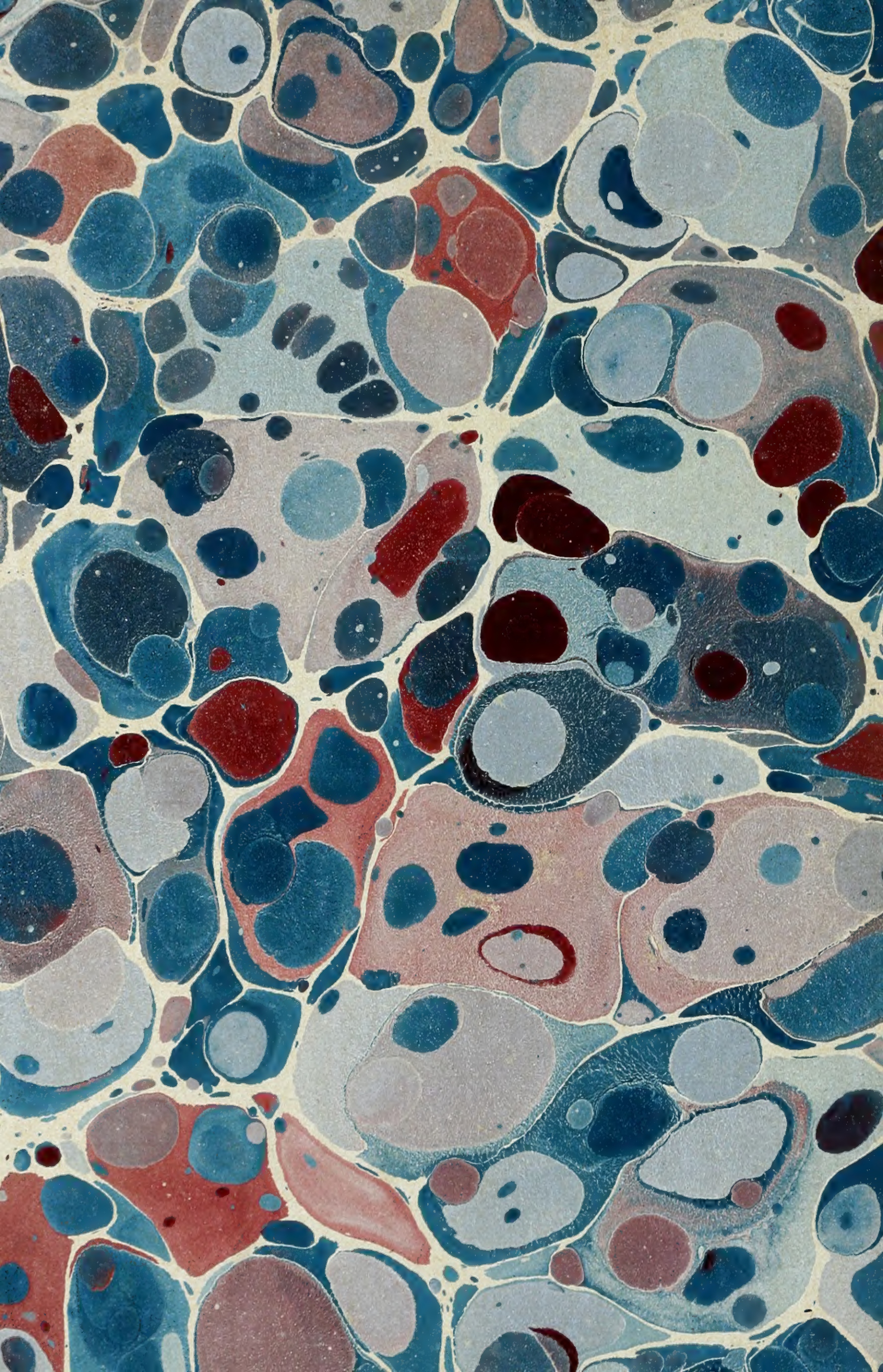
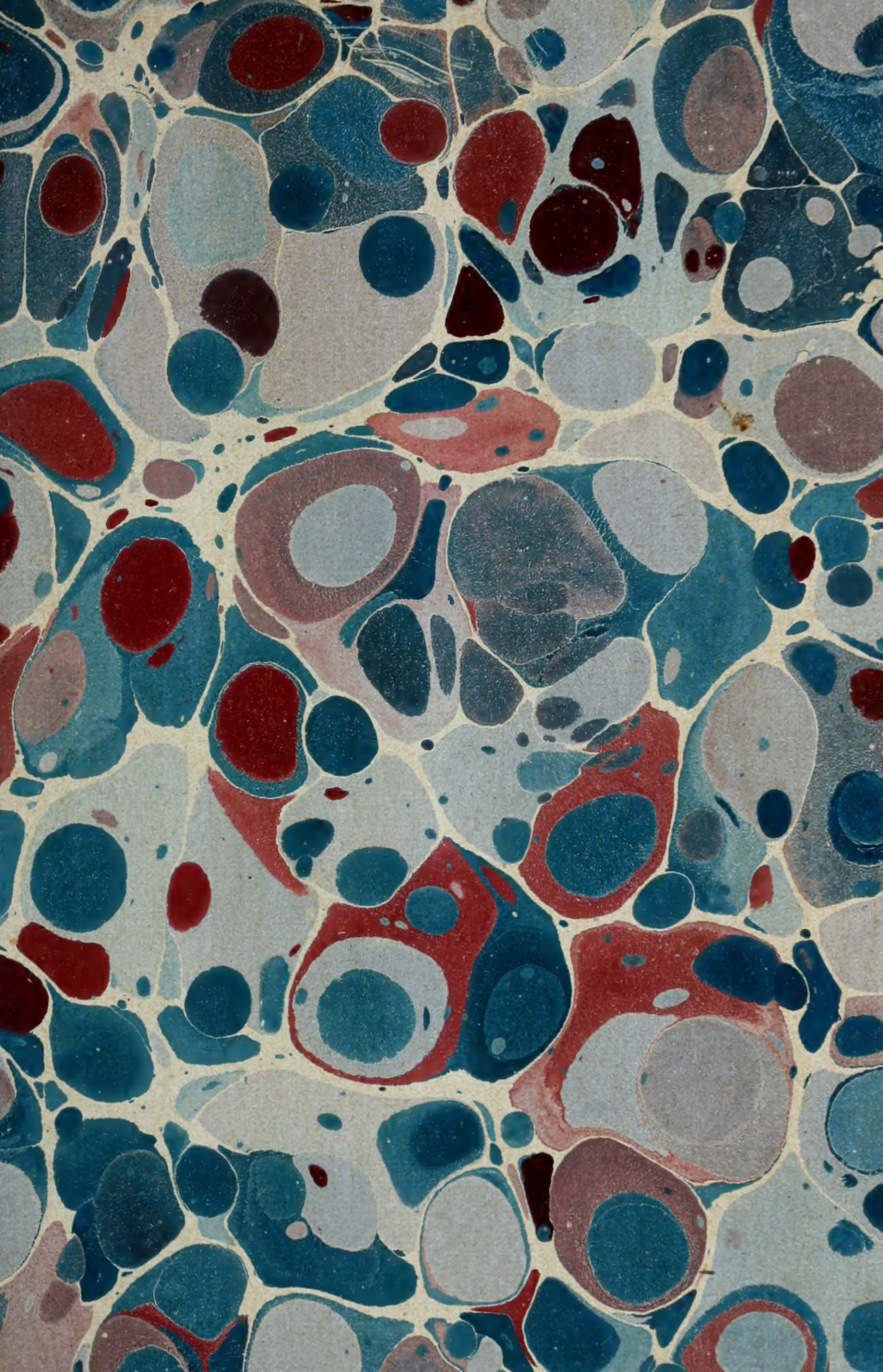

3 1761 06634712 1

DE GAMLA GODA SAGORNA

FÖRSTA DELEN

DE GAMLA GODA SAGORNA

ÅNYO UTGIVNA

AV

GUSTAF AF GEIJERSTAM

NY UPPLAGA

ILLUSTRERAD AV GÖSTA AF GEIJERSTAM

FÖRSTA DELEN

FRÖLÉEN & COMP., STOCKHOLM

TRYCKT HOS
P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG, STOCKHOLM 1909

Till denna boks nya läsare!

Från barnaåren le alltid många goda minnen likt stjärnor på en vårhimmel mot en man. Men intet minne kommer med underligare och djupare stämning, än när man läser en gammal saga i en gammal bok, vari man en gång vänt bladen med gossefingrar, vilka darrade av längtansfull iver och inbillningens outsägliga lycka.

Jag kom en dag under den vinter, som nyss gått, att bläddra i en sådan bok och fann där sagor, vilka jag läst för mer än trettio år tillbaka. Jag fann, att jag kunde läsa om dessa med stort och oförfalskat nöje, om också detta nöje nu var av ett annat slag, än när jag första gången gladdes åt äventyrens ursprungliga friskhet. Och jag fann en sak till. Jag fann, att dessa gamla sagor, vilka jag under decennier icke läst, kom jag på ett särskilt sätt ihåg, erinrade mig under läsningen snart sagt varje detalj så levande, som man eljes endast gör med det bästa man upplevat. Detta gällde lika väl de storpoetiska sagorna: »Lycksalighetens ö» och »Lilla Rosa och Långa Leda», som de spännande äventyren i »De tre systrarnas krönika» eller de

utomordentligt roliga historierna om »Sankte Per och Broder Lustig», »Lunkentus» och den oförliknelige »Resepelle», som smorde sig med fläskpannkaka och piskade de förstenade hovmännen levande med sin förtrollade käpp.

Att dessa och många andra sagor med så skarpa konturer inristat sig i mitt minne, tycktes mig giva vid handen, att de måtte äga en alldeles särskild livskraft. Och jag tog mig för att samla dessa sagor — »de gamla goda sagorna» har jag kallat dem —, vilka en gång glatt mig själv och mina jämnåriga och blivit lästa högt eller berättade i barnkammaren på den tid, när man ännu måste avbryta läsningen för att snoppa talgljuset, emedan veken växte för hög.

Jag överlämnar dem härmed ånyo till det unga släkte, som nu brukar komma till mamma och pappa och tigga om något roligt. Jag önskar dem alla samma glädje av dessa gamla sagor, som jag en gång haft själv. Kanske skall det bland dem också finnas en och annan, vilken om trettio år liksom utgivaren kan bläddra tillbaka i sagoboken och le ett gott löje vid upptäckten, att han eller hon ännu njuter av barnsagan.

Gustaf af Geijerstam.

Lycksalighetens ö.

ögt upp i norden ligger ett land, varest man sällan ser någon vacker och angenäm dag. Bergen äro där nästan alltid täckta av snö och träden överdragna med is, så att, när solen lyser därpå, synas de såsom glittrande kristall. Där äro dessutom ofantliga skogar, vari vita björnar hava sitt tillhåll och bliva som oftast jagade av landets invånare; men som den jakten icke är utan vare sig möda eller fara, har den blivit det ädlaste och mest omtyckta tidsfördriv för de modiga inbyggarna.

Över detta land regerade en ung furste vid namn Adolf, en så skön, älskvärd och klok herre, att man knappast skulle kunna tro honom vara född under ett så bistert luftstreck. Han var ännu icke tjugu år gammal, då han redan bragt till ända ett svårt krig med sitt lands fiender och därunder ådagalagt lika mycket mod som klokhet, så att sedermera ingen vidare vågade att ofreda hans undersåtar. Men ehuru

han alltsedan lät dessa sitta i fred och ro, njöt han själv icke mycket därav utan for som oftast på den farliga björnjakten.

En dag, då han var sysselsatt därmed, lät han så hänföra sig av sin iver, att han slutligen blev helt och hållet skild från sitt talrika följe och befann sig ensam i en stor skog utan att veta varest han var. Han blåste väl i sitt horn för att tillkalla sitt folk, men ingen hörde honom. I detsamma uppstod ock ett förfärligt oväder, så att det lilla, som återstod av dagen, blev mörkare än själva natten. Man kunde ingenting se, utom vid skenet av blixtarna; dundret brakade förfärligt, regnet nedflöt i strömmar, och stormen rasade med ständigt tilltagande styrka. Fursten sökte skydd under ett träd men måste snart åter lämna det, emedan regnet nedföll ännu häftigare från de våta grenarna. Han beslöt då att söka uppnå öppna fältet men blev i detsamma högt upp över trädtopparna varse ett ljus, vilket han genast, ehuru med mycket besvär, närmade sig. Det syntes från ett ganska högt berg, vars alla sidor voro omgivna med branta klippor, vilka han måste överklättra, och han fann nu, att ljuset lyste genom dörren till en kula i berget. Han betänkte sig något, innan han steg in, ty han trodde, att rövare där kunde hava sitt tillhåll; men emedan furstar vanligen äro högsintare och dristigare än andra, så harmades han själv över sin betänksamhet och gick in i kulan, dock med handen på svärdfästet för att kunna försvara sig, i händelse han bleve anfallen.

Vid ingången till kulan kände han en stark köld och blev nu varse en gumma, vars höga ålder utvisades av hennes grå hår och skrynkliga panna. Hon syntes högst förundrad att se honom och sade: »Herre, ni är den första människa, jag här sett; vet ni väl, vem som här har sitt hemvist?» — »Nej», svarade fursten. — »Då skall ni veta», sade hon, »att det är vädrens gud, Eolus, som med alla sina barn bor här inne. Jag är deras moder, och ni finner mig nu allena, därför att de för närvarande äro allesamman borta var på sin ort att göra gott eller ont. Men ni tycks vara genomvåt av det regn som fallit, och jag vill därför göra upp eld, att ni må få torka edra kläder. Det gör mig ont, att jag endast har en ganska slät kost att bjuda eder på; ty vädren göra alltid helt lätta måltider, då människorna däremot gärna vilja hava en stadigare anrättning.»

Fursten tackade för hennes vänliga tillbud och skyndade sig fram till elden, som i största hast uppblåstes av Östanvinden, vilken i detsamma ankom. Strax därefter infann sig även Nordvästvinden jämte några andra från norden kommande vindar; så Nordan själv och efter honom Sydvästvinden och Sunnan. Alla voro de våta med uppblåsta kinder och oredigt hår. De visade föga belevenhet, och då de skulle tala med sin gäst, hade de så när förstelnat honom med sin andedräkt. En av dem berättade, huru han skingrat en flotta, en annan huru han frälsat några fartyg från sjörövare; en tredje skröt att han välft omkull flera skepp, andra att de kullkastat hus och träd. Var

och en berömde sig av sina bedrifter. Den gamla gumman visade sig orolig och sade: »Haven I icke råkat eder bror Västanvinden? Det är ju redan helt sent och han kommer inte.» Alla svarade sig ej hava blivit honom varse; men i detsamma såg furst Adolf vid kulans ingång en liten gosse så täck och behaglig, som själva kärleksguden avmålas. Han hade vingar, vilkas vita med blekrött blandade fjädrar voro så fina, att de tycktes vara i ständig rörelse; hans vackra ljusa hår nedföll i långa lockar på hans axlar; hans huvud var prytt med en liten krans av flera slags rosor och hans anlete var glatt och vänligt. »Varifrån kommer du, lilla självsvålding?» frågade gumman med hes röst. — »Min kära moder», svarade han, »det gör mig ont, om ni varit bekymrad för min skull; jag har varit på Lycksalighetens ö, i dess trädgård, där jag sett prinsessan och alla hennes nymfer förlusta sig. Några dansade, andra sjöngo; den sköna prinsessan själv satt i en lund av lagerträd; jag närmade mig hennes täcka mun, jag svävade omkring henne och rörde vid hennes lena lockar. Sefyr, sade hon till mig, du är mig mycket välkommen, och så länge du är här, går jag ej härifrån. — Så ljuva ord från en så söt mun gjorde mig så betagen, att jag försäkrar er, min mor, att jag aldrig kunnat skiljas ifrån henne, om jag icke fruktat för ert missnöje. Om nu jag, som likväl är ett luftigt väsende, kunde bliva så intagen av en dödlig, huru mycket mera skulle hon då ej förtjusa en mänsklig varelse!»

Då Adolf hörde dessa ord, blev han så hänförd av åtrå att få se den undersköna prinsessan, att han önskade Febi vingar eller Fausti kappa för att hastigt som blixten kunna hinna målet för sin längtan, och han föresatte sig att våga det yttersta för att vinna det ljuva nöje, Sefyr beskrivit. Han skyndade sig därför att fråga honom vad land den sköna prinsessan rådde över. »Det heter Lycksalighetens ö», svarade Sefyr; »men ingen dödlig kan komma dit; ty, ehuru man icke underlåter att söka denna ö, är det dock människans öde att alltid söka den förgäves. Man gläder sig icke sällan att hava funnit den, emedan man hunnit hamnar, som man trott tillhöra denna ö; men de äro ej på tusende mil att likna vid densamma. Den flyttar sig ständigt, och ofta, när man tror sig vara densamma närmast, förlorar man den åter ur ögonsikte; ty Avunden, som icke tillåter människorna att ens se skuggan av lycksalighet, håller vakt om denna ö och driver bort alla, som söka den, så att jag var dag ser många, som fikat därefter, där förgås och finna sin undergång.»

Då prinsen hörde detta, blev han högeligen bekymrad, och ju mera tjusande hans inbillning visade honom denna sällhetsö, desto mera grämde det honom, att det skulle vara omöjligt att hinna densamma; ty likasom hoppet om en tillkommande lycka ger ett icke ringa nöje, så ger det icke mindre bekymmer, när man finner den väntade fröjden vara svår eller omöjlig att ernå.

Det var nu helt sent, och den goda modern be-

fallde sina barn gå till sängs var i sin kammare, då Sefyr tillbjöd prinsen sin lilla säng, täckt prydd med rosor och andra välluktande blommor. I Sefyrs rum var det ock mindre kallt än i de öfrigas.

Adolf lade sig till vila, men tanken på den sköna prinsessan på Lycksalighetens ö gjorde, att natten föreföll honom ännu svårare än den föregående dagen med allt vad han därunder utstått av regnet och ovädret. Han sökte skingra sin oro genom samtal med den lille Sefyr, vilken vänligt och förståndigt besvarade alla hans frågor. Prinsen ville veta, om det icke funnes någon möjlighet för honom att, medels Sefyrs tillhjälp, komma till den omtalade ön. Sefyr svarade, att sådant vore ganska vådligt, men att, om prinsen hade nog mod att anförtro sig i Sefyrs händer, skulle han föra honom oskadd dit genom vida rymden. »Jag har en kappa», tillade Sefyr, »som jag vill giva eder. Då ni vänder dess gröna sida utåt, blir ni osynlig, vilket är eder så mycket nödvändigare, som edert liv beror därav, emedan grymma djur äro satta att vakta ön, och om de bliva eder varse, kan ni, så käck ni än är, icke mot dem värja edert liv.» Adolf försäkrade, att han gärna ville underkasta sig alla farligheter, de måtte vara vilka som helst, allenast han kunde få se henne, som redan fängslat hans hjärta i de starkaste band; han antog därför Sefyrs tillbud med största glädje.

Knappt hade Febus hunnit visa sig på sin pärlevagn och sända sina första strålar till deras bostad, förrän Adolf väckte Sefyr, som inslumrat. »Min

hurtiga Sefyr», sade han, »nu är väl tiden inne att vi begiva oss på vägen.» — »Må göra», svarade Sefyr, »jag har ingenting däremot, ty jag kan gärna tillstå för er, att jag är kär i en täck ros där på ön, som skulle visa sig ganska tyckmycken, om jag försummade att i god tid infinna mig hos henne.» Därefter gav han prinsen kappan och sade: »Jag skall föra eder på samma sätt, som jag, på Kärleksgudens befallning, förde Psyke till det slott, han för henne låtit bygga», varpå han tog prinsen i famn och utsträckte så sina snabba vingar till flykt.

Ehuru oförskräckt den unge prinsen var, kunde han ej hindra sig att känna någon fruktan, då han såg sig på detta sätt föras genom luften i en späd ynglings famn; men, tänkte han, denne yngling bör dock vara starkare än en pilt, sådan som Kärleksguden avmålas, vars krafter och makt dock äro större än någons av de andra gudarna. Han blev därför snart tillfreds och överlämnade sig helt och hållet åt sitt öde samt började att nyfiket betrakta de orter, han flög förbi; men att kunna beskriva alla de land, riken, städer, hav, floder, landskap, vildmarker, skogar och slätter, han härunder såg, vore så mycket omöjligare, som Sefyrs hastiga flykt i början knappast tillät honom att ens få dem i sikte. Efter hand begynte likväl Sefyr, på Adolfs begäran, att flyga saktare och underrättade nu prinsen om allt vad han såg. En stund vilade han på berget Kaukasus. »Om än den vackra rosen, som jag älskar», sade Sefyr, »skulle i förtreten sticka mig med någon

av sina taggar, kan jag likväl icke fara en så lång väg utan att giva er tid att närmare betrakta alla de under, ni möter.» Adolf betygade honom sin erkänsla men ock det bekymmer, som nu fallit honom in, att furstinnan över Lycksalighetens ö ej förstod hans språk och han icke hennes. »Var ej bekymrad häröver», sade Sefyr, »jag försäkrar eder, att denna ljuva härskarinna snart skall lära er tala samma språk som hon.»

Så flögo de åter, till dess äntligen den så länge efterlängtade ön begynte synas på långt håll, då prinsen strax fann av de behag och ljuvligheter, varav den överflödade, att detta måtte vara den rätta. Luften var frisk, mild och ren, vattenkonster kastade sina klara strålar upp mot skyn, skogarna bestodo av de kostbaraste fruktträd och blomstren prunkade överallt med de skönaste färger; strömmarna gjöto med sakta sorl ett vatten klarare än solen, och fåglarna sammanstämde i toner så ljuva, att prinsen ej kunde tro sig vara annorstädes än i själva paradiset. Själva slottet var dock tusen gånger skönare än allt det övriga, och att beskriva dess härliga byggnad, dess praktfulla inredning, dess konstrika anordning, vore icke möjligt för någon mänsklig förmåga; man kan i alla fall förstå, att till en gudabild behöves ett gudahus.

Sefyr lämnade prinsen i en angenäm lund, sägande: »Jag har nu uppfyllt mitt löfte; nu beror det övriga på eder själv.» Därpå togo de varandra kärligen i famn och Adolf tackade den hulda ynglingen

hjärtligt för den godhet, han bevisat honom. Sefyr, som längtade att få se sin älskade ros, lämnade Adolf ensam i den ljuvliga trädgården, där han gick genom flera skuggrika lundar och doftande blomsterland, till dess han slutligen kom till en stod av marmor, föreställande Kärleksguden, ett mästerstycke av den mest fulländade konst. Han höll i handen ett bloss, varur strömmade en vattenstråle i stället för låga, och, stödd mot en klippa, tycktes han läsa följande ord, skrivna på en jaspistavla:

»Den, ännu obekant med kärleksnöjen är,
Kan aldrig sägas än ha någon sällhet njutit,
Ty endast kärlek kan förnöja vårt begär
Och göra lycklig den, i sina band han knutit.»

Nu gick Adolf in i en lövsal av kaprifolium och lade sig där att vila på en mjuk mossa invid en källa. Det var nära middag, då han vaknade, och han blev helt harmsen, att han försovit så mycken tid, varför han genast skyndade till slottet för att ersätta vad han förlorat. På prinsens kappa var ännu alltid den gröna sidan utåt, så att han själv såg allt men ingen blev honom varse. Han fann slottets portar stängda och sökte länge förgäves, huru han där skulle komma in, till dess han slutligen märkte, huru en skön kvinna öppnade ett kristallfönster, då i detsamma en liten trädgårdsflicka kom och emottog en korg, vilken den andra hissade ned med befallning till flickan att däri hämta blommor för prinsessan. Flickan skyndade att fullgöra denna befallning, och

när hon kom tillbaka, satte sig Adolf på blomstren i korgen och blev så upphissad i fönstret; ty likasom kappan gjorde honom osynlig, gjorde den honom även så lätt, att ingen märkte det något annat än blommor fanns i korgen. Så snart han på detta sätt kommit in i slottet, smög han sig in i en sal, där han fann församlade en stor mängd unga flickor, av vilka ingen syntes över aderton år gammal, och alla voro så sköna, att Adolfs hjärta och sinnen väl kunnat bliva tjusade av var och en bland dem. Medan han osynlig betraktade dem, började de uppstämma den skönaste sång till följande ord:

»Låt stadig trofasthet din kärleks följsven bliva
Och du, var viss därpå, till slut din önskan når,
Hon, som du älskar, väl skall sig omsider giva
Uti ditt våld, ty vet, på allt att tiden rår
Och låta skall till slut en lika låga brinna
Uti det hjärta ej du trodde dig att vinna.»

Under det denna sång utfördes, blev prinsen av en händelse stående bakom en av flickorna, vars slöja nedföll och, utan att ihågkomma det han för närvarande var osynlig, böjde sig prinsen ned, tog upp slöjan och gav den åt sin ägarinna. Hennes förfäran härvid kan man väl föreställa sig. Hon gav till ett anskri, som satte alla de övriga flickorna i förskräckelse. De frågade om orsaken till hennes rop, och då hon svarade, att slöjan, som fallit av hennes huvud, kommit av sig själv tillbaka igen, liksom om en osynlig hand hade räckt henne densamma, begynte

"Adolf!" ropade hon, "du svarar mig icke! Är du död?"

alla att le, och flera ibland dem gingo in till prinsessan för att roa henne med denna berättelse. Adolf följde efter och kom på detta sätt, med tillhjälp av sin kappa, in i det rum, varest prinsessan satt på en kunglig stol, själv så strålande av skönhet, att Adolf, som nu äntligen fick se den han så länge efterlängtat, fann sig alldeles förvirrad av hennes åsyn. Detta huvud, gnistrande av diamanter, vilkas glans dock vida överträffades av hennes ögons; den fina, täcka munnen, de alabastervita händerna, den majestätiska hållningen, hela denna gudabild, som kunnat väcka kärlek hos själva gudarna — huru skulle icke den, huru skulle icke dessa var för sig så fullkomliga egenskaper, förenade till ett så oförlikneligt helt, sätta Adolfs hjärta i låga!

I det nu Adolf, fördjupad i prinsessans åskådande, glömde allt annat, föll kappan honom av axlarna, utan att han märkte det, och han blev synlig för alla närvarande. Prinsessan, som aldrig tillförene sett någon man, blev litet skrämd; men Adolf föll vördnadsfullt ned för hennes fötter och sade: »O gudinna! jag har genomrest hela världen endast för att här få se den oförlikneliga skönhet, vars åskådande av alla ansetts för den största lycksalighet. Nu, då jag sett eder, nedfaller jag inför eder gudatron och beder om nåd och tillgift, för det jag, obekant, vågat framtränga ända till eder, och överlämnar mig utan förbehåll åt edert välbehag.»

Prinsessan, som trodde honom vara fågeln Fenix, vilken hon ofta hört omtalas, svarade: »Kära

Fenix, det är mig en stor fägnad att få se eder, och jag beklagar endast, att ni skall vara den enda av edert slag i världen; ty så vackra fåglar som ni är skulle vara rätt trevliga att hava.» Adolf smålog åt dessa hennes ord, som ljödo ganska behagligt i hans öron, men ville dock ej, att den sköna prinsessan, för vilken han redan fattat den häftigaste kärlek, skulle vara i okunnighet om vem han var. Han skyndade därför att underrätta henne därom, och ingen lärjunge har lättare fattat mästarens ord än hon Adolfs, så att det icke dröjde många ögonblick, förrän hon älskade honom lika högt som han henne. Allt vad nöjen kärleken äger, allt vad det mest upplysta förstånd har angenämt, allt vad hjärtat har kärleksfullt och ömt, all den sällhet dygden ger njöto nu de båda älskande, så att aldrig någon dödlig kunnat föreställa sig, långt mindre erfara den lycksalighet, de kände; ty allt ökade, men ingenting rubbade deras ro, och inga årsskiften minskade deras ungdom, emedan de drucko ur ungdomskällan, som fanns på samma ö och således aldrig föråldrades.

En dag, då Adolf satt hos sin älskade, frågade han henne, huru länge han väl nu njutit av hennes ljuva sällskap. »Det skall jag säga eder», svarade hon, »om ni först säger mig, huru länge ni tycker eder hava varit här.» — »Omkring en vecka», sade han; »men av åtskilligt, som jag drager mig till minnes, förmodar jag dock, att jag måste ha varit här i tre månader.» Härvid begynte hon småle och sade honom nu, att tre hundrade år förflutit efter hans

ankomst till ön. — Ack, hade hon vetat vad dessa ord skulle komma att kosta henne, så hade hon aldrig yttrat dem. »Tre hundrade år!» utropade prinsen. »I vad tillstånd är väl nu världen? Vem regerar väl nu i mitt rike? Vem skall känna igen mig, då jag kommer dit tillbaka? Jag vet ju icke ens deras seder eller lagar, vilka jag då måste styra.» — »Huru», inföll prinsessan, »ni talar om att återvända till edert rike! Är detta lönen för den oändliga kärlek jag ägnat eder alltsedan första dagen av eder härvaro? Eller vad är det, som i sådan hast förändrat edert sinne?» — »Ack», svarade Adolf, »den godhet och ömhet, ni visat mig, skola alltid vara oförgätliga i mitt hjärta, och det vore en oförlåtlig otacksamhet om jag icke alltid skulle erkänna det; men om jag långt för detta avsomnat, hade jag, som jag hoppas, dock lämnat efter mig ett odödligt namn, i stället att jag nu lever såsom en, vilken genom inga bragder eller berömliga gärningar gjort sig namnkunnig eller följt förfädrens lovvärda efterdömen. Sådan som min var ock den tappra Renauds belägenhet, då han dröjde hos sin Armida; men den åtrå han hade att genom manliga bedrifter förskaffa sig ett odödligt namn ryckte honom därifrån.» — »Så skall samma åtrå även rycka dig ifrån mig, du omänsklige», ropade prinsessan med bittra tårar; »du vill lämna mig ensam med alla de kval din frånvaro skall hos mig väcka.»

Vid dessa ord föll hon vanmäktig i hans armar, och han kände sig på det högsta upprörd såväl över

sin egen som prinsessans sinnesförfattning. Han älskade henne ännu mer än mycket men var ändå illa till mods, att han låtit en så lång tid gå förbi utan att tillvägabringa något, som kunde lända honom till beröm. Väl bjöd han till att dölja sin misslynthet, men den hade så överväldigat honom, att han knappast var igenkännlig. Han, som tillförene hade räknat hundrade år för en månad, räknade nu en dag för ett år, vilket prinsessan ej kunde undgå att till sin stora sorg förnimma. Hon ville då ej längre hålla honom kvar utan lät honom förstå att, då hennes öde det så beslutat, kunde han resa när honom gott syntes, ehuru hon fruktade, att någon olycka kunde hända honom. Hennes ord bedrövade honom djupt, men åtrån efter ära och rykte behöll dock till slut hos honom överhanden, och han tog under många tårar avsked av henne, försäkrande, att, så snart han genom några manliga bragder hade visat sig värdig hennes ynnest och uträttat något, som kunde spörjas efter honom i kommande tider, skulle han komma tillbaka och då med ett ännu fullkomligare nöje visa henne, att hon var hans hjärtas enda härskarinna och högsta sällhet.

Med dessa och dylika yttranden sökte han väl att mildra hennes sorg och överskyla vad som kallnat i hans kärlek; men prinsessan var för klok att kunna dåras, och så mycket hon än sökte behärska sig, erfor hon dock en ängslan och en oro, som ej låter sig beskrivas.

Vid skilsmässan gav hon åt Adolf de dyrbaraste

vapen och den raskaste häst, vilken skulle föra honom vart han ämnade sig och med seger ur varje strid, men från vilken han ej finge stiga av, förr än han återvänt till sitt land.

Prinsen lovade att troget följa hennes råd, och så skildes de från varandra under bittra tårar och de ömmaste omfamningar, varefter han satte sig upp på sin eldiga häst men kvarglömde i brådskan sin kappa. Hästen sprang med sin herre över både vatten och land, och så kommo de mot aftonen på en trång, stenig och på alla sidor med tistel omgiven stig, där mitt på vägen stod en kärra fullastad med gamla vingar, gjorda på åtskilliga sätt, och under kärran låg en gammal gubbe tvärs över den smala stigen, så att Adolf ej kunde komma fram med sin häst. Den hjälplösa gamle, vars skalliga huvud utmärkte en hög ålder, hans klagande rop och fruktlösa strävanden att göra sig fri från kärran, bevekte prinsen att emot prinsessans förbud stiga av hästen och hjälpa honom. Men huru häpen vart han icke, då han nu såg gubben ganska behändigt hjälpa sig själv och fatta tag i honom, innan han kunde värja sig. »Jag har nu länge nog, i tre hundrade år, väntat på dig», ropade gubben med hotande röst. »Jag är Tiden och har utnött alla dessa vingar för att leta efter dig. Så har jag då nu äntligen funnit dig, så gömd du än varit, ty mig kan ingen dödlig undgå.» Vid dessa ord satte han sin hand för prinsens mun så hårt, att han på ögonblicket kvävde honom.

Strax därefter for Sefyr förbi och såg med största

bedrövelse sin väns olycka. Så snart den grymma gubben lämnat honom, skyndade han att försöka, om han ej med sin ljuvliga anda kunde åter blåsa liv i hans kallnade lemmar; men förgäves. Då tog han honom i famnen och förde honom tillbaka till trädgården på Lycksalighetens ö, där han nedlade honom på den gröna gräsmattan i en ljuvlig lund, höljde honom med blommor, satte en krans på hans huvud och hängde hans vapen i ett träd där ovan. Sedan högg han i en jaspissten följande minnesskrift över den avsomnade:

»Vet, Tidens makt på allting rår,
För honom här allt vika får,
För honom skönheten försvinner;
Sitt sinne mänskan ombytt finner,
Ett ostört lugn det når ej här,
Ty lust och olust tävla där.
En evig kärlek här ej finnes,
Fullkomlig sällhet här ej vinnes.»

I denna lund brukade prinsessan tillbringa en stor del av dagen för att ostörd överlämna sig åt sin sorg över Adolfs frånvaro. Huru stor blev då icke hennes fägnad, när hon oförtänkt såg honom vara återkommen! Hon trodde, att han, trött efter resan, lagt sig att vila och ville först icke väcka honom; men hennes längtan att åter få tala med sin återkomna vän blev till slut alltför stark, och hon slöt honom i sin famn för att få honom att vakna. Då fann hon till sin förskräckelse, att han var stel och kall och utan rörelse. »Adolf», ropade hon, »du

svarar mig icke! Är du död?» — Endast eko gav till svar: »Död!» Då undföll prinsessan ett rop av den bittraste sorg, och under tusen tårar klagade hon: »O du, den förste på jorden, som jag älskat, varför har icke ödet hellre låtit mig vara ofödd, än att jag skulle berövas dig! Ett kval, som det jag nu känner, skall röra till medömkan de grymmaste vilddjur, ja, självfva stenarna, berg, dalar och skogar! Ack, är då allting skapat blott för att åter varda till intet? Nå väl, jag skall ock här i tiden aldrig mer äga något nöje för att icke göra Avunden den fägnaden att åter beröva mig detsamma.»

Så klagade prinsessan, och i hennes klagan instämde alla fåglarna och alla djuren på ön; alla blomstren föllo av och vissnade, alla träden förtorkade, så att, i stället för att ön förut varit all förnöjelses och lycksalighets ö, blev den alltsedan en skådeplats endast för ängslan och bedrövelse.

Prinsessan inneslöt sig i sitt rum, och ingen har sedermera kunnat säga sig hava sett henne. Den levande ungdomskällan blev av Avunden tillsluten och sedan aldrig mera öppnad, så att man väl här med skäl kunde säga:

Att Tidens makt till slut dock över allting rår
Och ingen sällhet här beständigt vara får.

Lilla Rosa och Långa Leda.

et var en gång en konung och en drottning, som hade en enda dotter. Hon kallades Lilla Rosa och var både vän och vettig, så att hon hölls kär av alla, som sågo henne. Men efter någon tid dog drottningen, och konungen fäste sig en annan gemål. Den nya drottningen ägde likaledes en enda dotter, men denna var högmodig till sinnet och ful till utseende, så att hon fick heta Långa Leda. De bägge styvsystrarna växte nu upp tillsammans på konungens gård; men var man, som såg dem, märkte en stor åtskillnad dem emellan.

Drottningen och Långa Leda voro mycket avundsjuka mot Lilla Rosa och gjorde henne all den orätt de förmådde. Men konungadottern var alltid mild och undergiven samt förrättade villigt sina sysslor, huru tunga de än voro. Häröver förbittrades drottningen ännu mer, och så blev hon allt elakare,

ju mer Lilla Rosa uti allting sökte vara henne till lags.

Det hände sig en dag, att drottningen och de bägge prinsessorna gingo omkring och lustvandrade i trädgården, som låg invid konungasalen. Då hörde de, huru trädgårdsmästaren talade till sin dräng och bad honom hämta en yxa, som blivit glömd ibland träden. När drottningen hörde detta, sade hon, att Lilla Rosa skulle gå efter yxan. Trädgårdsmästaren satte sig däremot och menade, att så ringa göromål icke passade en konungadotter; men drottningen stod fast vid sitt ord, och så fick hon råda.

När nu Lilla Rosa kom i lunden, som drottningen hade befallt, fick hon se, var yxan låg; men tre vita duvor hade satt sig att vila på yxskaftet. Då tog konungadottern ett stycke bröd, smulade det i handen, räckte åt de små duvorna och sade vänligt: »Stackars mina små duvor! nu fån I lov att gå härifrån, för jag är tvungen att bära yxan till min styvmoder». Duvorna åto ur jungfruns hand, gingo villigt bort ifrån skaftet, och Lilla Rosa tog yxan, såsom man hade befallt henne. Men hon hade icke hunnit långt, förrän duvorna begynte samtala med varandra och överlade om, vilken lön de skulle giva den unga flicka, som varit så god emot dem. Den ena sade: »Min gåva är, att hon skall bliva dubbelt så fager, som hon redan är.» Den andra sade: »Min gåva är, att hennes hår skall bliva förvandlat till guldhår.» »Och min gåva», tillade den tredje, »är, att var gång hon ler, skall en röd guld-

ring komma ur hennes mun.» Sedan de så talat, flögo duvorna sin kos; men allt gick i fullbordan, såsom de hade sagt. När nu Lilla Rosa återkom till sin styvmoder, blevo alla förundrade över hennes oförlikneliga fägring, över hennes fager-gula hår och över de röda guldringarna, som kommo, när hon log. Men drottningen tog noga reda på huru allt hade tillgått, och ifrån den stunden bar hon ett ännu bittrare hat emot sin styvdotter än förut.

Den elaka styvmodern tänkte nu både dag och natt endast på huru hennes egen dotter skulle bliva lika fager, som Lilla Rosa var. Därför lät hon hemligen kalla trädgårdsmästaren och tillsade honom huru han skulle göra. Därefter gick hon med de bägge prinsessorna att lustvandra i trädgården, såsom hon brukade. När de nu gingo förbi trädgårdsmästaren, yttrade denne, att han hade glömt sin yxa ibland träden och bad svennen gå att hämta den. Då sade drottningen, att Långa Leda skulle gå efter yxan. Trädgårdsmästaren lade sig däremot, såsom naturligt var, och menade, att så ringa göromål illa anstod en förnäm jungfru; men drottningen stod fast vid sitt ord, och så fick hon råda. När nu Långa Leda kom i lunden, som drottningen hade befallt, fick hon se, var yxan låg; men tre fager-vita dufvor hade satt sig att vila på yxskaftet. Då kunde den elaka jungfrun icke tillbakahålla sitt onda sinne utan kastade stenar på fåglarna, bannade dem och sade: »Undan, I stygga fåglar! Inte får ni sitta här och smutsa ned yxskaftet, som jag skall ta I med mina vita händer?»

Vid detta tilltal flögo duvorna sin kos, och Långa Leda tog yxan, såsom henne var befallt. Men hon hade icke kommit långt därifrån, så begynte duvorna tala sinsemellan och överlägga vad lön de skulle giva den elaka jungfrun för hennes ondska. Då sade den ena: »Min gåva är, att hon skall bliva dubbelt så led, som hon redan är.» Den andra genmälte: »Min gåva är, att hennes hår skall bliva såsom ett törneris». »Och jag», tillade den tredje, »giver, att en padda skall hoppa ur hennes mun var gång hon skrattar». Sedan de så talat, flögo de tre duvorna sin kos; men allt gick i fullbordan, såsom de hade sagt. När nu Långa Leda återkom till sin moder, förundrade sig alla över hennes vederstyggliga utseende, över hennes hår, som liknade en törnebuske, och över paddan, som kom ut ur hennes mun varje gång hon log. Men drottningen sörjde mycket över denna stora olycka, och det säges, att hon och hennes dotter sällan logo efter den dagen.

Styvmodern kunde nu icke längre lida att se Lilla Rosa för sina ögon utan traktade efter att fördärva och förgöra henne. I sådan avsikt lät hon hemligen kalla en skeppare, som skulle fara till fjärran land, och lovade honom mycket gods, om han ville taga konungadottern om bord och sänka henne i havets djup. Skepparen dårades av guldet, som alltid vållar så mycket ont här i världen, och bortförde Lilla Rosa om natten, såsom hennes styvmoder hade begärt. Men när fartyget lagt ut till sjöss och kommit långt bort på villande hav, uppväxte en häf-

tig storm, så att skeppet förgicks med gods och folk, utom allenast Lilla Rosa. Hon fördes av böljorna, intill dess hon kom på en grön ö, fjärran i havet. Här vistades hon en god tid bortåt utan att höra eller se någon människa; hennes föda bestod av vilda bär och rötter, som växte i skogen.

En dag, när Lilla Rosa vandrade omkring på sjöstranden, hittade hon huvudet och benen efter en hjortkalv, som blivit söndersliten av vilda djur. Och då köttet var friskt, tog konungadottern benranglet och satte det på en stång, att de små fåglarna bättre skulle kunna se det och komma att få sig föda. Därefter lade hon sig på marken och sov en liten blund. Men hon hade icke sovit länge, förrän hon väcktes av en ljuvlig sång, som var mycket skönare än någon kan föreställa sig. Lilla Rosa lyssnade till den vackra sången och menade, att hon drömde, ty någonting så ljuvligt hade hon aldrig sport eller förnummit. Vid hon nu såg sig omkring, märkte hon, att benranglet, som blivit uppsatt till föda åt himmelens små fåglar, var förvandlat till en grönskande lind, och kalvhuvudet hade blivit en liten näktergal, som satt överst i lindens krona. Men vart endaste litet lindelöv klingade på ett sällsamt vis, så att tonerna gåvo ett underbart samljud; och den lilla näktergalen satt därinom och slog sina drillar så skönt, att vem som hört det förvisso skulle tänkt, att han var i himmelen.

Efter den dagen tycktes det konungadottern icke så tungt att vistas ensam på den gröna ön, ty när

hon blev sorgsen, behövde hon allenast gå till den spelande linden, och hennes hjärta blev åter glatt. Likväl kunde hon icke helt och hållet glömma sitt hem, utan satte sig ofta vid stranden och blickade med stor längtan utåt havet, vars böljor vandra fria land och land emellan.

En dag, när Lilla Rosa satt vid sjöstranden, såsom hennes sed var, fick hon se en vacker farkost, som seglade fram över havet. På skeppet funnos många raska ungersvenner, och deras hövding var en konungason. När nu fartyget kom nära ön och skeppsmännen fingo höra den ljuvliga sången, som klingade över vattnet, tänkte de, att det måtte vara ett förtrollat land, och ville genast lägga ut till sjöss igen. Men deras hövding sade, att de icke skulle fara bort, innan han fått veta, varifrån den underbara sången kom, och så läto de honom råda. När nu konungasonen kom i land och fick höra lindens spel och näktergalens sång, blev han underlig till mods, och det tycktes honom, att han aldrig hade hört någonting så ljuvligt och skönt. Men ännu sällsammare föreföll det honom, när han kommit fram, ty under den grönskande linden satt en mö, vilkens hår glänste såsom guld och vilkens anlete var ljust som den vitaste snö. Konungasonen hälsade den fagra jungfrun och frågade, om hon rådde över ön. Lilla Rosa jakade till detta. Konungasonen frågade därpå, om hon var en sjöjungfru eller en vanlig människa. Då berättade jungfrun de äventyr, hon hade upplevat, och huru hon av en storm blivit kastad till

den ensliga ön; tillika berättade hon om sin ätt och härkomst. Då blev konungasonen glad i håg och kunde icke nog prisa den unga flickans skönhet och behag. De samtalade nu länge med varandra, och deras samspråk slutade så, att konungasonen frågade, om Lilla Rosa ville följa honom hem och bliva hans drottning, vartill hon gav sitt ja och samtycke. Därefter seglade de bort ifrån ön och kommo till konungasonens rike. Men Lilla Rosa tog den grönskande linden med sig och satte den vid kungsgården. Och lindelöven spelade, och näktergalen sjöng, så att hela nejden hade sin lust och glädje därav.

När Lilla Rosa hade varit gift någon tid, blev hon moder åt ett fagert gossebarn. Då tänkte hon på sin gamla fader och skickade honom bud om allt vad henne hade vederfarits, men hon ville icke låta någon veta, att drottningen varit skulden till hennes olyckor. Vid denna underrättelse blev konungen mycket glad och med honom hans män, ty alla höllo Lilla Rosa kär. Men drottningen och Långa Leda voro mycket förbittrade över att Rosa ännu var vid liv och lade råd sinsemellan, huru de skulle kunna bringa olycka över konungens dotter.

Den falska styvmodern gjore sig därefter i ordning och sade, att hon ville fara bort och hälsa på Lilla Rosa. När hon kom fram, blev hon mottagen på det allra bästa, ty konungadottern ville icke minnas allt det onda hennes styvmoder hade gjort henne; men drottningen själv ställde sig mycket vänlig och talade många fagra ord. En afton sade styvmodern

till Lilla Rosa, att hon ville giva henne en gåva till minne av deras släktskap och kärlek. Styvdottern tänkte icke på något svek utan tackade för gåvan. Då tog drottningen fram ett silkesömmat linne, som var stickat med guld i varendaste fåll. Men det vackra linnet var på det rysligaste sätt förtrollat, så att, när Lilla Rosa drog det på sig, blev hon plötsligt förvandlad till en gås, som flög ut genom fönstret och kastade sig i havet. Men emedan konungadottern ägde ett fager-gult hår, så fick gåsen gyllene fjädrar. I samma stund upphörde linden att spela, näktergalen tystnade med sin sång, och hela kungsgården uppfylldes med sorg och bedrövelse. Mest av alla sörjde Rosa Lillas gemål, den unga konungen, och han ville icke låta trösta sig.

Om nätterna, när månen sken och konungens fiskare voro ute på havet för att vittja sina nät, blevo de varse en fager gås med gyllene fjädrar, som låg och gungade på böljorna. Häröver undrade de storligen, och det tycktes dem vara ett märkligt järtecken. Men en natt sam den fagra gåsen fram till fiskarens båt och begynte samtala med honom. Gåsen hälsade och sporde:

»God kväll, fiskare! Huru står det till där hemma på kungsgården?

Spelar min lind?
Sjunger min näktergal?
Gråter min lilla son?
Gör min herre sig någonsin glad?»

När fiskaren hörde detta och igenkände drottningens röst, blev han underlig till mods och svarade: »Där hemma på kungsgården står illa till:

Din lind spelar inte.
Din näktergal sjunger inte.
Din son gråter både natt och dag.
Din herre gör sig aldrig någonsin glad.»

Då suckade den fagra gåsen och tycktes vara mycket bedrövad. Hon kvad:

»Stackare jag,
som nu på blåa böljor far
och aldrig mera kan bli det jag varit har! —

God natt, fiskare! — Jag kommer här två gånger till och sedan aldrig mer.»

I samma stund försvann fågeln; men fiskaren for hem och berättade den unga konungen, sin herre, vad han hade hört och sett.

Konungen gav nu befallning, att man skulle fånga den gyllene gåsen, och lovade fiskarena en stor belöning, om de kunde fullgöra hans uppdrag. Då tillagade männen sina snaror och annan redskap samt gåvo sig ut på sjön att vittja sina nät. När så månen gått upp, kom den fagra guldgåsen åter simmande över böljorna fram till deras båt. Hon hälsade och sade:

»God kväll, fiskare! Hur står det till där hemma på kungsgården? —

Spelar min lind?
Sjunger min näktergal?

— drottningen och de bägge prinsessorna gingo omkring och lustvandrade i trädgården —

Gråter min lilla son?
Gör min herre sig någonsin glad?»

Fiskaren svarade såsom förra gången:
»Där hemma på kungsgården står illa till.

Din lind spelar inte.
Din näktergal sjunger inte.
Din son gråter både natt och dag.
Din herre gör sig aldrig någon glad dag.»

Då blev den fagra gåsen mycket bedrövad och kvad:

»Stackare jag,
som nu på blåa böljor far
och aldrig mera kan bli det jag varit har! —

God natt, fiskare! — Jag kommer här ännu en gång och sedan aldrig mer.»

Vid dessa ord ville fågeln åter simma sin kos; men fiskarena voro tillreds och kastade hastigt sina snaror över den. Då begynte gåsen att slå med vingarna och skriade sorgligt: »Släpp snart, eller håll bra! Släpp snart, eller håll bra!» I detsamma skiftade hon sin hamn och blev till ormar, drakar och andra grymma djur. När fiskarena märkte detta, räddes de för sina liv och släppte snarorna, så att fågeln kom undan. Men när konungen fick höra utgången av deras färd, blev han illa till mods och sade, att de icke bort låta skrämma sig av en synvilla. Han lät därefter tillreda nya och starkare snaror för att fånga den gyllene gåsen och förbjöd fiskarena vid livsstraff

att låta henne undkomma, när hon nästa gång skulle visa sig.

Tredje natten, sedan månen var uppgången, rodde konungens fiskare åter ut på havet för att vittja sina nät. De bidade länge, men ingen guldgås syntes. Äntligen kom hon åter farande över vågorna och sam bort till deras båt. Fågeln hälsade som tillförene:

»God kväll, fiskare! Huru står det till där hemma på kungsgården? —

Spelar min lind?
Sjunger min näktergal?
Gråter min lilla son?
Gör min herre sig någonsin glad?»

Fiskaren genmälte:

»Där hemma på kungsgården står illa till.

Din lind spelar inte.
Din näktergal sjunger inte.
Din lilla son gråter både natt och dag.
Din herre gör sig aldrig någonsin glad.»

Då suckade den fagra gåsen och tycktes vara mycket sorgsen. Hon kvad:

»Stackare jag,
som nu på blåa böljor far
och aldrig mera kan bli det jag varit har! —

God natt, fiskare! — Nu kommer jag aldrig här mer.»

Gåsen ville så draga bort, men fiskarena kastade sina snaror och höllo henne fast. Då blev fågeln mycket ängslig, slog hårt med vingarna och skriade: »Släpp snart, eller håll bra! Släpp snart, eller håll bra!» Hon skiftade därefter sin hamn och blev till ormar, drakar och andra farliga djur. Men fiskarena räddes för konungens vrede och höllo troget fast i snaran. De lyckades nu att fånga den gyllene gåsen och förde henne hem till kungsgården, varest man noga vaktade att hon ej skulle undkomma. Men fågeln var tyst och purken och ville icke tala, och så blev konungens sorg ännu större än den förut hade varit.

Det hände sig någon tid därefter, att en gammal kvinna av sällsamt utseende kom gående till kungsgården och bad få tala vid konungen. Vakten svarade, som befallt var, att konungen för sorg och bedrövelse icke ville samspråka med någon, men kvinnan var mycket enträgen, och så blev hon insläppt. När hon nu kom inför konungen, sporde denne efter hennes ärende. Kvinnan svarade: »Herre, konung! Det är mig sagt, att din drottning blivit förvandlad till en gyllene gås, och att du sörjer både natt och dag över denna stora olycka. Nu har jag kommit hit för att lösa förtrollningen och giva dig åter din gemål, om du endast vill lova bifalla ett villkor, som jag vill framställa.» När konungen hörde detta tal, blev han mycket glad, och frågade, vilket villkor det kunde vara. Då tog käringen till orda: »Jag har mitt hem uti brinken, som ligger på andra sidan om den

svarta floden. Nu beder jag, att du låter lägga en stenmur runt omkring berget, så att ditt fä icke kommer och oroar mig, när det släppes på bete.» Detta tycktes konungen vara en ringa bön, och han lovade att gärna uppfylla den, ehuru han mycket tvivlade, att kvinnan kunde hålla sitt ord, såsom hon hade utfäst.

Käringen började nu omständligt berätta om allt, som hade vederfarits Lilla Rosa av hennes elaka styvmoder. Men konungen hade svårt att tro detta tal, ty han kunde icke tänka, att den gamla drottningen var så falsk i hjärtat. Då bad kvinnan att få se det vackra silkeslinnet, som Lilla Rosa hade fått i vängåva av sin styvmoder. Konungen lät hämta linnet, och så gingo de samman till rummet, där guldgåsen hölls innestängd. När de nu hade kommit fram, gick trollkvinnan bort till den fagra gåsen och drog tyget över henne. Då löstes förtrollningen, Lilla Rosa återfick sin rätta skepnad, och i stället för en gyllene gås stod där en fager kvinna med guldgult hår, såsom tillförene. Men i samma stund begynte linden åter spela, och näktergalen sjöng i dess topp, så att det var en lust och glädje däråt. Nu vart fröjd över hela kungsgården; men konungen förstod, att den gamla kvinnan hade talat sant, och höll redligt sitt löfte, såsom han hade utfäst sig att göra.

Lilla Rosa och hennes gemål gjorde sig därefter redo att fara bort till konungen, som var Rosas fader. När de kommo fram, vart den gamla konungen så glad, att han blev som ung på nytt, och med honom

gladdes hela hans rike; ty alla hade med sorg hört omtalas den ofärd, som hade träffat konungadottern. Men en var det, som icke blev glad, och det var drottningen, ty hon kunde väl märka, att hennes falskhet var upptäckt och hennes tid förbi. När nu den gamla konungen fick veta allt ont, som hans dotter fått lida av sin elaka styvmoder, blev han mycket vred och dömde drottningen till döden. Men Lilla Rosa bad för sin styvmoders liv, och så lät konungen henne råda och satte sin gemål uti tornet för all hennes tid. Drottningens dotter, Långa Leda, fick lida samma straff som sin moder. Men den unge konungen och Lilla Rosa återvände till deras eget rike. — Och där spelar linden, där sjunger näktergalen, där gråter prinsen varken natt eller dag, där gör sig konungen alltid glad.

Lunkentus.

n konung uti Arabien fick till gemål en prinsessa från Amerika, och, när de hade varit tillsamman uti ett års tid, väntade de ett barn, och som konungen hade stor lust att veta, om han skulle bliva far åt en prins eller en prinsessa, lät han över hela landet kungöra, att den som kunde säga honom av vad kön drottningens livsfrukt månde bliva, skulle bekomma hederlig vedergällning, så att även dess barn skulle få gott därav så länge de levde. Nu var där i landet en gammal gumma, som hade mycken kunskap i dylika saker; hon försummade icke att infinna sig på slottet, och så snart hon blivit anmäld, lät konungen henne genast få företräde, då hon sade: »Efter den kungörelse, Eders Maj:t låtit utgå, är jag hitkommen att förkunna, vad Eders Maj:t önskat veta.» Konungen svarade: »Kan ni säga mig detta, så är ni ganska välkommen, min gumma, och eder

belöning skall bliva sådan, som i kungörelsen är utfäst.» Då sade hon: »Jag vill då giva Eders Maj:t tillkänna, att det nu bliver en prinsessa och nästa år likaså och även tredje året; men sedan bliver det icke flera arvingar. Ett är dock att väl iakttaga: »Eders Maj:t må ej låta dessa tre prinsessor gå under bar himmel förr än de allesamman fyllt sitt sjunde år, i annat fall bliva de av en sky borttagna.» — »Gott, min gumma», svarade konungen, »jag vill lägga dina ord på hjärtat, och ser jag, att din spådom slår in, så var viss om rik vedergällning.»

När nu tiden var inne, födde drottningen en prinsessa, andra året likaledes, och tredje året födde hon den tredje prinsessan, alldeles såsom gumman hade förutsagt, och då konungen fann, att gumman spått sant, var han ock mån att följa hennes råd och förbjöd vid strängaste straff, att de tre prinsessorna skulle få gå ut före den tid gumman nämnt. Men då den yngsta prinsessan var nära sju år gammal, fick konungen ofrid och drog ut i krig med hela sin här. Då satte han tolv drabanter att hålla vakt om de tre prinsessorna, att de ej skulle få komma under bar himmel, förr än de alla tre fyllt sitt sjunde år. När så konungen var bortfaren, hände sig på en sommardag, då det var särdeles vackert väder, att den äldsta prinsessan låg uti fönstret och såg ned i trädgården. Hon tyckte sig aldrig hava sett den så skön och bad drabanterna, att hon och hennes systrar måtte få gå dit endast en helt kort stund för att plocka några blommor, men de svarade, att de ej

vågade det, emedan sådant var av konungen vid strängt straff förbjudet. Då bjöd prinsessan dem penningar och lovade dem slutligen tolv dukater vardera, om de ville uppfylla hennes önskan. Penningen, som mången bedragit, bedrog även dessa, så att de togo prinsessorna med sig i trädgården; men knappt hade de där inträtt, så kom en sky och tog bort alla tre systrarna. Då blevo drabanterna illa till mods; elva av dem begåvo sig genast på flykten, men den tolvte gick upp till drottningen, föll på knä och bad om nåd. Drottningen lovade honom nåd, blott han genast berättade vad som hänt, och när hon nu erfor det, blev hon så överväldigad av sorg, att hon dånade. Genom hovfröknarnas tillhjälp kom hon dock åter till sans igen och skrev till konungen vad som hade tilldragit sig. Konungen skrev tillbaka och befallde, att så många fartyg, som funnos till hands, skulle genast rustas ut att höra efter överallt, om det fanns någon spaning, vart prinsessorna tagit vägen; men det var allt förgäves.

Kort därefter kom konungen hem med hela sin här, och då han mönstrade sitt garde, var där en fänrik och en sergeant, som fingo avsked, ävensom en soldat; dock blevo fänriken och sergeanten försäkrade om årligt underhåll, men soldaten fick intet, varför han anhöll hos konungen, att eftersom han tjänat i tio år och nu icke fått sig tillagt något underhåll han åtminstone måtte få behålla sin ränsel och sin värja, vilket blev honom tillåtet.

När nu soldaten gick ifrån mönstringen, begav

han sig till staden, där han tog sitt kvarter hos en änka. Första natten han sov i hennes hus, drömde han, att han var ute och for omkring uti världen, men vad han for efter kunde han ej ge besked om, när han för sin värdinna förtalte sin dröm. Andra natten hände honom detsamma, och även tredje natten hade han samma dröm, men tyckte nu, att det var prinsessorna han for efter, och att han fann igen dem, där de vistades. Då han nu vaknade om morgonen, beslöt han att taga sig dristighet till och anmäla sig hos konungen att uppsöka prinsessorna; men att gå ensam, tänkte han, bleve nog svårt, jag vill därför taga fänriken och sergeanten med mig, vilka fingo avsked på samma gång som jag. Han gick därför till dem, och de voro båda redobogna att följa honom. Så gingo de alla tre upp till slottet, där soldaten anmälde sig och fick genast företräde. »Vad vill du, min gosse?» frågade honom konungen. »Jo, Eders Maj:t», svarade soldaten, »jag har nu i tre nätter drömt, att jag for omkring i världen, och tredje natten fick jag den upplysning, att det var efter prinsessorna jag sökte, och jag tyckte mig även finna dem; därför vill jag nu, tillika med fänriken och sergeanten, giva mig ut på sådan resa och med all flit bjuda till att igenfinna Eders Maj:ts döttrar.» — »Gott, min gosse», svarade konungen, »är du och ditt sällskap i stånd därtill, så kan du vara viss, att din och de andra bådas belöning skall bliva ganska rikelig.» Därpå lät konungen giva dem var sina hundra dukater tillika med häst och sadel samt önskade dem lycklig resa.

De begåvo sig nu åter ned till staden, och då de voro ditkomna, sade fänriken till de andra båda: »Efter vi nu hava penningar, så låtom oss gå in på en källare och taga oss ett glas vin.» — »Det mån I göra», sade soldaten; »men jag rider hem och lagar mig en matsäck tillreds, och i morgon, innan dager blir, skola vi alla tre fortsätta vår resa.»

Soldaten gjorde som han sagt; men de andra båda gingo in på källaren och satte sig att dricka. Sedan gåvo de sig i spel med några andra källarkunder och spelte bort alla sina penningar. När nu dager vart, red soldaten först till fänriken och sedan till sergeanten men fann ingendera hemma, då han kunde förstå, att de ännu sutto på källaren. Deras hästar stodo också ännu kvar därutanför, och då han kom in, fann han dem sovande vid bordet, väckte därför upp dem och frågade, vad de tänkte på, som ännu dröjde kvar i staden; finge konungen veta sådant, så bleve de allesamman olyckliga. De gjorde en ganska bedrövlig uppsyn och svarade: »Kära bror, har du ej så mycket, att vi kunde få oss litet frukost, vi ha spelat bort alla våra penningar.» — »Så har jag ock gjort», svarade soldaten, »men törhända, att någon av mina dukater fallit ned i fodret på min gamla rock.» Verkligen fann han också två dukater, för vilka de nu togo sig frukost, varefter de satte sig till häst och anträdde resan.

När de hade ridit en tjugu mils väg och började känna sig ganska trötta, kommo de till en stor skog, varest var en vacker grön äng, där de beslöto att

vila. Sedan de bundit sina hästar, lade fänriken och sergeanten sig att sova, men soldaten tog under tiden upp sin matsäck och började äta med god smak. Då han därvid betraktade sina sovande följeslagare, gjorde det honom ont om dem, eftersom han visste, att de ej fått mat på länge, varför han tog och skar av ett stycke ost och bröd och lade det under varderas huvud. Därpå väckte han dem, och då de nu blevo varse osten och brödet, ropade de högt till i glädjen och sade: »Ack se, vad Gud är oss nådig, som sänt oss mat av himmelen, medan vi sovit!» De åto sig nu mätta och förfogade sig därefter till vägs.

Sedan de nu farit omkring 40 mil, kommo de åter till en stor skog, varest de mötte ett troll, som var en halv mil långt och en fjärdedels mils brett. Fänriken och sergeanten blevo vid denna syn så rädda, att de genast ville vända om igen, men soldaten ropade hurtigt till dem: »Vilka mesar I ären! Om självfva hin kom, skall jag ändock rida fram!» drog så ut sin gamla värja och red fram emot trollet. Detta frågade helt hövligt: »Vart ämnen I eder, go' herrar?» — »Jo», svarade soldaten, »vi söka efter trenne prinsessor, vilka av en sky blivit borttagna från konungen uti Arabien.» — »Jaså», sade trollet, »då haven I ännu tjugu mil att rida; när I lagt dessa till rygga, kommen I till ett högt berg, såsom det synes för edra ögon, men det är i själva verket ett helt landskap, som är förtrollat och varuti råder ett troll, som är konung över allt vad troll heta må. Denna trollkonung är för närvarande icke hemma

utan, tillika med tvenne av sina prinsar, borta på bröllop; därför måsten I skynda eder dit, så att I kunnen råka prinsessorna, medan de äro ensamma.»

Därpå skildes trollet ifrån dem, och de fortsatte sin resa. Sedan de ridit i åtta dagar och nätter, kommo de till det omtalta stora berget, vilket de omöjligen kunde komma uppför med hästarna. Soldaten tog då sin ränsel och värja och gav sig uppför. När han så kommit upp, fick han på berget se ett tåg, vars ena ända han nedkastade till fänriken och sergeanten, som ännu stodo nedanför berget, samt drog dem upp på detta sätt. När de alla voro uppkomna, begynte de gå framåt berget och kommo så till en järnport, uti vilken satt en nyckel, som vägde tio pund. Då sade soldaten till fänriken: »När vi ännu tjänade vid gardet, brukade ni alltid gå framför kompaniet, därför bör ni ock gå först härin.» — »Det må hin göra», svarade fänriken, »utan har du varit förut hela vägen, så får du ock gå förut här, ty jag räds att fan själv bor därinne.» Då tog soldaten sitt svärd och satte i hålet på nyckeln och vred på detta sätt upp låset. Nu gingo de in alla tre och kommo först i ett stort rum, vilket var alldeles tomt; men i en vrå lågade en spiseld, varest stod en gryta med vatten och kokte högt upp i sky. Nu fick soldaten syn på en annan dörr, genom vilken de kommo in i rummet bredvid, som var fullt af bössor och andra vapen samt krutpungar. »Hå», sade soldaten, »blir det ej annat utav, så kunna vi taga var sin bössa

och gå ut i skogen att skjuta oss vilt, som vi kunna koka här i grytan.»

Följande dagen tog ock soldaten fänriken med sig och gick på jakt, men sergeanten skulle under tiden vara hemma. Medan de så voro ute, kom en av prinsarna, som åtföljt trollkonungen hem, och då han fick se den stackars sergeanten, frågade han honom, vad han hade där att göra. »Ack herre», svarade denne, »jag kommer från en lång resa och har gått hitin endast för att vila mig litet.» Genast drog trollprinsen ut sitt svärd, högg huvudet av sergeanten och kastade den döda kroppen undan. När nu soldaten och fänriken kommo hem, hade de med sig en hare, vilken de skjutit. Soldaten ropade då på sergeanten för att visa honom jaktbytet, men sergeanten var ingenstädes till finnandes. »Det var en stackare till karl, som ej kunde svälta en eller par dagar utan skulle rymma sin väg», ropade soldaten och sade sedan till fänriken: »I morgon skall jag gå ut och se, om jag kan skjuta oss en hare till, då fänriken emellertid kan vara hemma och koka den, som vi hava.»

Dagen därpå gick alltså soldaten ut på jakt, men under det han var borta, kom den andra trollprinsen hem, och då tog fänriken samma ända som förut sergeanten. Då soldaten återvände, gick han genast och tittade i grytan, varest han fann sin hare ligga fastbränd i bottnen, och ingen fänrik syntes till. »Ack, jag fattiga människa», utropade han då, »vilket sällskap har jag råkat ut för! De stackarna voro ej i

stånd att svälta i två dagars tid och hava nu rymt sin väg båda två.» Så sprang han ur det ena rummet i det andra för att söka sina följeslagare men fann dem ingenstädes. Medan han så sökte dem, kom han in uti ett rum, där han ej förut varit, och där bredvid var åter ett stort och tomt rum med en lucka på golvet. Soldaten bröt med sin värja upp luckan, och då han fann en trappa därunder, begynte han gå den utför; men sedan han gått vid pass trettio steg, tänkte han: »Det här bär ända ned till avgrunden, det är bäst jag vänder om igen»; men då han nu skulle gå tillbaka, blev han varse, att så fort han gått ned hade berget fallit till efter honom, så att han ej kunde gå opp utan endast ned. »Nå väl», ropade han till slut, »det må gå huru det vill, om jag ock komme ned i helvete, skall jag likafullt fullborda min gång.» När han så hade gått ännu några och trettio trappsteg till, kom han till en stor dörr, gjord av silver, vari satt en guldnyckel, och över dörren stod en inskrift av bokstäver, infattade med diamanter och andra ädelstenar; men som soldaten ej förstod denna skrift, klappade han på dörren, och då det ej kom någon och lät upp densamma, tog han sig dristigheten att själv öppna den. Vid han då kom in i rummet där innanför, fick han se, att väggarna voro av spegelglas och att i taket hängde guldkronor, infattade med dyrbara stenar. Soldaten stod en stund och speglade sig i väggarna men blev nu varse en annan dörr, som var av bara guld, och när han klappade därpå, ropade det innanför: »Kom in!» — »Aj»,

tänkte soldaten, »nu lär jag bli illa fast», men han tvekade dock ej utan steg dristeligen in. Där inne fick han nu se alla tre prinsessorna sitta vid en båge och brodera med guld och silver. De frågade honom genast, varifrån han kom och vem han var, ty de sågo, att han ej var något troll utan en kristen människa. »Jo», svarade soldaten, »jag är ifrån Arabien och söker trenne prinsessor, som blivit bortförda därifrån av en sky». — »De prinsessorna äro vi; men Gud nåde oss för er, ty vi vänta i dag hem konungen, vilken här är rådande, och kommer han, så tager han visst livet av eder, ty han är ett grymt troll och konung över allt vad troll heter.» — »Det må då bli därvid», svarade soldaten; »det fägnar mig ändock, att jag hunnit så långt, att jag fått se mina nådiga prinsessor och förnimma, att något ont icke vederfarits eder.» — »Vänta», inföll äldsta prinsessan, »jag faller på ett råd; där inne i kammaren här bredvid hänger ett svärd, som är trettio alnar långt, och vid det svärdet hänger en flaska; om ni dricker ur den, så kan ni sedermera lätt hantera svärdet.»

Soldaten gick att bese det omtalta svärdet, och då det var så tungt, att han icke ens kunde röra det från väggen, tog han flaskan och drack därur, varefter han lyfte ned svärdet och gick åter in till prinsessorna. »Se så», sade han, »om nu själva hin kommer, skall han sätta livet till.» I detsamma började hela slottet att darra. »Ack», ropade prinsessorna, »nu är han här!» Då ställde sig soldaten bakom dörren med det stora svärdet i handen, varmed han ämnade väl-

komna trollkonungen. Vid det denne stack huvudet in, ropade han: »Hå hå, här luktar kristen!» — »Ja, det skall du bli varse», svarade soldaten och högg med detsamma till trollets huvud, så att det trillade under sängen och tungan talte i munnen dessa ord: »Det skulle du ej hava gjort.» Nu blevo prinsessorna innerligen glada och tackade Gud, att de voro frälsta ur trollets våld. Soldaten deltog i deras glädje men tänkte dock på sina båda följeslagare och sade: »Det är nu blott en sak, som gör mig ont: jag hade en fänrik och en sergeant med mig hit, men de förmådde icke svälta ett par dagar en gång utan rymde sin väg, och jag vet ej, vart de tagit vägen.» — »Kanhända», svarade prinsessorna, »att de råkat ut för någon af trollprinsarna, som här voro, och att dessa tagit livet av dem.» — »Det skola de där prinsarna dyrt få betala», inföll soldaten. »Var äro de, att jag måtte få sända dem samma väg som deras konung?» — »Det behövs icke», svarade prinsessorna, »ty så snart konungen vart död, blevo de också döda, var de än voro; men här har ni en pipa, med vilken ni kan blåsa liv i alla kristna, som dött här i slottet, om det ock skett för tjugu år sedan.» Då tog soldaten pipan och blåste i henne, och strax infunno sig både fänriken och sergeanten. Soldaten frågade dem, varest de varit, och de berättade då, huru de satt livet till. Nu frågade soldaten prinsessorna, huru de allesamman kunde komma ur slottet. »Jo», svarade de, »här är en utväg, men den är så smal, att ej mer än en i sänder kan gå den.» Därpå gick

"Kära Lunkentus", sade soldaten, "detta var ett fult regemente".

soldaten först, så prinsessorna efter varandra och slutligen fänriken och sergeanten. Sedan de så gått ett långt stycke, kommo de till ett hål, vilket gick likasom en skorsten genom berget ända upp i dagen. När soldaten fick se detta, frågade han prinsessorna, om där fanns några linor, och sedan de visat honom, varest sådana förvarades, sade han: »Då har det ingen nöd, ty jag har lärt på skorstensfejeriet innan jag gav mig in vid gardet», tog så ändan av ett rep i munnen och gick hålet uppför. När han var uppkommen, hissade han upp fänriken och sergeanten samt gick sedan åter ned för att varligen låta upphissa prinsessorna. Han uppsökte en korg, vilken han band fast vid repet, och på detta sätt upphissades av fänriken och sergeanten först den äldsta prinsessan, så den mellersta och sist den yngsta. Nu skulle även soldaten hissas upp, men som han ej fullt litade på sina kamrater, beslöt han att pröva dem med att först lägga en sten i korgen. De började nu hissa, men då korgen hunnit halva vägen, släppte de den hastigt åter ned och slogo i detsamma igen öppningen där ovan, så att nu stod soldaten där vackert. Fänriken och sergeanten drogo ut sina värjor och hotade prinsessorna att genast döda dem, om de icke svuro en dyr ed att ej upptäcka vad som hänt utan säga, att det varit fänriken och sergeanten som frälst dem. Därpå förde de dem till Arabien, och vad glädje där blev, kan man väl tänka. Fänriken och sergeanten blevo hållna som prinsar och skulle få de båda äldsta prinsessorna till gemåler; men dessa visste ställa så

till, att något bröllop ej skulle bli av, förr än de skaffat dem sådana av guld virkade kläder, som de burit i det förtrollade slottet.

Soldaten var emellertid icke för väl till mods, då han märkte huru förrädiskt hans följeslagare handlade emot honom. Han företog sig nu att gå samma väg tillbaka, som han kommit, och blev så varse ett rum, där han förut ej varit. Pipan, varmed han kunde blåsa liv i folk, hade han väl hos sig, men den hjälpte honom nu intet, utan han måste se sig om efter annan hjälp. I det nämnda rummet såg han en dräkt hänga, vilken hade tillhört trollkonungen. Han letade i dess fickor och hittade där åter en pipa, vilken han tog och blåste uti, och strax framkom en man, som var en fjärdingsväg lång och hade en lika lång stav av järn i handen. Den långa mannen frågade soldaten, vad Hans Maj:t befallde; men soldaten blev så häpen, att han ingenting hade att svara. Dock frågade han till slut den länge, vem han var. »Jag har varit salig konungens farfars löpare uti tusende år», svarade denne, »och hoppas, att jag nu får den nåden tjäna Eders Maj:t.» Då frågade honom soldaten, vad han hette, och han svarade Lunkentus. — »Ja så», inföll soldaten, »kan du lunka bra då också?» — »Ja visst», svarade Lunkentus, »jag tar hundra mil i vart språng.» Då, tänkte soldaten vid sig själv, har jag ingen nöd att komma till Arabien och se, hur prinsessorna må. Han frågade sedan Lunkentus, om där fanns något att äta, ty han kände sig bra hungrig. »Ja, Ers Maj:t», svarade Lunkentus,

»vad som behagas.» Soldaten begärde blott litet smör och bröd, och strax kom Lunkentus in med en stor limpa tillika med smör. Soldaten åt och frågade därefter Lunkentus, om det fanns brännvin också. »Ja visst», svarade denne, och gick så ut efter en hel remmare, som väl rymde en kanna. Nu tog sig soldaten en så duktig klunk, att eftersom brännvinet var oförfalskat det började stiga honom i huvudet och han fann rådligast att gå till sängs, då Lunkentus frågade honom, om han ej först ville mönstra sin krigshär, emedan sådant vore vanligt var gång det blev en ny konung där i landet. »Vad», ropade soldaten, »är här också en krigshär? Låt den komma hit till mig i morgon, så skall jag bese den.» Då fick Lunkentus att göra; men som han var en flink karl, så hade han innan dagningen samlat ihop hela hären och gick nu in till soldaten, vilken han förkunnade, att alla generalerna stodo där utanför och väntade Hans Maj:ts befallningar. »Vad», sade soldaten, »äro de redan här? Huru skall jag då få mig någon passande dräkt att taga emot dem uti?» — »Det har ingen nöd, Ers Maj:t», svarade Lunkentus och gick ut efter en dräkt, som var så stor, att soldaten gott kunde springa gatlopp i vardera ärmen. Då frågade han Lunkentus, om där ej fanns någon skräddare, som kunde ändra dräkten. »Å jo», svarade Lunkentus. — »Nå, så låt den kraken komma in», utropade soldaten. Lunkentus gick genast ut och tillsade skräddaren, att Hans Maj:t befallt den kraken komma in. »Ack, Gud nåde mig», utbrast skräd-

daren, »jag lärer ha råkat i onåd, efter han ger mig ett sådant namn.» När han kom in, bad han därför ödmjukligen om nåd. — »Du har min nåd», sade soldaten, »bara du kan ändra denna dräkt.» Det var en ringa sak för skräddaren; han tog dräkten på armen och gick ut, och inom en handvändning var han åter tillbaka med dräkten ändrad, då soldaten strax tog den på sig och hade nu en skrud, som det anstod en konung.

När han kom ut, togo alla generalerna emot honom med stor musik, varefter han mönstrade regementena; men när han kom till det sista, var det bara vilddjur, ormar, drakar och björnar. »Kära Lunkentus», sade soldaten, »detta var ett fult regemente.» — »Ja, Ers Maj:t», svarade Lunkentus, »men det är dock det bästa folket, när någon nöd är på färde», varpå soldaten befallde, att de skulle gå var och en hem till sitt, vilket de ock gjorde.

Då soldaten åter kom in i sitt slott, som nu syntes honom mycket präktigt, frågade han Lunkentus, om där ej fanns hästar eller vagnar. »Jo», svarade Lunkentus, »här äro trenne par hästar och en vagn till vartdera paret; ett par går 300 mil i timmen, det andra 600 och det tredje 900.» — »Nå», sade soldaten, »tag då det, som går 900 mil i timmen, ty jag vill resa och har bråttom.» Soldaten tänkte nämligen på prinsessorna. När nu allt var färdigt, befallde han, att hans gamla kläder skulle läggas i vagnen, vilket ock skedde, och sedan satte han sig själv uti; men som han ej såg till någon

kusk, frågade han Lunkentus, vem som skulle köra. »Ers Maj:t själv», svarade denne, »jag löper emellertid framför hästarna, såsom min tjänst fordrar.» Och så bar det av över berg och dalar, så att soldaten blev helt häpen och begynte ropa håll, håll; men innan han fick hästarna att stanna, hade de redan hunnit så långt, att de voro blott en fjärdingsväg från Arabien. De stannade nu vid en gästgivaregård, där soldaten steg ur och tog på sig sina gamla kläder samt stack sina båda pipor i fickan, varefter han befallde Lunkentus fara hem, men så snart han påkallade honom, skulle han infinna sig.

Soldaten gick nu in på gästgivaregården, varest han fann gästgivaren med hans husfolk sitta till bords. Han begärde ett stop brännvin; men gästgivaren, som av hans slarviga kläder dömde honom vara en landstrykare, svarade: »Du begär ett stop, du; det vore väl, om du hade att taga dig en sup för.» — »Vad säger ni?» utropade soldaten, drog sin värja och stack ihjäl gästgivaren med dess hustru och allt husfolket, så när som på en liten gosse, vilken sprang till staden och angav för vakten vad som hänt. Vakten bröt genast opp, men så snart soldaten på långt håll fick se den komma, blåste han i sin ena pipa, och strax fingo de mördade liv igen. Soldaten skyndade sig hastigt undan, och när nu korpralen kom med vakten och frågade, vem som var ihjälstucken, svarade gästgivaren: »Jag är en ibland dem, men huru jag fått liv igen vet jag icke.» — »Vad», ropade korpralen, »gör ni narr av vakten!

Då skall ni ock få betala för det omak ni gjort oss.» Gästgivaren måste alltså lossa på pungen.

Emellertid hade soldaten sökt upp samma änka, hos vilken han förut haft sitt kvarter. Hon tog vänligt emot honom och frågade, var han varit under dessa sju åren. Han sade, att han gått kring landet och gjort skor. »Jag tyckte», inföll hon, »att ni ämnade er ut att uppsöka prinsessorna.» — »Å, den resan slog jag snart ur hågen», svarade soldaten. — »Nå», sade gumman vidare, »ni må tro, att era forna bekanta, fänriken och sergeanten, ha nu blivit stora karlar. De ha kommit hem och haft prinsessorna med sig, vilka de frälsat.» — »Det är bra», genmälte soldaten; »vill ni, kära mor, vara mig trogen, så skall ni få så mycket, att edra barn och barnbarn kunna ha gott därav.» Gumman lovade att i allt vara honom till nöjes, och han skickade henne ut att skaffa honom en fullständig dräkt, vilket hon ock gjorde. Denna påtog han, och eftersom han fått höra, att den förra fänriken och sergeanten ej skulle kunna få någon av prinsessorna till gemål, förr än de voro i stånd att skaffa dem sådana kläder, som de burit i det förtrollade slottet, gick han till prinsessornas hovskräddare, uppgav sig vara en skräddaregesäll, som reste på sin profession, och bad att få arbeta hos honom. »Gärna», sade mästaren; »men kan ni också göra sådant arbete, som denna ritning utvisar?» — »Hä», svarade soldaten, »det kunde jag redan, innan jag kom i lära.» — »Nå väl», sade skräddaren, »kan ni det, så vill jag giva er min enda

dotter till hustru.» — »Låt mig bara få en kammare för mig själv, så skall ni i morgon få alla tre klänningarna färdiga.» — »Det vore nog», mente mästaren; »jag har hållit på med dem i fem år och har ännu ej kunnat komma till rätta därmed.»

Soldaten fick nu tyget, som kläderna skulle göras utav, med allt tillbehör av guld och silver, samt en kammare för sig själv jämte en flaska vin och tobak. När det led fram på natten, tog han sin pipa och blåste, och en timma efteråt kom Lunkentus sättande, så att mästaren och hans gesäller foro under bordet, och så snart Lunkentus kommit in till soldaten, frågade han vad Hans Maj:t befallde. »Jag befaller», sade soldaten, »att du skall komma hit åter klockan fyra och då hava med dig samma kläder, som prinsessorna buro i slottet.» — »Efter befallning», sade Lunkentus. På den utsatta tiden kom han också tillbaka och gav soldaten kläderna. Men när det led mot åtta på morgonen, gick mästaren in till sin nya gesäll och frågade, om klänningarna ännu voro påbegynta. »Jo, och färdiga med», sade soldaten; »de hänga där alla tre på väggen.» Häröver blev skräddaren övermåttan glad och icke mindre förundrad över huru han inom så kort tid hunnit få dem färdiga. Han tog dem nu och skyndade till slottet med dem, och då han kom dit, gick han direkt till konungen att visa dem. Konungen frågade, om han själv hade gjort detta arbete, och då skräddaren sade, att det var en gesäll, som nyss kommit till honom, bad konungen honom komma igen om två dagar och då taga gesällen

med sig, så skulle denne få sig drickspenningar och mästaren sin betalning. Detta berättade skräddaren vid hemkomsten för soldaten, som sade: »Då bryr jag mig ej om att arbeta i dag utan går ut och tar mig ett glas.» — »Gärna för mig», svarade mästaren, »och behöver ni några penningar, så skall ni få», men därtill sade soldaten nej.

Därpå tog han allt guld och silver, han hade kvar, lade det i sin ränsel och gick tillbaka till sitt gamla kvarter, där han skänkte sin värdinna alltsammans och bad henne gå att skaffa honom ännu en fullständig dräkt. Då han fick den, tog han den på sig och gick till en juvelerare, som skulle förfärdiga prinsessornas kronor, och gjorde hos honom alldeles som han gjort hos skräddaren. När Lunkentus hade skaffat soldaten kronorna, och han hade lämnat dem åt juveleraren, gick denne upp till konungen med dem, då konungen frågade, om han själv hade gjort det arbetet. Juveleraren svarade ja, men att han haft en gesäll, som hulpit honom här och där på dem. Konungen bad honom taga denne med sig dagen därpå, så skulle han få sin betalning och gesällen drickspenningar. Därpå gick juveleraren sin väg, och när han kom hem, berättade han för soldaten vad konungen sagt. »Det är bra», sade soldaten, »då behöver jag ej arbeta i dag utan går ut och muntrar mig litet», och så tog han allt vad han skulle gjort kronorna av i sin ränsel och gav det åt sin värdinna.

Andra dagen gick han till sin skräddare, vilken

blev synnerligen glad, när han fick se honom, att han ej blev ljugare för konungen. De gingo nu strax upp till det kungliga slottet, och när de voro uppkomna till konungen, kommo alla de stora herrarna ditin, och däribland fänriken och sergeanten, vilka nu voro hållna som prinsar. När så alla voro samlade, tog soldaten fram kläderna för att passa dem på prinsessorna, eftersom han var den skräddaregesällen, som gjort dem, och ingen märkte, att han var samma soldat, som hade frälst prinsessorna. Sedan kläderna voro framtagna, passade han först den äldsta prinsessans, så den mellerstas och sist den yngstas, men vid han stod och passade på henne, gav han henne en kyss. Häröver blev konungen så förbittrad, att han befallde, det den oförskämda skräddaregesällen skulle genast fasttagas och sättas i det värsta fängelse, som i staden fanns, och så lade de honom inom tio dörrar och lås.

Men vid det soldaten nu låg bunden till händer och fötter, kom han ihåg, att han hade sina pipor hos sig, drog så helt varligt den ena handen ur handkloven och blåste genast i sin ena pipa. En timme därefter kom Lunkentus sättandes, så att allt manskapet, som stod på borggården, med trummor och gevär rykte ur vägen, låsen slogos ifrån och alla dörrar upp, och Lunkentus frågade, vad Hans Maj:t befallde. »Jo», sade soldaten, »jag befaller dig att innan kl. 4 i morgon bittida skall ett slott stå här på skeppsbron för min räkning, uppbyggt av bara guld, och så många skepp, som kunna få rum i sjön,

alla väl bemannade. När klockan är fem, kommer du och tager mig här ut». — »Efter befallning», svarade Lunkentus.

När nu klockan var fyra, stod allting i full ordning, som soldaten hade befallt, och då hon blev fem, var han ur sitt fängelse och gick till sitt slott, där han påtog sin kungliga dräkt. Men efter någon stund, då solen gick upp, blev ifrån detta slott ett sken över hela staden, att alla förundrade sig däråt. Konungen, som även blev detta sken varse, skulle gå till fönstret för att se efter vad det var, men i detsamma kom en kanonkula och tog bort hela taket på den ena flygeln av hans slott. Han blev häröver mycket förskräckt och undrade storligen, vilken fiende hade så oförväntat fallit in i själva huvudstaden. »Fort, fort», ropade han, ty kulorna blevo honom för många, »låt en kurir rida ned till staden och höra efter vad som är på färde.» Då kuriren kom till skeppsbron och blivit förd till soldaten, sade han: »Hans Maj:t har skickat mig hit och låter fråga, vilken fiende har så oförväntat brutit in i hans huvudstad.» — »Hälsa honom», svarade soldaten, »och säg, att jag är kejsare och att, om han icke genast släpper ut den skräddaregesällen, som han i går lät kasta i fängelse, så skall jag skjuta ned hans hela residens och taga honom själv till fånga.»

Kuriren for tillbaka och förkunnade detta för konungen, vilken ej visste vad beslut han skulle taga; men då soldaten alltjämt lät friskt ge på med skott, fann konungen rådligast att skynda sig till fän-

gelset det fortaste han kunde för att släppa ut skräddaregesällen och ropade till vaktmästaren att giva honom nycklarna, på det han själv måtte förkunna fången sin frihet. Men sedan han gått genom alla rummen och slutligen kommit till det, där fången blivit insatt, fann han ingen där. Då befallde konungen, att en häst genast skulle sadlas, och begav sig därpå till skeppsbron, där han fann soldaten, klädd i sin kungliga skrud utanför det nya präktiga slottet. Konungen anhöll om stillestånd, till dess han kunde skaffa reda på den begärda men förkomna skräddaregesällen, vilken han ville genast låta lysa efter; kejsaren behagade emellertid spisa middag hos honom på slottet. Härtill samtyckte soldaten, och konungen skyndade sig förut för att låta anrätta måltiden på det präktigaste; men soldaten blåste i sin pipa, och så snart Lunkentus infunnit sig, befallde han honom att genast taga bort det nya slottet och alla fartygen, vilket ock skedde, varefter soldaten åter pådrog sina gamla kläder samt tog sin ränsel och sin gamla värja, och då klockan var tolv, stod han på konungens borggård och lät anmäla, att han önskade tala vid konungen, som ock lät honom få företräde och frågade vad hans ärende vore. »Jo, Ers Maj:t», svarade soldaten, »jag är bjuden hit till att spisa middag i dag.» — »Nej, min gosse», svarade konungen, »det är en helt annan jag bjudit.» — »Jo», återtog soldaten, »såvida Ers Maj:t står vid sina ord, så är det jag, som blivit bjuden.»

Vid det soldaten så stod och retades med ko-

nungen, kom den yngsta prinsessan och tittade i nyckelhålet, och då hon fick se soldaten, kände hon genast igen honom och sprang full av glädje in till sina systrar att underrätta dem, det soldaten, som frälst dem från det förtrollade slottet, nu vore inne hos konungen, varpå de andra även skyndade att förvissa sig härom och sade sedan till varandra: »Låtom oss ej nämna detta för någon, här lär bliva en konstig lek.»

Då konungen stått en stund och språkat vid soldaten, tog han upp sitt ur, och när han nu märkte, att klockan var ett, då kejsaren likväl lovat att komma klockan tolv, tänkte han, att soldaten kunde vara skickad som spejare och sade därför: »Nå väl, min gosse, du skall få spisa vid mitt bord», varpå han befallde, att det skulle blåsas till taffel, då han satte soldaten bredvid sig. Sedan kommo alla riksråden och kammarherrarna, ävensom fänriken och sergeanten, tillika med prinsessorna; men ingen gav akt på soldaten, förr än konungen under måltiden tilltalade honom och sade: »Nå, min gosse, har du ingenting att berätta oss under måltiden? Jag vet, att soldater alltid pläga hava något roligt att tala om.» Då sågo fänriken och sergeanten på den tilltalade, och då de i honom igenkände sin forne kamrat, blevo de högeligen förskräckta. — »Gud nåde oss», sade de till varandra, »är icke soldaten här, som frälste prinsessorna!» Men vad ville de göra? Hoppa ut genom fönstret eller springa på dörren vågade de ej och måste alltså bekväma sig att sitta stilla.

Emellertid höjde soldaten sin röst och besvarade konungens tilltal sålunda: »Ers Maj:t, om två eller tre gå ut att söka efter en skatt, som ej kan betalas med hela världen, och en av dem, vilken flera gånger vågat livet för att vinna denna skatt, bliver av sina följeslagare förrädiskt behandlad och kastad där snart sagt varken Gud eller människor veta av honom, under det de andra skryta med vad han uträttat och därigenom bliva stora herrar, kan väl detta annat än göra den förolämpade ont?» — »Ja visst, min gosse», svarade konungen; »om sådant hände mig, visste jag ej huru jag skulle nog strängt kunna straffa ett dylikt förräderi.»

När konungen yttrat detta, sprang yngsta prinsessan från bordet, fick fatt i soldaten, kysste, klappade och välsignade honom. »Vad kommer åt dig, flicka?» frågade konungen. — »Jo», svarade hon, »min nådiga fader och konung, det är denne man, som frälst både mig och mina systrar från det förtrollade slottet i Sibirien.» — »Huru», utropade konungen, »är det så i sanning?» — »Ja», svarade soldaten, »det är sant, Ers Maj:t, och jag är ock den kejsaren, som blev bjuden hit till middagen, och även samma skräddaregesäll, som blev kastad i fängelse.» — »Jaså», återtog konungen, »då är du sannerligen värd att få min äldsta dotter och att taga emot riket efter min död, och vad dom du nu vill pålägga fänriken och sergeanten, vilka varit så falska emot dig och hotat mina döttrar med döden, om de ej ljögo för mig, den domen skola de ock undergå.» —

»Då», svarade soldaten, »skola de ock genast få sin dom», och därpå blåste han i sin pipa, varefter Lunkentus strax kom sättande med sådan fart, att konungen helt häpen frågade vad detta var för en. »Ack», utropade prinsessorna, »se Lunkentus lever ännu»; ty de kände honom väl sedan de voro i trollslottet. Lunkentus frågade, vad som befalldes, och då tillsade soldaten fänriken och sergeanten att lägga av sina prinsdräkter, vilket de ock gjorde, varefter han befallde Lunkentus att binda tillhopa deras fötter och hänga dem på sin stav, som var femton fjärdingsväg lång, vilket ock skedde, och sedan slängde han dem bort, att ingen kunde se vart de togo vägen.

Sedan klädde sig soldaten i furstelig skrud, och där blev genast bröllop hållet för honom och äldsta prinsessan. Efter ett års förlopp blev konungen död, då soldaten tog emot hela riket och gav då till Lunkentus det förtrollade landet, där han nu lär vara, om han ännu är i livet, såsom en herre och konung däröver.

Pelle Båtsman.

n konung i Armenien, vid namn Elmansib, förlorade sin gemål genast efter det hon till världen framfött en skön prinsessa. Till henne vände konungen därför hela sin kärlek, och hans enda tröst i sin stora bedrövelse var omsorgen om hans dotters värdiga uppfostran. Så uppväxte hon till sitt femtonde år, och över alla länder spridde sig ryktet om hennes skönhet och dygder.

Vid denna tid hände det sig en dag, att prinsessan tog orlov av sin far för att gå och spatsera några timmar i lundarna kring huvudstaden; men efter denna spatsergång kom hon icke tillbaka. Konungen lät söka henne i varje hus, i varje skogsdunge över hela sitt land, och då han icke återfann henne, kan man lätt tänka, av vilken hjärtans sorg han blev betagen. Hans rådsherrar sökte på allt sätt trösta honom och visa honom fåfängligheten av hans

sorg, i det de föreställde honom, att prinsessan förmodligen vore död, och att han, såsom en förnuftig man, borde besinna det intet dödligt kan leva beständigt; men konungen hade inom sig en fast övertygelse, att hon ännu levde i stort betryck, så att hon väl behövde hans hjälp och bistånd. Därför lät han utrusta alla sina skepp och befallde sina sjömän att kring alla hav och främmande länder söka den sköna prinsessan samt utlovade tillika, att den, som kunde finna och hemföra henne, skulle till belöning erhålla hennes hand och genast hälften av hans konungarike.

Denna uppmaning efterkommo alla skeppskaptener i hela Armenien, och en av dessa anlände slutligen till Trapezunt, där han noga efterspanade prinsessan, men hela hans sökande var dock fåfängt. Då han en dag, helt nedslagen häröver, vandrade omkring i staden, råkade han på gatan en stor fullväxt gosse, som av tvenne starka karlar var gripen och obarmhärtigt piskades, utan att dock gossen mycket klagade över den smärta honom vederfors. Då gick kaptenen till dem och sporde dem till, vi de så obarmhärtigt förforo med pilten; de svarade, att han vore satt i lära hos en skomakare, men att han aldrig ville göra gagn utan hela dagarna lopp omkring på gatorna och försummade arbetet. Då vände sig kaptenen till gossen och föreställde honom huru illa han gjorde att så förstöra sin ungdom utan att något lära. Gossen svarade, att han mot sin vilja blivit satt till skomakaren, vars hantverk han alldeles icke ville

Emellertid drevs Pelle på sin skeppslucka hit och dit av vågorna —

lära, men om han blott finge följa sin egen böjelse i val av yrke, så skulle han nog vara flitig. »Vartill har du då böjelse», frågade kaptenen, »och huru heter du?» — »Mitt namn är Pelle», svarade gossen, »och från min spädaste barndom har hela min håg lekt på att få resa till sjöss, utstå äventyr och farligheter och förvärva mig ära och länder som mina förfäder; ty jag är av adelig börd, fastän olyckor bragt mina föräldrar och mig efter dem i fattigdom.» — »Denna din lust för sjöresor kan du lätt få tillfredsställd», sade kaptenen, »om du vill följa mig, emedan jag ligger här i hamnen med ett stort skepp, som tillhör konungen i Armenien.» Gossen lät icke säga sig detta två gånger utan följde honom genast på hans skepp, där han av alla kallades Pelle Båtsman.

Han förblev dock icke länge bara båtsman, emedan hans flit, raskhet och skicklighet påskyndade hans befordran, så att han inom en kort tid genomlopp alla grader, ända till dess han blev närmaste man under kaptenen, och det med samtliga sjöfolkets bifall, ty han var av alla mycket avhållen. Det väckte därför icke ringa oro, att Pelle Båtsman efter någon tid blev helt underlig till sinnes, så att ingen förstod vare sig vad han talade eller förehade. Och ännu mer häpna blevo alla, då en dag, medan skeppet var mitt ute i sjön, Pelle inträdde till kaptenen, begärande sin avlöning för den tid han tjänat honom, emedan han ej längre kunde eller ville följa honom. Kaptenen svarade, att då han alltjämt tjänat honom

ärligt och väl, hade han all rätt att när som helst erhålla sin belöning fullt ut, och likaså stod det alldeles i hans skön att när han behagade träda från skeppet, och därför skulle han i första hamn kunna lämna dem, ehuru de alla skulle sakna honom mycket. Men Pelle förklarade, att han icke ville vänta, till dess de anlände till någon hamn, utan var det för honom nödigt att genast lämna skeppet, och därför begärde han, att de ville giva honom skeppsluckan, på vilken han sedan ville anförtro sig åt vågornas välbehag. Häpna föreställde honom alla, att en sådan färd alldeles icke, utan hans säkra undergång, lät sig verkställa, vadan de åter bådo honom att giva sig tålamod och dröja, till dess skeppet fick någon landkänning, då de åtminstone med båten kunde säkert bringa honom på fast mark. Pelle däremot bedyrade, att han genast måste lämna skeppet och tillade: »Om I icke given mig skeppsluckan, så skolen I alla inför Gud ansvara för min död, ty om jag icke får den, så nödgas jag att, så som jag nu här står, störta mig i böljan, emedan en oemotståndlig kraft tvingar mig att i detta ögonblick öfvergiva er.» Då de nu hörde, att inga förnuftiga skäl verkade på honom, gåvo de efter för hans envishet och lämnade honom skeppsluckan efter hans begäran.

Sedan han fått luckan, hängde han den pung, i vilken han hade sina pengar förvarade, omkring sin hals, band sedan sig fast vid luckan och lät den därefter med flatan förut varsamt nedsläppas i havet.

Till all lycka var det denna dag stilla och lugnt, så att endast vågornas gungande i sakta mak framdrev Pelle Båtsman på hans underliga farkost, där han satt upprätt alldeles stilla, försänkt i djupa och besynnerliga tankar. Så fördrev han hela dagen; men mot aftonen skvalpade vågorna honom upp på land, och så snart han det märkte, fattade han i ett närbeläget träd och höll sig fast. Därefter löste han sig från luckan, gick längre uppåt stranden, nedgrävde sina penningar på ett säkert och för honom lätt igenkännligt ställe och lade sig sedan under ett träd att sova.

Efter en kort stund vaknade han dock af ett ovanligt buller, och när han skådade fram i månskenet, såg han tvenne gastar, vilka med den största bitterhet slogos med varandra. Då Pelle Båtsman märkte detta, sprang han upp, trädde mitt ibland dem och sade: »Kunnen I, stackare, icke ligga stilla och lugnt i graven? Varför skolen I väl störa en fattig, uttröttad resande i hans sömn? Det heter ju, att döden försonar all fiendskap, är det då skäl att så här spöka omkring och fortsätta edra tvistigheter?» Då svarade den gasten, som synbart var sin motståndare underlägsen: »Gärna skulle jag vilja i ro sova den långa sömnen, om ej denne min forna granne, den jag vid min död hade den olyckan att vara skyldig sex styver, varje natt jagade mig ur graven för att piska mig, emedan jag är oförmögen att återgiva honom denna summa. Och som jag i mitt dödstillstånd icke är i stånd att förvärva något

till betalning av min skuld, så lär väl detta öde hänga över mig ända till domedag.» Då Pelle hörde detta, sade han: »Arma mask, har då ingen annan velat betala de sex styverna för dig?» — »Nej, ingen alls, svarade gasten. Nu vände sig Pelle Båtsman till den andre och frågade, om i fall han skulle betala för den olyckliga gäldenären denne då lämnades i fred, och då borgenären bejakade detta, gick Pelle till det ställe, där han nedgrävt sina penningar, upptog sex styver och gav dem åt fordringsägaren, varefter denne genast försvann. Men den sålunda befriade gasten gick nu fram till Pelle, tackade honom förbindligt för den tjänst han visat honom och lovade, att om han skulle komma i någon nöd så ville han vid första påkallande vara till hands med hjälp och bistånd. »Vad bistånd skulle väl du, usla skugga, kunna giva mig?» frågade Pelle. — »Å», sade gasten, »ingen är så mäktig, att han icke någon gång behöver den svagares hjälp, och bör du betänka», tillade han, »att själva lejonet utan bistånd av den föraktade råttan skulle hava varit förlorat.» — »Härmed må nu vara huru det vill», inföll Pelle, »men visst är, att du nu gjorde mig största tjänsten, om du gick bort och lät mig få sova i ro.» Gasten lydde utan gensägelse befallningen och försvann genast, varefter Pelle åter lade sig under sitt träd och sov, till dess solens strålar andra dagen brände honom vaken.

Sedan han stått upp, kände han sig besvärad av hunger, varför han beslöt att vandra längre inåt landet för att söka efter någon by, där människor

funnos, vilka för penningar och goda ord kunde giva honom mat. Han tog därför något med sig ur sin pung, nedgrävde den åter i jorden och började sin vandring. Han hade dock icke gått länge i skogen, förr än fyra vilda, beväpnade karlar rusade fram emot honom ur en tät dunge och med häftighet frågade honom, vem han var och vad han hade där i skogen att göra? Pelle märkte genast vad slags folk han nu råkat i färd med och svarade därpå, att han vore en mästertjuv, som begivit sig in i skogen för att dölja sig undan efterspaningar. »Då är du just en kärkommen medlem av vårt samfund», svarade en av karlarna, »ty vi äro rövare. Vill du förena dig med oss?» — »Visserligen», svarade Pelle, »om I icke haven något däremot.» — »Ingalunda», genmälde rövaren, »blott du talar sant i vad du säger, men därpå måste vi först se ett övertygande prov.» — »Ganska gärna», gav Pelle till svar, »dock selbören I först giva mig något till bästa, ty jag har icke smakat Guds lån på snart tvenne dagar.» — »Så kom då till vår kula», ropade rövarna; och de följdes åt.

Då de anlände dit, fann Pelle ännu åtta stycken andra rövare, vilka, då de av sina kamrater hört, vem det var de medförde, vänligt mottogo honom och satte fram för honom så mycket mat, att han rikligt därmed kunde stilla sin på grund av de förra dagarnas svält och mödor häftiga hunger. Sedan han därefter något vilat sig och då det började lida mot natten, yrkade rövarna, att han skulle visa prov på sin konst att genom tjuveri skaffa dem penningar. Därtill

sade han sig villig, likväl med det förbehåll, att han finge vandra ut ensam, emedan ju större sällskap, ju lättare vore det att bli röjd och gripen. Då de häruti läto honom råda, gick han allena ut och begav sig dit, där han nedgrävt sina penningar, dem han medtog allesammans, och vände därefter tillbaka. Först undersökte han dock trakten runt omkring och erfor snart, att detta rikes huvudstad var mycket närmare till rövarnas kula, än han hade förmodat.

Då han återkom till rövarna och lämnade dem alla de penningar han ägde, gladdes de högeligen däröver och berömde honom icke litet för visad skicklighet. Därefter tillsporde de honom, varest han på så kort tid kunnat förvärva en så stor penningsumma. »Jo», sade han, »det har lyckats mig att på östra sidan av konungens skattkammare, tolv tum under fönstret, få tvenne stenar lösa, genom vilka jag gått in och hämtat dessa penningar. Men som där förvaras många ägodelar, så borde flera på en gång gå dit, på det att ett större förråd därav må kunna borttagas. Och det är alltså mitt råd, om eder så synes, att I under denna natt samtliga begiven eder dit för att rentav utplundra skattkammaren. Därigenom skolen I ej allenast förvärva stora rikedomar utan även komma i erfarenhet av att jag tjänat eder med nit och redlighet.» — Detta råd tycktes dem alla gott, och därför, så snart aftonen nalkades, begåvo sig alla rövarna ur kulan, till vars vård Pelle Båtsman kvarlämnades.

Knappt voro de borta, förr än han, enligt det

beslut han redan förut fattat, började genomsöka kulan och hopsamla alla de ägodelar och penningar, vilka lättast kunde medföras. Medan han så allt längre framträngde i kulan, kom han till en tillstängd dörr, den han med möda kunde bryta upp. Då framträdde ur ett mörkt och trångt rum till Pelles stora förvåning en mycket vacker flicka, frågande, om befrielsens dag nu vore inne eller om hennes fängelse blivit öppnat blott för att lämna henne till nya plågor? »Nej», svarade Pelle, »om ni, nådigaste fröken — ty så bjuder edert utseende mig att nämna eder — icke för någon Gudi misshaglig gärning här blivit instängd, så hoppas jag, att ni genom mig från allt betryck skall varda frälsad. Täcktes ni därför säga mig, vem ni är och huru ni kommit att här bliva innesluten.» — »Mitt namn», svarade fruntimret, »är Clelia, och jag är dotter till konungen i Armenien. Då jag en gång med min älskade faders tillåtelse vandrade i lundarna kring min födelsestad, blev jag av dessa skändliga människor bortrövad och hitförd och, då jag icke velat taga någon av dem till make, hava de instängt mig i detta fängelserum, menande att sålunda med våld av mig vinna vad jag ej godvilligt varit sinnad att giva.» — »Då det så är», inföll Pelle Båtsman, »kunde händelsen för mig icke foga sig bättre, i ty jag en lång tid farit på ett skepp, som eder sörjande fader utsänt att uppsöka eder, skönaste prinsessa! Dock nu hava vi ingen tid att förlora, utan får jag bedja eder taga något av dessa oärligt förvärvade skatter och genast

följa mig till den närbelägna staden, innan rövarna återkomma. Och hoppas jag att vara där ungefär vid samma tid som de, emedan efter vad jag kan döma de valt en längre väg än behövligt varit.»

Ankomna till huvudstaden hörde de noga efter, om intet skepp vore färdigt att segla till Armenien. Och det begav sig, att vid den tiden låg där i hamnen ett av de många skepp, dem konung Elmansib utsänt för att spana efter dottern. Då de erforo detta, gick Pelle Båtsman ombord, berättade kaptenen huruledes han funnit prinsessan och frågade, om han ville taga dem båda med sig hem till det armeniska riket. Då kaptenen gärna bejakade detta, begav sig prinsessan med sin befriare och alla de i rövarkulan tagna ägodelarna på skeppet, vilket strax därefter gick till segels. Men under de dagarna, som de väntade på denna sin avresa, hade prinsessan av sitt eget hår, blandat med fin guldtråd, flätat en pung, den hon skänkte Pelle Båtsman med anmodan, att han städse ville bevara denna gåva till en åminnelse av henne; ty hon älskade icke litet sin befriares vackra utseende, muntra umgänge och adeliga seder.

Då skeppet äntligen hunnit ut i öppna sjön, kunde kaptenen ej längre styra sin avund mot Pelle Båtsman, därför att han funnit prinsessan och således skulle bliva ägare av den utfästa belöningen; och som den, vilken låter hin onde få taga ett steg i sitt hjärta, snart nödgas inrymma honom där hel och hållen, så övergick snart hos kaptenen denna avund till lust att genom Pelles död försäkra sig om den lön,

vilken denne förtjänt. Därför sammankallade han sina matroser, yppade för dem sina tankar och lovade, att om de ville vara honom behjälpliga, så skulle de sinsemellan få dela alla de dyrbarheter, som han förde med sig. Och som de underhavande merendels likna sitt överhuvud, bestod hela denna besättning av dåliga karlar, vilka gärna deltogo i deras kaptens onda uppsåt. De stormade därför med långa knivar in i Pelles hytt i avsikt att genast mörda honom. Men då han såg deras tankar, sade han: »Mina vänner, betänken väl, att ett mord är en svår synd, som säkert över eder skall draga himmelens svåra straff! Jag vill alltså göra eder ett förslag, huruledes I mån kunna bekomma all min egendom, utan att mitt blod faller över edra huvuden. Given mig blott skeppsluckan, så vill jag vid den fastbinda mig och sedan själv störta mig i havet, så har jag själv befordrat min död, då den därefter ej behöver tynga edra samveten.» Detta förslag tycktes dem alla vara gott, och det blev därför genast verkställt, dock så att Pelle av allt vad han ägde icke kunde medföra något annat än den pung han av prinsessan bekommit, vilken han beständigt bevarade invid sitt hjärta. Sedan nu Pelle Båtsman blivit kastad i havet, inträdde kaptenen och hans hjälpare till prinsessan och tvingade henne med dragna svärd att med ed förplikta sig, det hon vid ankomsten till sin fader skulle säga, att kaptenen befriat henne ur rövarnas händer. Med vad hjärtans bedrövelse hon detta gjorde, kan envar besinna, förnämligast

den, som fästat sin oskyldiga kärlek vid ett värdigt föremål.

Emellertid drevs Pelle på sin skeppslucka hit och dit av vågorna, men mot aftonen såg han land, och nu gjorde han sig lös från luckan och simmade dit. Då han kommit upp på stranden, märkte han, att han landat just på samma ställe som förra gången, och detta var honom icke så behagligt att erfara. Inga penningar har jag nu, tänkte han, med vilka jag, som förra gången, kan befordra min framkomst, och skulle rövarna, dem jag utplundrat, råka på mig, så har jag intet annat än en skamlig död att förvänta. Dock, som hans samvete var rent och han aldrig varit van vid annat än att sätta sin förtröstan till Gud, lade han sig helt lugnt att sova under samma träd som förra gången beskuggat hans nattläger. Han hade dock icke sovit länge, då han väcktes därav, att en kall hand strök honom om pannan. Han spratt till, slog upp ögonen, och nu märkte han bredvid sig samma gast, vars skuld han förra gången betalt. Denne sade: »Min befriare, förr än jag förmodat har den stund kommit, då jag mot dig kan visa min tacksamhet! Säg mig fritt vad du för din jordiska lycka anser nödigt, och det skall genast uppfyllas.» — »Hm!» svarade Pelle, »för min lycka vore väl det angelägnaste, att jag kunde komma till Armeniens huvudstad, innan det skepp, som för prinsessan, anländer.» — »Där», inföll gasten, »skall du vara innan tuppen gal första nattväkten.» Och därpå tog gasten Pelle på ryggen, och ungefär så fort som

tanken flyger förflyttades han till stora torget i Armeniens huvudstad. Därefter sade gasten: »I vad som helst du behöver någon främmande hjälp, så tänk blott på mig och jag skall genast vara vid din sida.» Vid dessa ord försvann gasten och lämnade Pelle i glad förundran över vad honom vederfarits.

Medan han stod så, begrundande vad han skulle företaga, såg han nära bredvid sig en skylt, som tillkännagav, att konungens hovskomakare bodde där. Då Pelle nu erinrade sig, att han i sin barndom sysselsatt sig med detta hantverk, gick han in till skomakaremästaren, utgav sig för en resande gesäll och begärde arbete. Mästaren mätte den inträdande, i sjömanskläder utstyrda gästen noga med ögonen och svarade därpå: »Om jag kan hos mig behålla eder, det beror egentligen på eder skicklighet att arbeta och den måste vi först försöka. Det är nu snart midnatt, jag och mina andra gesäller behöva ro, och dessa konungens stövletter måste till i morgon vara färdiga. Kan ni nu förtjäna eder första frukost hos mig därmed, att ni gör dessa stövletter färdiga, så är jag nöjd med att behålla er i mitt bröd.» Och efter detta bespottande tilltal reste sig mästaren med alla sina lärjungar upp från stolarna, önskande Pelle med försmädliga miner god natt och lyckligt arbete, varefter de gingo ut och tillåste dörren. Knappt var Pelle ensam, förr än han påkallade gasten, vilken genast infann sig, och så snart han erfor, varom fråga var, bad han Pelle lägga sig i god ro att sova, emedan arbetet i alla fall vid bestämd tid skulle vara

färdigt. Också såg han, då han vaknade om morgonen, tvenne nygjorda stövletter ställda på bordet, och med dem i handen hälsade han god morgon på mästaren. Helt förvånad efter betraktandet av ett så utmärkt gott och snart förfärdigat arbete, gick denne upp med dem till konungen, som efter första försöket förklarade sig övermåttan nöjd och frågade mästaren, huru han nu på en gång kommit till färdigheten att lämna ett så ypperligt arbete, som vida överträffade allt vad han dittills gjort, så gott det dock i och för sig självt kunde vara. Då bekände skomakaren, som var en redlig man, den där icke för någon ville undanhålla vad honom tillkom, att han ej själv förfärdigat dessa stövletter utan att berömmet tillhörde en gesäll, den han helt nyligen varit nog lycklig att få i sin tjänst. Glad däröver beställde konungen ännu mera arbete, och då Pelle på det redan beskrivna sättet förfärdigade detsamma lika väl, växte hans rykte inom några dagar över hela staden och skaffade hans mästare många beställningar.

Emellertid förunnades konung Elmansib den stora glädjen att återse sin älskade och så länge saknade dotter. Den förrädiska kaptenen inlopp nämligen med sitt skepp i hamnen, och knappt hade konungen blivit underrättad härom, förr än han drog ut att möta sin dotter och avhämtade henne i en stor procession med alla sina herrar och drabanter. Inför dem berättade kaptenen med stolt och fräckt sinne, huruledes han med outsäglig möda bekämpat en stor jätte och ur hans våld återtagit prinsessan, och denna

osanning bekräftades av hela besättningen, varunder dock prinsessan låg högt gråtande vid sin faders bröst, vilket emellertid alla trodde vara av glädje. Sedan konungen låtit till hela besättningen utdela stora belöningar, slog han skeppskaptenen till riddare och utsatte den dag, då han med prinsessans hand skulle vinna lön för sin gärning, vilken likväl i sig själv förtjänat annat.

Snart omtalades dock i hela staden, att prinsessans fröjd över att vara hemkommen till sin fader nog hastigt försvunnit, och att hon i stället beständigt var intagen av en djup bedrövelse, som synbart förökade sig, allteftersom bröllopsdagen närmare nalkades. Emellertid gjordes till denna högtid stora beredelser, och som den även skulle firas med dans, beställdes åt prinsessan nya skor, vilkas förfärdigande efter gammal vana av hovskomakaren uppdrogs åt Pelle Båtsman. Han lovade även att till nöjes besörja detta, dock med det villkor, att han själv fick uppbära skorna till prinsessan och för dem emottaga betalningen, emedan han, som han sade, hade en stor lust att se denna prinsessa, om vars skönhet så stort rykte var utspritt i världen. Och härtill gav mästaren gärna sitt bifall.

Pelle Båtsman sökte därför att i hela sitt yttre bliva fullkomligt lik en skomakaregesäll, och sitt långa hår kammade han fram djupt i pannan, så att hans stora, klara ögon till det mesta blevo betäckta. Så utrustad tog han skorna i handen och trädde inför prinsessan, som låg till hälften över en

vilobädd, utgjutande många bittra tårar, ty hon tänkte i sitt sinne på den ynglingens ädla gestalt, som befriat henne, och på olyckan att förmälas med en man, till vars brottsliga hjärta hon varit vittne, då hon såg honom, henne till stor sorg, utöva den grymmaste och orättvisaste gärning. Då hon hörde Pelle komma in, reste hon sig från bädden, avtorkade sina tårar och trädde med röda och förgråtna ögon honom närmare. Vördnadsfullt överräckte han skorna, och då prinsessan skulle betala dem, framtog han den pung, hon givit honom, på det hon i den måtte inlägga penningen. Men knappt hade hon sett denna pung, förr än hon igenkände den och med bävande stämma frågade, var han överkommit densamma. »Denna pung», svarade han, »har jag fått till skänks av den käraste jag äger, av en skön prinsessa, den jag en gång befriat från rövare, och därför bär jag den så här invid mitt hjärta.» Då hon nu hörde hans stämma, blev det i hennes sinne klart, att det var Pelle Båtsman, som stod framför henne, men för att övertyga sig strök hon hastigt med sin vita hand håret ur hans panna. Och då hon nu såg honom i hans klara ögon, igenkände hon honom genast och flög honom i famnen, och om ej de båda nu bevisade varandra, med kyssande och famntagande, all den gunst och glädje mellan ärbara älskande övligt är, det giver jag envar att betänka, som efter en lång skilsmässa vinner den lyckan att råka en fulltrogen vän.

Under detta deras ömsesidiga glädjerus öppnades

dörren; konungen, vilken icke långa stunder på dagen kunde vara skild från sin dotter, inträdde, och kan man väl tänka, huru förvånad han blev, då han såg prinsessan i armarna på en skomakaregesäll. Också underlät han icke att däröver yttra sin förtrytelse, men prinsessan föll till hans fötter och sade: »Högtälskade herr fader! Det är ingen skomakaregesäll, fast eder nu så synes, utan det är han, som verkligen befriat mig, väl icke från någon jätte utan från ett stort band vilda och fräcka rövare.» Och därefter började hon berätta hela förloppet: huru Pelle Båtsman funnit och räddat henne, huru han fört henne på skeppet och huru kaptenen handlat mot honom, samt slutligen huru hon nu igenkänt honom. När konungen det hörde, förundrade han sig över kaptenens ondska och beslöt att hårt straffa honom därför; men för att detta måtte ske befallde han dem båda hålla allt detta hemligt. Därefter förde han själv Pelle Båtsman till ett sidorum på slottet, där han blev för alla andra förborgad. Men konungen lät i största hast åt Pelle sy de allra präktigaste riddarekläder, i vilka han måtte kunna visa sig på den för prinsessan bestämda bröllopsdagen.

Då denna randats och alla gäster till högtidens firande hade församlat sig på slottet, tillkännagav konungen, att han väntade att bliva hedrad med besök av en främmande prins, och därför bad han alla herrar och fruar, att de ville låta sig nöja med den förändrade anordningen att spisa, innan förmälningen kunde försiggå, emedan den resande väl först

kunde behöva att något förfriska sig. Medan konungen så talade, underrättades han, att den främmande var anländ, och nu infördes Pelle Båtsman i full ridderlig prakt, men gjord oigenkännelig för envar medels ett långt, under hakan fästat skägg. Inkommen i salen hälsade han alla med en så behaglig hövlighet och visste att föra så muntra och förståndiga samtal, att alla blevo intagna av hans utseende och hela väsende. Vid bordet sattes han mellan konungen och prinsessan, på högra sidan om henne, men brudgummen satt på den vänstra, och nu började konungen att över bordet samtala med Pelle Båtsman, som om denne i sitt rike nyligen övervunnit ett svårt förräderi, och slutligen vände han sig till sjökaptenen och frågade honom, vad han väl tyckte den förtjäna, som kunnat vara så ond, att han velat mörda denne älskvärda man. Men kaptenen, som härunder ingenting anade och dels ville ställa sig in hos konungen, dels visa sig artig mot främlingen, svarade: »Jo, den som kunnat begå en så skamlig gärning, den är intet mindre värd än att levande kokas i tjära.» — »Så har du sagt din egen dom», sade konungen och reste sig ifrån bordet. Då kaptenen, helt förvånad öfver dessa ord, vände sina ögon till den förmenta främlingen, som i detsamma bortryckte det långa skägget, blev han intagen av en hjärtans ångest att i honom igenkänna den, vilken han trodde sedan flera månader vara förvandlad till mat för fiskar och havsdjur. Och nu störtade han sig för konungens fötter, bekände sitt brott och bad om nåd och förskoning. Den ville

ej konungen förunna, men sedan Pelle Båtsman inlagt en förbön för honom, stannade hans dom därvid, att han med hela sin besättning genast skulle begiva sig bort utan att någonsin mera beträda Armeniens gränser.

Nu förmäldes Pelle Båtsman med prinsessan, och då konungen ej långt därefter dog, mottog han konungariket, det han länge styrde till sin egen ära och sina undersåtars lycka. Även han gjorde sitt namn stort och aktat genom flera härliga hjältedater.

Gråkappan.

forna dagar var det en gång en mäktig konung, av Gud mycket välsignad med klokhet och visdom och dessutom med stora rikedomar av guld, silver och ädla stenar. Detta allt skattade han dock ganska ringa emot den nåden Gud givit honom att äga en förträfflig gemål, vars väna utseende och ödmjukhet i hjärtat övergick alla andra drottningars på den tiden. Hon hade åt sin herre och gemål fött tre prinsessor, ljuvliga för var man att skåda såsom de skönaste rosenknoppar. Den äldsta prinsessan var nu i sitt sextonde år och den yngsta i sitt fjortonde, då den milda glansen av deras skönhet började utveckla sig, så att ingen kunde se dem utan klappande hjärta. Allra mest var den yngsta, Jucunda, sin fader konungen kär. Om morgonen var hon hos honom bittidast av alla, om aftonen senast. Men eftersom konungen äls-

kade henne mer än sina andra döttrar, blev honom en svår prövning av Gud tillsänd.

En dag for han ut att jaga med en väldig skara av ryttare, jägare och hundar. Sedan han kommit i den stora, vilda skogen, som låg några mil från hans residensstad, åkte han till sitt jaktslott, som var byggt på en svart berghäll bland åldriga furor. Här lämnade han sin vagn, satte sig till häst och jagade åtföljd av sitt hovfolk hela dagen. Nu vart det bråttom för hjortar, hindar, vildsvin och björnar, varav konungen fällde en stor mängd. När det led mot solnedgången, lät han blåsa i hornen, så att alla åter samlades i jaktslottet, där de undfägnades så rikligen, att de till slut föga visste vad de gjorde, då var och en grep till sin häst och red hem till staden utan att bida på deras herre, såsom rätt hade varit.

När slutligen konungen satte sig i sin vagn att även åka hem, var det kolmörka natten, och han hade ingen med sig mer än sin kusk. Denne körde en stund raka vägen fram, såsom han tyckte, men blev dock till slut varse, att vägen var borta. Han vågade likväl ej säga till konungen att han kört vilse utan fortfor att styra mellan träden så gott han kunde; men på en gång tvärstannade hästarna och ville ej gå längre, så mycket han än slog dem. Undrande vad som vållade detta, såg han nogare efter och blev nu med förskräckelse varse, huru en stor grå kappa stod där mitt framför hästarna. Kusken vek då av åt sidan men hade icke kört många steg, förr än Gråkappan åter stod där och hästarna stannade.

Otålig frågade konungen, om vinet gjort både kusken och hästarna galna, men körsvennen pekade skälvande och bävande på Gråkappan. Då blev konungen förbittrad, fattade sin lans och ropade hotande åt trollet att giva rum och vända tillbaka dit, varifrån det kommet var. Men Gråkappan stod orörlig och gav ej ett ord till svar. Förgäves gjorde nu kusken alla möjliga svängningar med vagnen; huru han än vände, stod Gråkappan alltid i vägen. Då blev konungen ängslig till mods och fann det rådligast att i en hövligare ton underhandla med den besynnerliga nattvandraren, vilken han bjöd ända till tredjedelen av sitt rike, om han icke vidare ville förhindra hans hemfärd.

Gråkappan, som allt hittills tegat, svarade nu med en så underlig röst, att både konungen och hans körsven, ja, själva hästarna darrade därvid: »Ditt rike, herre konung, bryr jag mig ej om, och ditt guld vill jag icke heller hava, men du måste svärja mig en dyr ed, att det första levande, som möter dig, när du nu kommer hem, det skall du skicka ut till mig här i skogen.»

Konungen tänkte: »Det första jag möter där hemma är säkert Gratiana» — så hette hans älsklingshund som alltid, då han varit borta, brukade springa emot honom och fägna honom — »och, ehuru det kan vara synd om det trogna djuret, bliver det väl ingen annan råd än att uppoffra det för att slippa härifrån.» Han avlade därför den fordrade eden, varefter trollet strax försvann och ko-

nungen fick utan något vidare hinder fortsätta sin resa.

Emellertid hade Jucunda suttit hela natten och väntat på sin faders återkomst, och då det nu led mot gryningen och han ännu ej syntes, kunde hon för oro ej längre stanna inne utan skyndade ut genom staden, och just som hon hunnit genom stadsporten, mötte hon faderns vagn. Hon befallde kusken att stanna, hoppade glad in i vagnen till konungen och föll honom om halsen med många glädjetårar och ännu flera kyssar.

Men konungen, som förr alltid visat så mycken glädje, då de möttes, blev nu på det djupaste bedrövad. »O min Gud», utropade han, »skall det väl nu gå mig som domaren Jefta? Ack, mitt fromma, älskeliga barn, huru glad sprang du icke i mina armar och visste icke, att du med detsamma sprang neder i avgrunden! O Gud, förbarma dig över oss båda!» Jucunda avtorkade hans tårar med sina ljusa lockar och var lika förundrad som bedrövad över hans sorg; ty han ville ej säga henne orsaken därtill och hade även förbjudit kusken att för någon yppa vad som hänt.

När de så kommit till slottet, beslöt konungen likväl försöka, om ej trollet skulle vilja åtnöja sig med någon av hans äldre döttrar, så att han måtte få behålla sin älskling. Han skickade därför sin äldsta dotter först till skogen, där hon också mötte Gråkappan, som denna gång var helt vänlig och gav henne ett hårband av pärlor och granater men tillsade henne

att vända om till sin fader och bedja honom bättre minnas sitt löfte. Konungen fann nu, att Gråkappan icke var så lätt att narra, men ville dock göra ett försök även med sin andra dotter. Detta avlopp likväl på samma sätt. Prinsessan blev artigt emottagen och erhöll i föräring ett halsband av guld och rubiner men återsändes med samma hälsning som hennes äldre syster. Då blev konungen djupare bedrövad än någonsin; men sin ed kunde han ej bryta, och han yppade nu för Jucunda vad som hänt honom den där natten och vartill han måst förbinda sig. Hon visade ingen förskräckelse häröver utan tröstade sin far och förklarade sig gärna vilja våga sitt liv för honom.

Hon gick alltså till skogen, glad och nöjd till sinnes, som om Gud bott i hennes hjärta. Sedan hon vandrat en stund och begynt tröttna, lade hon sig ned för att vila, och det var liksom alla vackra änglar skulle ha blåst omkring henne dofter av liljor och rosor, så att hon slutligen segnade ned med kinden mot en tuva och slumrade stilla, och en ljuvlig dröm kom över henne. Hon tyckte sig vara i ett ståtligt rum, där taket var av silver och väggarna av guld och golvet, som hon gick på, som en spegel. Hon undrade därför ej litet, att när hon blickade nedåt såg hon i denna spegel icke sig själv utan liksom ett ännu grannare rum, där en ung prins gick fram och åter med sorgsen blick men så fager och älsklig till hela sin gestalt, att prinsessan blev helt varm om hjärtat. Och allt som detta begynte klappa

häftigare, blev hon ock oroligare i sömnen, så att hon till slut stötte pannan mot en sten och vaknade — och strax var den sköna synen försvunnen och den vackra ynglingen borta. Men i skogen hördes ett så gräsligt tjut, att hon förskräckt spratt upp, och se, då stod Gråkappan vid hennes sida och tycktes med många bugningar vilja ge tillkänna sin fägnad över hennes åsyn. Han bad henne icke vara rädd utan trygg följa honom utåt heden, och hon, som ännu hade huvudet fullt av den sköna drömmen, följde honom utan att rätt veta vad hon gjorde.

Sedan de så vandrat en stund, kommo de till en djup dal, där ett högt, präktigt slott var beläget. Vid denna syn kom prinsessan till full besinning, och då hon nu såg Gråkappan vid sin sida, kunde hon ej återhålla ett anskri. Hennes följeslagare tog likväl detta icke illa utan bugade sig med mycken vördnad och bad henne vara utan fruktan. Så gingo de nu tillsammans in i slottet. Gråkappan följde prinsessan genom alla rummen, av vilka det ena var praktfullare än det andra, och ju flera hon såg, desto mera ökades hennes förvåning. Hennes följeslagare visade henne all aktning och tilltalade henne så vänligt, han med sin hesa och underliga röst förmådde. Han sade sig frukta, att tiden kunde bliva henne för lång, då i hela slottet icke fanns någon varelse av det slag, som kallas människa, till hennes sällskap, men hoppades likväl, att slottet skulle innehålla tillräckligt många föremål att skingra hennes ledsnad. Önskade hon fördriva tiden med läsning, så var där ett helt

stort rum, varest bakom präktiga sidenförhängen på hyllor av doftande ceder lågo otaliga böcker, fulla av de underbaraste historier. Ville hon måla, så fann hon i det vita alabasterrummet väggarna fulla av de vackraste tavlor och på bord av silver stodo guldskålar med färger och penslar. Älskade hon sköna utsikter, så behövde hon blott se ut genom diamantfönstren, då hon till sin stora förundran icke mera fann den trånga dalen och den ödsliga heden utan det härligaste landskap, där forsande strömmar genomskuro blomsterhöljda ängar och lummiga pomeranslunder och där klara springkällor hoppade i yppiga trädgårdar. Bleve sommarvärmen för stark, så stod där under välluktångande rosor och dallrande popplar och skuggande cypresser ett badkar av pärlemor med breda guldband, i vilket ur en urna av karneol rann ett vatten klart som kristall, och runt omkring fladdrade stora granna fjärilar, som fläktade en ljuvlig svalka med sina skimrande vingar. Ville hon leka bort en eller annan stund, så fanns där ett stort skåp fullt av de raraste leksaker: små gubbar med mjöl i håret och så fundersam uppsyn, som om hela världen vilade på deras axlar, andra, som av sig själva gjorde de löjligaste bocksprång, och det med den allra frommaste kyrkmin, ekorrar, som muntert hoppade upp och ned och med sina långa svansar slogo mjölet ur håret på de fundersamma gubbarna, björnar med den mest gravitetiska hållning och markattor, som grinade, så att man kunde skratta sig till döds åt dem.

"Prinsessa, vad såg Ni under luckan?"

Sedan Gråkappan så fört prinsessan omkring i hela slottet, kommo de till slut till ett rum, som var ännu rikare än de andra på guld och siden och ädelstenar; men mitt på golvet var en stor lucka. Över allting i slottet fick prinsessan råda efter eget behag, men denna lucka skulle hon ej få öppna. Skedde sådant, bleve hon olycklig.

Prinsessan kunde i början icke se sig mätt på slottets alla härligheter. Under det hon beundrade det ena efter det andra och noga betraktade varje sak, förgick tiden hastigt, och hon fann sig rätt väl i sin enslighet. Själva Gråkappan begynte synas henne mindre vederstygglig, i synnerhet som han icke påtrugade henne sitt sällskap utan aldrig syntes till utom vid måltiderna, då han flinkt och beställsamt passade upp. Men när en vecka så hade förgått, började hon likväl finna sitt liv nog enformigt. De underbara historierna föreföllo henne ledsamma, då hon icke ägde någon att meddela sina tankar däröver; att måla var ett tråkigt göra, då där ej fanns någon, som beundrade hennes konst; utsikten, så vacker den än var, förblev dock alltid sig lik; leksakerna tyckte hon sig ha vuxit ifrån. Därför, då det led mot lördagskvällen och hon gått i sitt granna badkar och det susade stilla i popplarna och cypresserna därovan, kom ett djupt vemod över hennes själ, och hon skådade idel sorgliga syner: hon såg sitt hem och sina systrar och sin far blek och sörjande, och hennes egna tårar runno och blandade sig med vattnet omkring henne. De vackra fjärilarna

fingo nu ingen vänlig blick, de doftande rosorna ingen huld kyss. Prinsessan gick sorgsen in i sitt sovrum, nedsjönk på sängen och lutade sina tårfyllda ögon mot de mjuka kuddarna. Då spridde sig en ljuvlig domning över hela hennes varelse, och ännu en gång hade hon samma dröm som i skogen. Hon såg åter den unga, älskliga prinsen. Nu, liksom förra gången, yttrade han icke ett ord; men då de blickade på varandra med de allra mildaste ögon, tyckte hon sig så salig, att hon gärna ville dö, blott de fingo dö tillsammans. Härvid gungade hennes barm i sömnen, och hennes kinder rodnade, utan att hon själv i sin oskuld förstod varför; att hon brann av ljuv kärlek kunde blott änglarna märka.

Men då prinsessan vaknade om morgonen och fann, att alltsammans endast varit en dröm, blev hon ännu svårmodigare än dagen förut. Hela slottet föreföll henne som en ödemark, och trevnad fann hon ingenstädes. Varje afton hoppades hon att under natten återfå sin sköna dröm; men ehuru hon på detta sätt framsläpade ett helt långt år, återkom den dock aldrig, så att hon hade ingenting till sin tröst. Det enformiga liv hon förde blev henne slutligen så odrägligt, att hon tyckte sig aldrig kunna bliva olyckligare än hon var och blott längtade efter en förändring, den måtte bliva vilken som helst. Då rann henne i sinnet den förbudna luckan, vilken hon hittills knappast tänkt på. Hon blev alltmera nyfiken att erfara, vad som kunde vara därunder, och hon föresatte sig att undersöka det vid

första tillfälle, då hon kunde vara säker för Gråkappan.

En dag, då hon stod i ett av slottsfönstren, såg hon honom helt ivrigt gå över åkrarna och ängarna därutanför och hoppa över gärdesgårdarna, liksom han haft särdeles bråttom. Hon följde honom med ögonen så långt hon kunde, men då han helt och hållet försvunnit i fjärran, skyndade hon in i rummet, där luckan var, böjde sig ned till golvet och lyftade upp den. Dock, på ögonblicket lät hon den åter falla, ty till sin förskräckelse såg hon Gråkappan stå därunder. Knappt vetande vad hon gjorde, sprang hon tillbaka till fönstret, och se, där var åter Gråkappan långt i fjärran, men närmande sig med väldiga skutt, så att han inom få ögonblick stod vid prinsessans sida och frågade med en röst, som denna gången var ännu hesare och hemskare än vanligt: »Prinsessa, vad såg ni under luckan?»

Bestört över vad hon sett och över Gråkappans fråga, kunde prinsessan icke svara ett ord utan nedföll avdånad. Så låg hon länge, och då hon vaknade och darrande reste sig upp, var hela slottet försvunnet och hon satt på en berghäll ensam i vilda skogen. Hon ville nu försöka leta sig hem till sin far men fann snart, att hon befann sig på ett helt annat ställe, än där hon först träffat Gråkappan, och att trakten var henne alldeles obekant. Så vankade hon i flera dygn omkring i skogen utan vare sig mat eller dryck och blev till slut så matt av hunger och gående, att hon dignade ned mot en sten och föll i en djup sömn.

Medan hon så låg där, kom en konung, som jagade i skogen och ivrigt förföljde en dovhjort, att närma sig stället där hon var. Förvånad vid denna syn och förtjust över hennes skönhet, stannade han, och hjorten fick obehindrat fortsätta sitt lopp. Ju längre han betraktade den sovande, desto mera blev han intagen av kärlek, och då hon till slut slog upp sina milda ögon, blev han så hänryckt, att han nedföll till hennes fötter och bad henne följa honom till hans rike och bliva hans gemål. Prinsessan, förvirrad av allt vad hon den senare tiden upplevat och färdig att anse alltsammans för en dröm, neg ödmjukt och följde honom utan att rätt veta vad hon gjorde. Så kommo de hem till hans konungaborg, och här lät han anrätta ett ypperligt gästabud och vigde sig samma afton med Jucunda, som så blev hans drottning. Men ett var underligt härvid, det likväl ingen visste mer än konungen själv: att medan han stod i brudstolen och just som han skulle utsäga vigselorden överkom honom i en hast en dvala, så att han icke mera visste vad han sade eller gjorde. Ingen annan hade likväl märkt detta, utan alla hade riktigt hört de ord, brudgummen borde säga.

När nu ett år var nära förlidet, födde drottningen en son. Men samma natt barnet föddes, medan alla sovo utom drottningen, såg hon plötsligt Gråkappan stå vid sin säng och hörde honom hotande fråga: »Prinsessa, vad såg ni under luckan?» Då drottningen av häpnad ingenting svarade, tog han det nyfödda barnet samt strök blod om modrens fingrar och mun.

När så drottningens hovfolk vaknade och sågo, att hon var förlöst men intet barn syntes till och hennes mun och händer voro blodiga, blevo de högeligen förskräckta och trodde henne vara ett troll, som ätit upp sitt eget foster. De ville likväl ingenting säga härom för konungen utan berättade i stället, att drottningen av en olycklig tillfällighet fått ett missfall, och själv vågade drottningen av fruktan för Gråkappan ingenting yppa. Konungen blev väl mycket bedrövad över att hava gått miste om en arvinge men älskade emellertid sin gemål icke mindre efteråt än förut.

Andra året gick det på samma sätt. Knappt hade drottningen fött ännu en son, så stod där åter Gråkappan och frågade henne: »Prinsessa, vad såg ni under luckan?» Och då hon ej heller denna gång, lika litet som de föregående, i sin förskräckelse kunde svara någonting, strök han åter blod om hennes mun och händer, tog barnet och gick bort. Drottningens kammarfruar avlade för konungen samma berättelse som förra gången, och han blev ännu djupare bedrövad, men hans kärlek till drottningen minskades dock icke.

Men när det tredje året tillgick på samma sätt som de föregående, ville hovfolket icke längre dölja sanna förloppet för konungen utan omtalade, huru drottningen alla tre gångerna ätit upp sina barn och funnits blodig om morgonen. Då blev konungen på det högsta förtörnad och trodde liksom de övriga att hans gemål endast var ett skogstroll, som antagit en skön, älskelig skepnad för att förblinda honom.

Förgäves sökte hon under heta tårar och de heligaste försäkringar övertyga honom om sin oskuld; han trodde henne icke, och hennes fruktan för Gråkappan var ännu så stor, att hon icke vågade yppa verkliga förhållandet. Hon blev då kastad i ett mörkt fängelse och ett stort bål upprestes mitt på torget, varpå hon skulle brännas.

När nu bålet var färdigt och bödlarna stodo däromkring med facklor i händerna att antända det, fördes drottningen ut. Väl var hon blek och tärd av sorg men dock ödmjuk och from till sinnes, och hon syntes icke bestört eller fruktande utan nöjd och lugn gå döden till mötes. Men just då hon skulle bestiga bålet, stod där åter Gråkappan, och ännu en gång hörde hon hans skränande stämma: »Prinsessa, vad såg ni under luckan?» Då blev hon så förbittrad över att icke ens i sina sista stunder slippa denna plågoande, att harmen överväldigade hennes fruktan, och hon svarade häftigt: »Jag såg ingen annan än dig, Gråkappa, som jag hatar av hela min själ och förbannar in i döden.»

Knappt hade hon utsagt dessa ord, så föll den gråa kappan, lik en aska, till jorden, och i stället stod där samma unga, sköna prins, som Jucunda sett i drömmen, och på sina armar bar han trenne små älskliga barn. Han bad henne nu så innerligt förlåta allt det onda han gjort henne, vartill icke han utan hans grymma öde varit vållande. Barnen, som han förde med sig, voro hennes. Det var vid honom hon i själva verket blivit vigd, och barnen voro

hans och icke konungens, som dömt henne till döden.

Då konungen hörde detta, mindes han väl vad som hänt honom under vigseln och äfven flera gånger sedermera; dock ville han icke med godo lämna ifrån sig den sköna Jucunda, som aldrig synts honom skönare än nu. Men hon tog sina barn på armen och tryckte sig hårt i den sköna prinsens famn, och han drog sitt blanka svärd och trängde sig så genom spetsgården, utanför vilken stodo ett par präktiga, guldbetslade hästar, varpå Rosimandro — så hette den unga prinsen — och Jucunda hoppade upp och redo så långt, långt bort, till dess de kommo till hans rike. Här berättade han nu, huruledes då han en gång under ett fälttåg, trött efter en hård strid, hade insomnat i en skog han vid uppvaknandet funnit vid sin sida en kvinna av ryslig fulhet, som betraktat honom med brinnande blickar. Hon hade då sagt honom, att hon vore en mäktig trollkvinna, som fattat kärlek till honom, och lovade honom stort välde, om han älskade henne tillbaka. Han hade icke dolt den afsky, hon ingivit honom utan svarat: »Kan man väl på en gång älska och hata en och samma person? Huru vill du då, att jag skall kunna älska en, som är mig så förhatlig som du?» Då hade hon blivit på det grymmaste förbittrad och utropat: »Efter du så tror, så skall du också vara förtrollad, till dess du finner någon, som på en gång älskar och hatar dig.» I detsamma hade hon kastat över hans axlar en stor grå kappa, som gjort hela

hans gestalt osynlig, så att vart han gick märktes endast den fula kappan. Denna förtrollning skulle han ej bli kvitt, förr än han träffade en ung prinsessa, som älskade honom av hela sin själ och med vilken han bleve vigd och hade tre söner men vilken tilllika hatade och fruktade honom över allt annat och förbannade honom ännu i sin sista stund.

Dessa svåra villkor voro nu uppfyllda och förtrollningen löst, och Jucunda for nu med sin gemål hem till sin far, som knappast visste till sig av fröjd att få återse henne och gav dem båda sin välsignelse, varefter de levde i många år lyckliga och nöjda.

"Läs upp! Läs upp!" skrek jätten -

Slottet, som stod på guldstolpar.

et var en gång en torpare med sin gumma, som bodde långt, långt bort i skogen. Han hade två barn, en pojke och en flicka. Eljes var han mycket fattig, ty en ko och en katt utgjorde hela hans rikedom. Torparen och hans hustru levde i beständigt kiv med varandra, och man kunde vara viss på att om gubben ville ett ville käringen alltid ett annat. Det hände sig så en dag, att gumman hade kokat gröt till kvällsmat. När gröten var färdig och var och en hade erhållit sin del, ville gubben till sist skrapa grytan. Men käringen satte sig ivrigt däremot och menade tro på att hon och ingen annan hade skrap-rätten. De kommo nu i en häftig träta, och ingendera ville vika för den andra. Slutet blev, att gumman fattade grytan och grytsleven och sprang sina färde; men torparen tog till vispen och sprang efter. Sedan bar det av över skog och fjäll, gumman före

och gubben efter; men sagan förmäler inte, vem det var, som fick skrapa grytan.

När det lidit någon tid bortåt och föräldrarna icke hördes av, hade barnen ingen annan råd än att giva sig ut i världen och söka lyckan vart på sitt håll. De kommo då om sams att skifta boet och taga var sin arvedel. Men som det plägar hända var arvskiftet en mäkta svår sak, ty ingenting fanns att dela utom en ko och en katt, och bägge barnen ville äga kon. När nu syskonen allra ivrigast rådslogo härom, gick katten bort till den unga torparedottern, gjorde sig rar, strök sig mot hennes knä och jamade: »Tag mig! Tag mig!» Som nu pojken icke ville avstå kon, lät flickan sin sak falla och nöjde sig med katten. Syskonen skildes därefter ifrån varandra. Pojken tog kon och drog åt sitt håll. Men flickan och hennes katt vandrade stigen fram genom skogen, och ingenting märkvärdigt hände dem, förr än de kommo till en stor och präktig kungsgård, som låg framåt vägen.

När nu de båda resenärerna nalkades den fagra kungsgården, började katten samtala med sin matmoder och sade: »Om du nu vill lyda mitt råd, skall det bringa dig lycka.» Flickan hade mycket förtroende för sin ledsagares klokhet och lovade därför göra efter hans begäran. Då sade katten, att hon skulle taga av sina gamla kläder och stiga upp i ett högt träd, men han skulle gå fram till kungsgården och säga, att där var en konungadotter, som blivit överfallen av stigmän och rånad på både gods och

kläder. Torpareflickan gjorde som sagt var; hon klädde av sina gamla paltor och steg upp i trädet. Därefter sprang katten sin väg; men flickan väntade med mycken ängslan, hur hans rådslag skulle lyckas.

När konungen, som rådde över landet, fick veta, att en främmande prinsessa lidit sådan nöd och övervåld, blev han mycket förbittrad, och han skickade sina tjänare att bjuda henne till gäst. Den unga mön blev nu rikligen försedd med kläder och vad annat hon behövde och följde därefter med konungens sändebud. När hon så kom till kungsgården, blevo alla intagna av hennes fägring och höviska skick; och konungasonen hyllade henne allra mest, så att han icke ville leva i världen utan henne. Men drottningen anade oråd och frågade, var den väna prinsessan hade sin kungsgård. Flickan svarade som katten hade lärt henne: »Jag bor långt, långt bort härifrån på ett slott, som heter Kattenborg.»

Den gamla drottningen var ändock icke tillfreds utan satte sig i sinnet att utforska, om den främmande jungfrun verkligen var en konungadotter eller icke. Därför gick hon om aftonen till gäststugan, bäddade torpareflickans säng med mjuka silkesbolstrar men lade hemligen en böna under lakanet; »ty», tänkte hon, »är det en prinsessa, lär hon icke undgå att märka det.» Den unga mön ledsagades därefter till sin sovkammare under stora hedersbetygelser. Men katten märkte drottningens list och underrättade sin matmoder därom. När det så led fram på morgonen, kom den gamla drottningen in och frågade,

huru hennes gäst hade sovit om natten. Flickan svarade som katten hade lärt henne: »Å jo, visst har jag sovit, ty jag var mycket trött av min vandring. Men det kändes dock, som jag haft ett stort berg under mig. Nog sov jag bättre i min säng på Kattenborg.» Drottningen tänkte nu, att jungfrun måtte vara mycket förnämt uppfödd, men sade för sig själv, att hon ännu en gång ville pröva sanningen av hennes utsago.

Andra kvällen gick drottningen åter till gästkammaren, bäddade torpareflickans säng med mjuka silkesbolstrar och lade några ärter under den första bolstern; »ty», tänkte hon, »om det verkligen är en konungadotter, såsom hon säger, kan hon nog icke undgå att märka det.» Den unga flickan ledsagades därefter till sin sovkammare under stora hedersbetygelser. Men katten hade märkt drottningens påfund och underrättade sin matmoder därom. När det så led fram mot morgonen, kom drottningen in och frågade sin gäst, hur hon sovit om natten. Flickan svarade som katten hade lärt henne: »Å jo, visst har jag sovit, ty jag var mycket trött; men det kändes, som jag haft stora stenar inunder mig. Nog sov jag bättre i min säng på Kattenborg.» Den gamla drottningen tyckte nu, att jungfrun hade väl genomgått sitt prov. Men hon ville dock icke låta sina misstankar fara utan satte sig i sinnet att ännu en gång söka utforska, om den främmande jungfrun var så förnäm, som hon själv sade.

När nu den tredje aftonen kom, gick drottningen

åter till gäststugan, bäddade torpareflickans säng med mjuka silkesbolstrar och lade ett halmstrå under den andra bolstern; »ty», tänkte hon, »om det är en konungadotter, kan hon nog icke undgå att märka det.» Den unga flickan ledsagades därefter till sin sovkammare under stora hedersbetygelser. Men katten märkte drottningens list och varskodde sin matmoder därom. När det så led fram på morgonen, kom drottningen in och frågade sin gäst, hur hon sovit om natten. Flickan svarade, som katten hade lärt henne: »Å jo, visst har jag sovit, ty jag var mycket trött; men det kändes, som om jag haft ett stort träd inunder mig. Nog passade man mig bättre, när jag låg i min säng på Kattenborg.» Drottningen kunde nu väl märka, att hon på detta sättet aldrig skulle utleta sanningen och beslöt därför vara på sin vakt, huru den främmande jungfrun betedde sig i allting annat.

Dagen därefter skickade drottningen till sin gäst en fager kjortel, som var stickad med silke och hade ett långt, långt släp, såsom det brukas av förnäma kvinnor. Torpareflickan tackade för den goda gåvan och tänkte inte vidare på saken, men katten var tillstädes och underrättade sin matmoder, att den gamla drottningen ånyo ville pröva henne. När det så lidit en stund, frågade drottningen, om icke prinsessan ville följa henne på en lustvandring. Torpareflickan samtyckte till denna begäran, och de gingo åstad. Vid de nu kommo ut i trädgården, voro hovtärnorna mycket rädda att smutsa sina kjortelfållar,

ty det hade regnat om natten; men den främmande jungfrun vandrade sin väg utan att bry sig om att hennes långa klänning släpade på marken. Då sade drottningen: »Kära prinsessa, akten eder kjortel.» Torparedottern svarade stolt: »Å, här måtte väl finnas flera klänningar än just denna. Mycket bättre hade jag, när jag var i mitt slott på Kattenborg.» Nu kunde den gamla drottningen icke tänka annat, än att jungfrun var van att bära silkessömmade kläder och dömde härav, att hon måtte vara en konungs dotter. Drottningen lade därför inga vidare hinder i vägen för sin sons frieri, och torparedottern gav omsider även sitt ja och samtycke.

Det hände sig en gång, att prinsen och hans käresta sutto och talades vid. Då tittade jungfrun ut genom fönstret och fick se, hur hennes föräldrar kommo löpande ut ur skogen, käringen före med grytan och gubben efter med sleven. Då kunde flickan icke hålla sig utan brast i ett högt skratt. Prinsen frågade vad hon skrattade åt så hjärtligt, och jungfrun svarade som katten hade lärt henne: »Jo, jag kan icke annat än skratta, när jag tänker, att edert slott står på stenstolpar men mitt slott står på guldstolpar.» När prinsen hörde detta blev han mycket förundrad och sade: »Alltid står din håg till det sköna Kattenborg, och måtte du där hafva allting bättre och rikare än här hos oss. Vi måste fara bort och se din fagra kungsgård, vore än vägen aldrig så lång». Vid detta tal blev torparedottern så till mods, att hon kunnat sjunka ned i jorden; ty hon visste väl, att hon icke

hade någon gård, mycket mindre något slott. Men saken stod inte att hjälpa; hon lät därför ingenting märka utan sade, att hon skulle tänka efter, vilken dag som bäst kunde passa för resan.

När nu jungfrun kom för sig själv, gav hon fritt lopp åt sin förtvivlan och grät bittert, ty hon tänkte på all den skymf, som skulle drabba henne, därför att hon farit med flärd och falskhet. Medan hon nu satt och grät, kom den kloka katten in, strök sig mot hennes knä och frågade, varför hon var så sorgmodig. Torparedottern svarade: »Jag kan väl inte annat än vara sorgsen. Konungasonen har sagt, att vi skola fara till Kattenborg, och nu lär jag dyrt få umgälla, att jag lytt dina råd.» Men katten bad henne vara vid gott mod, han skulle ställa så till, att allt slutade bättre än hon kunde tänka. Tillika förklarade han för sin matmoder, att de borde giva sig i väg ju förr desto hellre. Emedan jungfrun nu sett så många prov på kattens klokhet, samtyckte hon till hans begäran; men denna gången var det med tungt sinne, ty hon kunde icke tro annat, än att deras färd skulle få ett snöpligt slut.

Tidigt om morgonen lät konungasonen utrusta vagnar och hästar och allt annat, som behövdes för den långa resan till Kattenborg. Därefter satte sig tåget i rörelse. Prinsen och hans fästmö åkte främst i en förgylld sjuglasvagn, många riddare och svenner ledsagade dem, och katten sprang förut för att visa vägen, såsom han själv hade begärt. När de så hade färdats en stund, fick katten se, hurusom några vallare

gingo i en hage och vaktade en stor flock av de allra präktigaste getter. Då gick han fram till vallaremännen, hälsade artigt och sade: »God dag, vallare! När konungasonen far förbi och frågar, vem som rår om de vackra getterna, skolen I svara, att de tillhöra den unga prinsessan på Kattenborg, som åker vid prinsens sida. Om I det gören, skolen I bliva väl lönta, men gören I det icke, skall jag riva eder sönder och samman.» När herdarna hörde sådant tal, blevo de mycket häpna och lovade göra som katten bad dem. Han sprang därefter sin väg. Men när det dröjt en stund, kom konungasonen farande vägen fram med hela sitt följe. När han nu fick se de vackra getterna, som betade i hagen, höll han med sin vagn och frågade vallaremännen, vem det var, som rådde om den vackra hjorden. Getaherdarna svarade som katten hade lärt dem: »Getterna tillhöra den unga prinsessan på Kattenborg, som åker vid er sida.» Nu blev konungasonen mycket förundrad och tänkte, att hans fästmö måste vara en båld prinsessa; men torpareflickan vart glad i hågen och tyckte, att hon icke varit den som tappade på bytet, när hon skiftade arv med sin broder.

De färdades nu vägen fram, och katten sprang förut som han var van. När de så hade farit en stund, kommo de till en hop folk, som bärgade hö på en vacker äng. Då gick katten fram, hälsade artigt och sade: »God dag, gott folk!» När konungasonen far förbi och frågar, vem som rår om den vackra ängen, skolen I svara, att den tillhör prinsessan

på Kattenborg, som åker vid prinsens sida. Om I det gören, skolen I bliva väl lönta; men om I icke gören som jag sagt, skall jag riva eder i mång tusende flingor.» När männen hörde detta, blevo de mycket häpna och lovade säga som katten hade begärt. Därefter sprang han sin väg. Men när det lidit en stund, kom konungasonen farande vägen fram med sitt följe. När han nu fick se de bördiga ängarna och det myckna folket, lät han hålla med sin vagn och frågade vem det var, som rådde över landet. Männen svarade som katten hade lärt dem: »Ängen tillhör den unga prinsessan på Kattenborg, som åker vid eder sida.» Nu blev konungasonen ännu mera förundrad och tänkte, att hans brud måste vara övermåttan rik, som rådde om så förträffliga slåtterängar.

De färdades nu framåt, och katten sprang i förväg som han brukade. När de så hade farit en stund, kommo de till ett mäkta stort åkerfält; men på åkern vimlade av män och kvinnor, som höllo på att skära säd. Då gick katten fram till skördefolket, hälsade och sade: »God dag, mina vänner, lycka till gott arbete! Om en stund kommer konungasonen farande här förbi och frågar, vem som rår om de stora sädesfälten. Då skolen I svara, att de tillhöra prinsessan på Kattenborg, som åker vid prinsens sida. Om I det sägen, skolen I bliva väl lönta; men om I gören emot mitt bud, skall jag riva eder så små som löv ligga på mark om höstetid.» När skördemännen hörde sådant tal, blevo de mycket häpna och lovade säga som katten hade begärt. Därefter sprang

han sin väg. Men efter en stund kom konungasonen farande vägen fram med sitt följe. När han nu såg de stora fälten, höll han stilla med sin vagn och frågade vem det var, som rådde om de vackra åkerlanden. Skördemännen svarade som katten hade lärt dem: »Sädesfälten tillhöra den unga prinsessan på Kattenborg, som åker vid eder sida.» Nu blev konungasonen övermåttan glad; men torparedottern visste icke rätt, vad hon skulle tänka om allt, som vederfarits dem på resan.

Det var nu sent om aftonen, och prinsen stannade med sitt följe för att rasta över natten. Men katten rastade inte utan sprang ideligen längre fram, till dess han såg en präktig borg, som var uppbyggd med torn och tinnar och stod uppå gyllene stolpar. Den präktiga borgen tillhörde en grym jätte, som rådde över hela ängden; men jätten var inte hemma. Katten gick då in genom borgens dörr och förvandlade sig till en stor limpa. Därefter satte han sig i nyckelhålet och väntade, att jätten skulle komma hem igen.

Tidigt på morgonen, innan dagen grydde, kom den stygga jätten framlunkande ur skogen, men han var så stor och tung, att hela marken skakade under honom, när han gick. När han nu kom till borgadörren, kunde han icke öppna för den stora limpan, som satt i nyckelhålet. Då blev han mäkta vred och ropade: »Läs upp! Läs upp!» Katten svarade: »Vänta bara en liten, liten stund, medan jag berättar mina sagor:

Först bakade de mig, så de kunde baka ihjäl mig» —

»Läs upp! Läs upp!» skrek jätten igen; men katten svarade som förut: »Vänta bara en liten, liten stund, medan jag berättar mina sagor:

»Först bakade de mig, så de kunde baka ihjäl mig;
så mjölade de mig, så de kunde mjöla ihjäl mig» —

»Läs upp! Läs upp!» skrek jätten förbittrad; men katten fortsatte ånyo: »Vänta bara en liten stund, medan jag får berätta mina sagor:

»Först bakade de mig, så de kunde baka ihjäl mig;
så mjölade de mig, så de kunde mjöla ihjäl mig;
så piggade de mig, så de kunde pigga ihjäl mig» —

Nu blev jätten förgrymmad och skrek så att hela borgen skakade: »Läs upp! Läs upp!» men katten lät sig inte bekomma utan svarade som förut: »Vänta bara en liten stund, medan jag får berätta mina sagor:

Först bakade de mig, så de kunde baka ihjäl mig;
så mjölade de mig, så de kunde mjöla ihjäl mig;
så piggade de mig, så de kunde pigga ihjäl mig;
så gräddade de mig, så de kunde grädda ihjäl mig» —

Då blev jätten ängslig och bad så vackert, så vackert: »Läs upp! Läs upp!» men det halp inte; limpan satt kvar i nyckelhålet som förut. I detsamma ropade katten: »Se bara sådan fager jungfru rider upp på himmelen!» När nu trollet vände sig om, rann solen upp över skogen. Men när jätten fick se solen, föll han baklänges och sprack, och så var han död.

Limpan blev nu åter förvandlad till en katt, och han skyndade att ställa allt i ordning för sina gäster. När det så dröjt en stund, kom konungasonen farande med sin unga brud och hela deras följe. Katten var till mötes och bad dem vara välkomna till Kattenborg De blevo nu undfägnade på det allra yppersta, och där fattades varken mat eller dryck eller annan kostelig välplägnad. Men det fagra slottet var så uppfyllt med guld, silver och allehanda dyrbarheter, att ingen man vare sig förr eller sedan har sett deras make.

Kort därefter stod prinsens bröllop med den fagra, unga mön, och alla, som sågo hennes rikedom, tyckte, att hon haft fullgott skäl, när hon sade: »Annorlunda hade jag i mitt slott på Kattenborg.» Konungasonen och torparedottern levde nu lyckliga i många, många år; men huru det gick med katten har jag icke hört, fastän man väl kan gissa, att han ej led någon nöd. Och så var jag icke med längre.

Fågel blå.

n mäktig konung över många länder och rik på guld och silver levde länge med sin drottning och hade med henne en dotter, vid namn Florinna. Drottningens död försatte konungen i så stor sorg, att han under en lång tid icke ville emottaga någon tröst och trodde sig aldrig mera finna någon glädje. Omsider kom till honom en kvinna i fotsida svarta kläder och höljd i en vid slöja av samma färg. Hon grät och snyftade så högt, att konungen yttrade sin förundran däröver. Hon frågade då, om det icke vore billigt, att hon begrät en make, som varit den bäste bland alla, varefter hon begynte sucka och jämra sig ännu värre än förr, och konungen gjorde henne sällskap med bittra tårar. Sedan de så en stund klagat tillsammans och till slut ingenting mera hade att säga varandra om sin sorg och bedrövelse, började den kloka kvinnan något lyfta på floret, då ett par blå ögon med

mörka ögonbryn, en vit hy och röda kinder visade sig, vilkas åskådande icke litet fägnade den bedrövade konungen, som därunder glömde bort att omtala och sörja sin drottning och till slut icke mera nämnde ett ord om henne. Den obekanta blev likväl vid sitt förra tal, så att konungen omsider måste bedja den vackra änkan att bortlägga åtminstone en del av sin sorg och icke ständigt plåga sig med så bedrövliga tankar. Huru länge han så avhandlade med henne, blev hon hans andra gemål och förbytte sin sorgdräkt i bröllopsskrud, hvarav man nogsamt förnimmer, huru nyttigt det är att göra sig bekant med dens svagheter, vars hjärta man vill vinna.

Konungen hade icke mer än ett barn, den fagra fröken Florinna; den nya drottningen hade ock en dotter, som var uppfostrad hos den visa kvinnan Sysis och kallades Forella, emedan hon hade röda fläckar i ansiktet, lika dem man finner å foreller. Hon hade även för övrigt det styggaste utseende, hennes hy var gul och hennes hår liknade tagel; men icke desto mindre älskade drottningen mycket mera henne än Florinna, och efter som denna vida överträffade sin styvsyster i allting, beflitade sig drottningen på allt sätt att bringa henne i ogunst hos sin fader, så att icke en dag gick förbi utan att drottningen och Forella tillfogade henne något ont.

Efter någon tid hände, att Florinnas fader fick ett besök av konung Amundus, som var en mycket omtyckt och älskvärd furste, vilken förde ett stort och präktigt hov. Så snart drottningen fick under-

rättelse om detta besök, lät hon tillkalla så många sömmerskor och brodererskor, hon kunde uppspana, för att sy kläder åt henne och hennes dotter. Hon inbillade konungen, att Florinna behövde intet nytt, och lagade så, att hennes kläder blevo bortstulna, så att när konung Amundus anlände hade Florinna intet annat att skyla sig med än en rock av grovt tyg, vilken dock i ingen mån förringade hennes skönhet; men som hon blygdes att visa sig i en sådan dräkt för den unga konungen, ställde hon sig i den mest obemärkta vrå av salen.

När nu konung Amundus kom in, emottog honom drottningen på det präktigaste och förde honom till sin dotter Forella, vars granna kläder lyste som solen men som likväl i denna lysande dräkt såg ännu styggare ut än vanligt. Konungen vände sig ifrån henne, vilket drottningen uttydde så, som hade han blivit alltför mycket betagen för att våga inlåta sig i samtal med Forella, och gladde sig mycket häröver. Men konung Amundus frågade, om det icke fanns ännu en fröken. »Jo», svarade Forella, »hon har ställt sig där i vrån, efter hon ej är klädd som jag.» När fröken Florinna hörde dessa ord, rodnade hon och blev därigenom ännu fagrare, så att konung Amundus måste bekänna sig aldrig hava sett en skönare kvinna. Han stod genast upp, bugade sig för den unga fröken och sade: »Eder skönhet, som aldrig funnit sin like, kläder eder så väl, att ni visst icke behöver någon annan mera vanskelig prydnad.» Hon svarade: »Jag måste bekänna, det jag ej är van

att bära en så opassande dräkt som denna, och ni hade därför gjort mig ett nöje, om ni varken frågat efter mig eller sett mig.» — »Ack, min fröken», sade han, »det vore omöjligt, att ni kunde vara på något ställe tillstädes och man kunde se någon annan än eder.» Så talade de vid varandra i hela tre timmar, varöver drottningen blev alldeles tröstlös och så harmsen på Florinna, att hon beklagade sig över henne hos konungen, hennes fader, så länge, till dess han slutligen måste giva sitt samtycke till hennes instängande. Fröken Florinna var alltså icke förr kommen i sin kammare, än fyra af konungens tjänare där infunno sig och förde henne upp i ett högt torn, på det henne måtte betagas allt tillfälle att komma i konung Amundi gunst, vilken redan hade henne mycket kär och hon ej mindre honom.

Som konung Amundus icke visste av denna våldshandling emot hans älskade fröken, väntade han med stor oro att åter få skåda henne och frågade dem, som av konungen voro anställda till hans uppvaktning, om henne; men de, intalade av drottningen, sade henne vara lättfärdig, ondsint och elak mot alla, som med henne hade att göra, så att det icke funnes värre kvinna än hon. Konungen kunde likväl knappt avvakta slutet på denna härliga beskrivning, innan han med stor harm utbrast: »Det är osant; huru skulle det vara möjligt, att himmelen kunde skicka en så lastbar själ i en så skön kropp?» Det är, tilllade han för sig själv, intet annat än drottningens stämplingar. Hovmännen, som stodo omkring honom,

gissade nog vad han tänkte och att de icke gjorde honom någon synnerlig tjänst med sitt tal om Florinna. En av dem, som var slugare än de övriga, begynte därför tala om henne allt vad vackert och berömligt var, vid vilket tal den unga konungen uppvaknade liksom från en dröm och blev så väl till mods, att hela hans ansikte lyste av fröjd. O kärlek, så svårt är att hålla sig dold, ty du synes allestädes — på den älskandes läppar, uti dess ögon, i ljudet av dess röst; ja, då man älskar, vittnar själva tystnaden om vad man erfar i hjärtat.

Drottningen hade emellertid en stor längtan att förnimma, om icke konung Amundus låtit beveka sig att vända sin håg till hennes dotter; dock fick hon ingen annan tröst eller underrättelse, än att han alltid höll Florinna kär. Denna satt under tiden fängslad i tornet och önskade, att man inneslutit henne där förr än hon fått se Amundus; ty hans bild, som hon ej kunde få ur sin håg, gjorde blott hennes sorg dubbelt bitter. Drottningen åter, som fullt och fast satt sig för att vinna konung Amundi sinne, underlät icke att giva honom bevis på sin bevågenhet. En gång förärade hon honom en mycket präktig dräkt, broderad efter nyaste modet. Mitt därpå stod ett hjärta, infattat i guld och omgivet av flera pilar samt genomstunget av en pil, som bar följande inskrift: »Allenast en har sårat mig.» Detta hjärta var gjort av en stor rubin, varje pil av en fingerslång diamant och kedjan, som sammanhöll dem, av pärlor, varav den minsta vägde två lod. Konung Amundus

blev över denna föräring, vars like han aldrig sett, så förvånad, att han på en god stund ej kunde yttra ett ord. Vid samma tillfälle gav man honom ock en bok av finaste pergament, på vars blad voro bilder av drivet guld. Man sade honom, att båda dessa föräringar kommo från den unga fröken. Häröver blev han, i tanke att därmed icke kunde menas någon annan än Florinna, högeligen glad och utbrast: »O sköna Florinna, varigenom har jag väl förtjänat en så stor ynnest av eder?» De utskickade yttrade då, att han visst missade sig, ty det var icke på fröken Florinnas utan på fröken Forellas vägnar de infunnit sig. »Då», svarade konungen, »gör det mig ont att icke kunna emottaga hennes gåvor eller bliva hennes riddare; men även en konung är icke alltid sin egen herre.» Varefter han återsände alltsammans.

Konung Amundus sökte sedermera med all flit efter tillfälle att få se sin kära Florinna, men förgäves; varöver han blev orolig och harmsen. En ung prins, som åtföljt honom och vilken han mycket höll av, åtog sig nu att övertala någon av fruntimren vid hovet till att söka bereda konungen utväg att få träffa Florinna. En hovjungfru lät ock av prinsen, icke utan mycket besvär, förmå sig härtill och försäkrade honom, att Florinna samma afton skulle komma i ett fönster åt trädgården, vilken glada nyhet prinsen icke försummade att genast framföra till konung Amundus. Men hovjungfrun var falsk och gick genast till drottningen, för vilken hon berättade allt-

sammans. Drottningen beslöt då att ställa Forella i det anvisade fönstret och undervisade henne noga huru hon där skulle förhålla sig, varuti hon ock ej det ringaste felade, huru trög hennes fattningsgåva eljest än var.

Som natten var kolmörk, märkte Amundus icke bedrägeriet utan inlät sig med Forella i ett ljuvligt och kärligt samtal, icke annat vetande än att Florinna talade vid honom. Forella tog tillfället i akt, sade sig vara den olyckligaste på jorden i anseende till sin styvmoders hårdhet och beklagade sig att ej hava något beskydd däremot. Konung Amundus skyndade att försäkra henne, att om hon ville utvälja honom till sin brudgum så delade han gärna med henne sin krona, liksom han redan givit henne sitt hjärta. Vid dessa ord tog han en ring av sitt finger och satte den på Forellas till evig försäkran om hans trohet samt bad henne utsätta en timme, då de båda kunde i hemlighet resa därifrån. Forella gav honom, efter drottningens inrådan, det bästa svar på hans begäran, och skildes de så åt.

När nu den avtalade stunden var inne, satte sig konungen i en flygande vagn, som drogs av ett par bevingade grodor och vilken en vis man hade förärat honom. Den unga fröken kom efter avtal ut genom en liten port på slottet och blev av konung Amundus emottagen med öppna armar. Han frågade henne, var hon ville att deras bröllop skulle firas, och hon svarade: »Hos Sysis, min fostermoder.» Det dröjde icke länge, förr än de kommo till Sysis' slott.

Forella bad att först få tala med henne och yppade nu, huru konung Amundus blivit besviken, samt bad om den visa fostermoderns råd, huru hon skulle kunna vinna hans kärlek. »Det lärer bliva nog svårt», svarade Sysis.

Emellertid hade konungen blivit införd i en sal, vars väggar voro av diamant och så genomskinliga, att han därigenom kunde se både Sysis och Forella. »Vad», sade han, »är jag bedragen, eller vem har fört detta troll hit?» I detsamma inträdde båda kvinnorna i salen, och Sysis sade: »Se här fröken Forella, vilken du svurit en oryggelig trohet och med vilken du här önskat att hålla bröllop.» — »Huru», svarade han, »skulle jag taga denna till min gemål! Då tror ni mig om alltför stor ombytlighet. Ni kan vara försäkrad, att jag henne ingenting lovat, och har hon sagt annorlunda, så har hon ljugit.» — »Håll», inföll Sysis, »igenkänner du icke denna ring?» — »Vad», utropade han, »jag är då bedragen! Låt mig genast lämna eder!» Men Sysis vidrörde honom, och i detsamma fastnade hans fötter vid golvet. »Välan», sade konung Amundus, »jag är nu i edert våld och I kunnen behandla mig som eder behagar; men jag skall dock aldrig höra Forella till.» Sysis brukade nu ömsom milda ord, hotelser, löften och böner, men då ingenting verkade, sade hon till slut: »Nå väl, jag vill lämna dig tvenne ting att välja emellan, antingen sju års straff eller min fosterdotter till gemål.» — »Gör med mig vad ni vill», svarade konungen, »allenast jag blir skild från denna varelse.» Då sade

Sysis: »Ske dig som du vill! Hon skall ej bliva din hustru, men far du ut genom fönstret och var en blå fågel.»

I detsamma förvandlades konungens hela utvärtes skepnad: hans armar blevo vingar, fötterna och benen blevo smala och kolsvarta, naglarna växte ut till klor och hela kroppen i övrigt höljdes med fjädrar av himmelsblå färg; ögonen förminskades och näsan förbyttes i en näbb, vit som elfenben. Den förvandlade konungen gav till ett anskri av bedrövelse och svingade sig sedan med sina vingar upp i luften för att så fort som möjligt lämna trollkvinnans slott, vilket för honom varit så olyckligt. Hans enda göra var nu att öva sig i flygande från det ena trädet till det andra, varvid han alltid utvalde sådana träd, som voro helgade åt kärleken eller sorgen. Så satt han än i en myrten än i en cypress och sjöng med de sorgligaste toner: »Var skall jag söka min Florinna?»

Under tiden skickade Sysis Forella hem till sin moder igen, vilken levde i stor oro att få veta huru bröllopet avlupit; men när hon fick se sin dotter och höra henne förtälja huru alltsammans tilldragit sig, blev hon så ursinnig, att hon ej kunde styra sig. Dock, huru det var, så måste Florinna vara orsaken därtill och borde ännu mera få ångra, att hon vågat ställa sig in i konung Amundi ynnest och vinna hans kärlek. Drottningen gick därför upp i tornet med Forella, som klätt sig i sin präktigaste dräkt; tvenne de förnämsta friherrarnas döttrar vid hovet buro

släpet efter henne, och på tummen bar hon konung Amundi ring, den Florinna själv sett honom bära. »Ser du, min dotter», sade drottningen till henne, »vilka gåvor Forella på sin bröllopsfest fått av konung Amundus, vilken älskar henne på det högsta, och kan intet par leva kärligare tillsammans än dessa båda.» Forella försummade härvid icke att så vända handen fram och åter, att ringen väl måtte falla Florinna i ögonen. Sedan lämnade de Florinna, vilken av det hon nu sett och fått höra blev helt betagen av bedrövelse. Hon ställde sig i fönstret och betraktade stjärnorna på himmelen, ty någon sömn kom icke över hennes ögon, och när det dagades, stängde hon fönstret och kastade sig gråtande på sin säng. På samma sätt förgick även den följande natten. Emellertid hade Fågel blå återvänt till slottet, där han lämnat sin älskade Florinna, och flög städse däromkring så nära han vågade; ty han fruktade att bli sedd av Forella, vilket säkert kostat hans liv. Mitt emot Florinnas fönster stod en cypress, där fågeln satte sig och snart fick höra en klagande röst; men förr än dagen blev så ljus, att han kunde igenkänna den klagande, var fönstret igen och hon borta. Fågeln lät likväl icke avskräcka sig att komma åter följande natten, då det var klart månsken, och blev nu varse en kvinna, som tycktes vara betagen av stor ångest. »Ack lycka», sade hon, »du som låtit mig födas till krona och spira och så länge gjort mig till min faders älskling, varför har du nu försänkt mig i detta djup av elände? Vad har jag väl brutit dig emot?

Varför måste redan min späda ålder erfara din ostadighet? Ack, om möjligt, kom tillbaka eller ock gör ett slut på mitt liv!» Fågel blå hörde noga på och var nu övertygad, att den klagande var ingen annan än fröken Florinna. »Sköna Florinna», sade han, »huru kan väl ni önska ett slut på edra dagar? Eder sorg är väl icke oföränderlig!» — »Vem är det, som nämner mitt namn?» frågade hon. — »En kung», sade fågeln, »en olycklig konung, som älskar eder och aldrig kan älska någon annan.» — »En kung, en kung, som älskar mig! Är det icke åter en snara, som mina ovänner utlagt?» — »Nej, nej», svarade fågeln, »den älskaren, som nu talar vid eder, är ej i stånd att bedraga eder.» När han sagt detta, flög han upp i fönstret. »Ack», tillade han, »när jag nu fått återse eder, huru skall jag kunna känna en sådan lycka och icke dö av glädje däröver! Dock, när jag ser edert fängelse och besinnar det tillstånd, vari den grymma Sysis för sju års tid försatt mig, så förbytes min fröjd åter i bedrövelse!» — »Vad», utropade Florinna, »denna lilla fågel, som jag håller i mina händer, skulle vara konung Amundus?» — »Det är alltför sant, skönaste Florinna», svarade han, »och om någonting kunde trösta mig, så är det, att jag hellre vill lida detta onda än avstå från den kärlek, jag hyser för eder.» — »För mig! Ack, ni vill endast gäcka mig! Jag vet mer än väl, att ni hållit bröllop med Forella; därom har eder egen ring vittnat, den ni givit henne.» — »Huru, är det möjligt att man så kunnat bedraga eder? Ja, bedårad av Forellas list,

bortförde jag henne i tanke, att det var min älskade Florinna; men när jag upptäckte detta svek, kunde ingenting förmå mig att dröja kvar hos henne, och jag valde hellre sju års straff av Sysis än att bryta den tro, som jag i mitt hjärta givit eder.»

Dessa ord gjorde Florinna så glad, att hon icke mera kom ihåg, det hon befann sig i fångtornet. Vilka ljuvliga ord gav icke även hon nu den förvandlade konungen för att hugsvala honom i hans olycka! Hon försäkrade honom, att hon ej led mindre för hans skull än han för hennes, och morgonrodnaden hade redan en god stund varit vittne till deras samtal, innan de tröttnade därvid. Men nu måste Fågel blå till sitt stora missnöje skiljas från sin vän, dock ej förr, än de å ömse sidor lovat varandra att varje natt åter mötas.

Om morgonen flög fågeln hem till sitt rike och in i sin forna kammare, varutur han tog ett par de kostbaraste armband, som kunde finnas, ty de voro skurna av hela smaragder utan länkar. Dessa lämnade han om aftonen till Florinna, som frågade honom, om han väl trodde, att hennes ömhet behövde underhållas genom skänker och gåvor. »Nej, sköna fröken», svarade han, »jag tror visst icke, att dylikt lappri är nödigt för att bibehålla mig i eder ynnest, men det är alldeles emot min natur att underlåta i någon mån visa eder min brinnande kärlek, och när jag icke kan få vara hos eder, så må dessa smycken så mycket bättre påminna eder om mig.» Florinna tackade honom med många kärliga

ord, vilka av honom ej mindre kärligen besvarades.

Följande natten förärade henne Fågel blå ett gyllene ur, och sedermera gick aldrig något dygn förbi, att icke Florinna av honom erhöll nya skänker: än ringar av de dyrbaraste stenar, än diamantspännen och än blomsterkvastar av ädla stenar, liknande till färgen naturliga blommor, så att hon till slut hade en hel skattkammare i sitt fängelse. Dock prydde hon sig med dessa smycken aldrig annat än nattetid, sin kära Fågel blå till behag.

På detta sätt förgingo tvenne år, varunder Florinna aldrig beklagade sig över sitt fängelse; ty huru skulle hon väl hava orsak att klaga, då hon varje natt hade tillfälle att förnöja sig med sin kärastes samtal, och fastän ingendera i den andras frånvaro såg någon människa, hade de likväl så mycket att säga varandra, när de kommo tillsamman, att det tycktes aldrig kunna taga slut.

Emellertid använde den arglistiga drottningen stor flit att få gifta bort sin dotter men fåfängt, varigenom hennes harm ännu mera ökades. »Vi vilja», sade hon till sin dotter, »tänka på medel att ytterligare dämpa hennes högmod»; men medan de överlade härom, drog det ut på tiden, så att det var nära midnatt, då de gingo upp i tornet för att smäda henne. Florinna, som ej visste av något ont, stod nu i all menlöshet vid fönstret hos Fågel blå och hade smyckat sig med de dyrbara klenoder han givit henne. Sitt hår hade hon prytt med en omsorg, som icke är

vanlig hos bedrövade; kammaren var beströdd med spanska rosor och några spanska ljus, som där brunno, spridde den behagligaste doft. Drottningen lyssnade utanför dörren och tyckte sig höra en sång av mer än en person, därvid hon urskilde följande ord:

»Ack, huru hårt, hur tungt är dock vårt öde,
Hur grym den plåga, som vi lida här!
Vår kärlek dock förutan ända är
Och slutar ej, förr än vi äro döde.
Hur ondskan än må sig beflita
Ett sådant band att sönderslita,
Dess ävlan all
Dock aldrig skall
Våra hjärtan kunna skilja;
Vi ha en själ, en vilja.»

Några suckar slutade sången, vari Florinna och fågeln sammanstämt. Strax öppnade de båda lyssnande dörren och rusade in. Huru häpen blev ej Florinna över deras ankomst! Hon tillslöt fönstret, på det den kungliga fågeln måtte hava så mycket bättre rådrum att flyga undan, och mötte sedan tåligt sin styvmoders och hennes dotters ondska. »Man vet dina stämplingar emot vår kungliga tron», sade drottningen; »tänk icke, att ditt höga stånd eller din kungliga börd skall kunna befria dig från det straff du förtjänt. Men säg mig nu, varifrån har du fått dessa smycken och ädelstenar?» Härvid såg hon så skarpt på Florinna, som kunde hon därigenom utgrunda hennes hjärtas hemligaste tankar. — »Jag har funnit dem här i tornet», svarade Florinna. —

»Menar du vi äro nog dåraktiga att tro sådant?» utfor drottningen. »Ännu en gång, vem har skänkt dig dessa ädelstenar och smycken, eller till vad ändamål, om icke att du måtte förråda din faders rike?» — »Sådant lärer mitt närvarande tillstånd väl ej tillåta!» sade Florinna. — »Men varför», frågade drottningen åter, »har du så smyckat dig? Din kammare doftar av vällukter, och själv är du så dyrbart klädd, att du under din frihet aldrig bar sådan pryd-nad vid hovet.» Florinna svarade: »Jag har nu god tid att smycka mig, och man bör väl icke förundra sig över om jag använder några timmar att kläda mig, då de övriga äro många och långa nog, under vilka jag begråter mitt olyckliga öde.»

Drottningen gick ifrån henne helt förbryllad över vad hon sett och hört; men för att upptäcka vad Florinna i själva verket förehade befallde hon en ung kvinna att dag och natt vistas i hennes kammare under sken av att vara där till hennes uppassning. »Nu», klagade Florinna för sig själv, »är mig betaget allt tillfälle att tala med Fågel blå, som hittills hjälpt mig att bära mina motgångar.» Mera kunde hon icke säga för tårar. Hon vågade ej öppna fönstret, oaktat hon såg fågeln flyga av och an därutanför, ty hon fruktade, att hon därigenom skulle sätta sin älskades liv i fara. Så förgick en hel månad, varunder hon ingen gång tordes emottaga sin kära Fågel blå, vilken däröver var nära att råka i förtvivlan. Han tyckte det var honom omöjligt att uthärda längre utan Florinnas närvaro, och aldrig tryckte honom hans för-

vandling mera än nu. Alla hans försök att mildra sin sorg voro fåfänga, och ingenting fanns, som kunde trösta honom.

Frökens uppasserska, som dag och natt vaktat på tillfälle att upptäcka hennes hemlighet, utan att hon dittills blivit någonting varse, fann sig till slut så trött och sömnig, att hon omsider föll i en tung sömn. Så snart Florinna märkte detta, skyndade hon att öppna fönstret och ropade:

»Min sköna Fågel blå,
Du till mig komma må!»

med vilka ord hon vanligen brukade kalla honom till sig. Han hörde dem ock nu och kom genast flygande upp till henne i fönstret, och nu blev det en glädje å ömse sidor att åter få se varandra och med de ömmaste och kärligaste ord försäkra varandra om ständig kärlek och trohet! Den unga fröken var dock så rädd, att hennes vakterska kunde bli väckt och den kära fågeln därigenom bringas i fara, att hon ej kunde återhålla sina tårar. Fågel blå tröstade henne det bästa han förmådde, och så förgick natten hastigt, till dess de åter måste taga avsked av varandra. Frökens vakterska hade ingenting märkt, och de trenne följande nätterna avlupo lika lyckligt, men under den fjärde vaknade uppasserskan, och då hon fann, att något var på färde, låtsades hon om ingenting utan låtsade sova och lyssnade noga på allt vad som talades. Hon hörde en späd röst, som sade hennes fröken många ömma och vänliga ord, vartill

hon svarade lika kärligt, och när hon nu såg närmare efter, märkte hon i månskenet den vackraste fågel, hon någonsin sett, som smekte den unga fröken så ömt och vänligt, och med dessa ljuvliga smekningar och samtal fortforo båda ända tills dagen grydde, då de under många suckar och tårar skildes åt.

Allt detta skyndade vakterskan att berätta för drottningen, som strax insåg, att den sköna fågeln var ingen annan än den förvandlade konung Amundus, vilken även under denna förvandling fortfor att ägna Florinna sin kärlek. Häröver blev drottningen på det grymmaste förbittrad och föresatte sig att göra ett sorgligt slut på dessa möten. Hon tillsade budbärerskan att gå tillbaka i tornet och icke låtsa om någonting. Denna lade sig därför om aftonen vid vanlig tid att sova och låtsade somna in lika tungt som förut. Strax stod fröken Florinna upp och kallade sin fågel med de vanliga orden; men förgäves, ty den arglistiga drottningen hade låtit sätta en mängd skarpa värjor, liar, rakknivar, skäror och andra vassa verktyg i cypressträdet, och när nu Fågel blå, som ej kunde ana något försåt, kom flygande på grenarna, skar han sig i fötterna, så att han nedföll och i fallet från den ena kvisten till den andra stympade han vingarna, så att han med yttersta möda kunde kräla fram till ett ihåligt träd därinvid, utmärkande varje steg med sitt blod.

Ack, om nu hans kära Florinna varit där att trösta honom! Men kanske skulle hon vid åsynen av hans lidande själv blivit död av sorg och således

gjort hans tillstånd ännu bedrövligare! För egen del var han icke bekymrad om sitt liv, det han tvärtom önskade snart bliva kvitt; ty han inbillade sig, att det var Florinna själv, som ställt detta försåt för honom, emedan han icke trodde någon annan äga kunskap om deras möten. »Ack», sade han med sorgsen röst, »skall jag hava detta till lön för min brinnande kärlek? Skall det vara du, Florinna, som förkortar mitt liv, då jag i fullt förtroende och med den renaste ömhet kom att besöka dig? Jag lider för din skull och har aldrig klagat över mitt lidande, och likväl har du förrått mig åt den grymmaste kvinna, som varit din egen ovän och vilken du kanske nu gjort till din vän på min bekostnad.» Dessa tankar plågade honom så, att han beslöt icke längre uthärda ett liv, som blivit honom så tungt.

Emellertid hade konung Amundi vän, den visa svartkonstmästaren Deoleteus, högeligen bekymrad över den unga konungens öde, gått världen åtta gånger igenom för att ta reda på vad som vederfarits honom; men förgäves. Han lät dock icke avskräcka sig utan begav sig i väg för nionde gången och kom så till skogen, där konungen befann sig och där hans vän nu ropade fem gånger med all makt i ett horn, vilket konungen genast igenkände och svarade: »Kom hit till detta träd och se den olyckliga konung Amundus.» Svartkonstmästaren såg ingen. »Jag är en blå fågel», sade åter konungen, och nu märkte honom svartkonstmästaren i det ihåliga trädet. En annan hade väl kunnat bliva häpen över en så

ömklig syn, men för en så vis man som Deoleteus var det icke svårt att med några ord läka hans sår och göra honom lika frisk och helbrägda, som om aldrig något ont varit honom tillfogat. Sedan bad han honom förtälja huru han blivit en blå fågel och vem som behandlat honom så illa. Konungen berättade huru alltsammans tillgått och sade till slut, att det icke kunnat vara någon annan än Florinna, som uppenbarat deras kärleks hemlighet och samtyckt att låta cypressträdet besättas med värjor och rakknivar, varav han blivit så svårt sårad. Säkert hade hon gjort det för att köpa sig drottningens vänskap; men för honom hade det varit långt lyckligare, om han fått dö, innan han upptäckt hennes onda och trolösa hjärta. Svartkonstmästaren for hårdeligen ut emot kvinnor i allmänhet och denna ej mindre än de övriga samt rådde konungen att helt och hållet slå henne ur hågen. Men Fågel blå kunde ändock icke glömma den kärlek han hyste till Florinna utan älskade henne ännu lika innerligt; han bad därför Deoleteus endast föra honom hem och där sätta honom i en bur, varest han kunde vara fredad för kattor och andra rovdjur. »Men», sade den vise mannen, »vill ni då ännu förbliva i hela fem år i denna bedrövliga förvandling, som så litet anstår edert stånd? Ty jag bör låta eder veta, att edra ovänner föregiva, det ni blivit död, och söka draga riket till sig.» — »Kan jag då icke», frågade den kungliga fågeln, »återvända till mitt slott och där regera liksom tillförene?» — »Ack», svarade svartkonstmästaren, »det

är nu helt annorlunda. De, som knappt akta en människa, skulle väl de vilja akta en papegoja?» — »Vilken dårskap hos människorna», utropade konungen, »att endast giva akt på det utvärtes skenet och icke se till det inre förståndet och själsförmögenheterna! Emellertid, då världen nu en gång är sådan, så låtom oss slå ur hågen vad vi ej kunna vinna.»

Den bedrövade Florinna var under tiden i största ångest, då hon ej vidare hörde något av sin kära fågel, ehuru hon dag och natt från sitt fönster ropade:

»Min sköna Fågel blå,
Du till mig flyga må!»

och det oaktat hennes vakterska var närvarande, ty i sin förtvivlan aktade hon varken det ena eller det andra. När hon märkte, att hennes kallelserop voro fåfänga, utbrast hon: »Ack, Amundus, vad har då hänt? Har du fallit i våra fienders våld? Har du blivit ett offer för deras grymhet och hämnd? Är du ej mera till, så att jag aldrig får återse dig? Eller har min olycka tröttat dig, att du övergivit mig i min hårda och tunga sorg?» Vilka bittra tårar följde icke på dessa ord! Huru långsam föreföll henne icke varje timma och stund i dens frånvaro, som hon så innerligt älskade! Hon avtynade dagligen, bleknade, förändrades och blev omsider sjuk, ty det var intet ont, som hon icke inbillade sig hade vederfarits hennes älskling.

Drottningen och Forella sjöngo segersånger; men mitt under deras glädje blev Florinnas fader, som redan var till hög ålder kommen, sjuk och dog, vilken

"Min sköna Fagel bla,
Du till mig komma må!"

händelse hastigt förändrade drottningens och Forellas belägenhet; ty folket, som länge varit missnöjt med den ynnest, den avlidna konungen visat dessa båda framför sin egen dotter, och vilken gunst de ofta missbrukat, lopp till slottet och begärde ut Florinna, att hon måtte bliva deras drottning, varöver drottningen blev så förbittrad, att hon steg upp i ett fönster och hotade folket med hårt straff, om det icke genast begav sig i stillhet därifrån. Härmed uträttade hon dock ingenting annat, än att upploppet blev allt värre, så att folket slog sönder porten till slottet, bröt sig in i drottningens kammare och rövade alla hennes smycken samt omsider stenade henne. Forella slapp nätt och jämnt och med största livsfara undan och flydde till sin fostermoder Sysis. Rikets store församlade sig och gingo upp i tornet, där Florinna låg sjuk. Hon visste ännu ingenting om sin faders död och styvmoderns straff, utan när hon hörde bullret av dem som nalkades, trodde hon man kom för att föra henne till döden; men hennes undersåtar kastade sig för hennes fötter, underrättade henne om den timade förändringen och utropade henne till deras drottning, varefter de förde henne ur tornet och krönte henne. Den omsorg, man nu använde att återgiva henne hälsan jämte den stora längtan hon hade att uppsöka Fågel blå verkade så mycket, att hon inom kort blev frisk. Då anbefallde hon landets styrelse åt de förnämsta herrarna, tog flera dyrbara klenoder och ädelstenar med sig och begav sig så en mörk natt på väg att söka sin älskade.

Emellertid hade konung Amundi visa vän lagt hans välfärd synnerligen på sitt hjärta; men då han icke hade makt att göra om intet vad Sysis förordnat, beslöt han söka åvägabringa en förlikning, på det konungen måtte få igen sin förra skepnad. Han tog alltså den flygande vagnen och for till Sysis. »Välkommen min fader», sade hon till honom, »är det något, vari jag kan vara eder till tjänst?» — »Ja», svarade han, »det beror på er att göra mig ett stort nöje. Det angår en av mina bästa vänner, en konung, vilken ni bragt i olycka.» — »Jag vet vem ni menar», svarade hon, »det gör mig ont, men jag kan icke hjälpa honom med mindre än att han tager min fosterdotter till äkta. Se själv huru vacker och intagande hon är.» Svartkonstmästaren blev stum vid åsynen av Forella; ty en så vederstygglig varelse hade han ännu aldrig sett. Dock ville han icke fara därifrån, innan han uträttat något gott hos Sysis, emedan hans vän nyligen varit i stor fara. Sedan han bragt honom till sitt slott i en bur, hände sig nämligen, att spiken, som buren hängde på, gick sönder, buren föll ned och konungen stötte sig illa; men ej nog därmed, katten, som icke var långt därifrån, passade på tillfället och gav honom med ena framtassen ett slag på huvudet, att ena örat så när följt med. Svartkonstmästaren betänkte, att sådana olyckor kunde ske oftare och kom därför överens med Sysis, att man skulle föra Forella till konung Amundus och låta henne förbliva där några månader för att försöka, om han ej skulle kunna vänja sig vid

henne och slutligen bekväma sig att taga henne till gemål. Den kloka Sysis klädde Forella i guld och silver, satte henne bakom sig i vagnen och for så till konung Amundi slott. Sysis slog honom tre gånger med sin stav, och strax blev han människa igen, lika skön och älsklig, som han varit före sin förvandling. Men då han hörde, det han ej under annat villkor kunde få förbliva i sin nuvarande skepnad, än om han toge Forella till äkta, kom blotta tanken häruppå honom att skälva och bäva. Hans vän sökte med alla skäl, han någonsin förmådde upptänka, övertala honom att foga sig i sitt öde men kunde icke beveka honom, och konungen var mer angelägen om att kunna uppskjuta den utsatta tiden för sitt giftermål med Forella än om hela sitt rike.

Under tiden hade drottning Florinna förklätt sig till bondpiga, låtit håret hänga, så att ansiktet därav betäcktes, tagit en halmhatt på huvudet och en lärftpåse på ryggen samt så utrustad begivit sig ut på sin vandring att uppsöka Fågel blå. En dag blev hon varse en springkälla, som utgöt sitt klara vatten över några småstenar. Hon fick lust att tvätta sina fötter i det friska vattnet, band upp sitt guldfärgade hår och steg ned i källan. Man skulle väl kunnat taga henne för gudinnan Diana, som gått att bada efter jaktens mödor. I detsamma kom en liten krokryggig gumma, stödjande sig på en stor stav. Hon stannade och sade till Florinna: »Vad gör du där så ensam, min vackra jungfru?» — »Ack», svarade Florinna, »jag är ej utan sällskap, ty harm och sorg och

missöden följa mig vart jag går», och därvid begynte hon gråta. — »Var icke bedrövad, min dotter», sade gumman, »utan förtälj mig sant och uppriktigt vad som ligger dig på hjärtat.» Drottningen förtäljde henne då från början till slut sina olyckor, och huru trollkvinnan Sysis förvandlat hennes älskade Amundus till en blå fågel, samt att hon var sinnad uppsöka denne. Den krokryggiga gumman rätade nu upp sig, såg med blida ögon på Florinna och sade: »Konungen, som du söker, är icke mer någon fågel. Min syster Sysis har återgivit honom sin förra skapnad och han är nu i sitt rike. Sörj därför icke längre, du skall komma dit och vinna en önsklig utgång på ditt förehavande. Se här äro fyra ägg. Var gång du kommer i någon nöd, så slå sönder ett av dem, så skall du finna hjälp.» Sedan hon sagt dessa ord, försvann hon.

När nu Florinna hade gått i åtta dagars tid, kom hon till ett ofantligt högt berg av idel kristall, så brant och halt, att man ej kunde gå ett steg däruppför utan att halka ned. Hon bjöd väl tusende gånger till men förgäves, ty hon halkade strax ned igen. Slutligen påminte hon sig de ägg hon fått, varav hon nu tog ett och slog sönder det samt fann fyra guldhackor, vilka hon satte på händer och fötter, och gick så upp utan ringaste möda. Men när hon nu var uppkommen på översta spetsen, blev hennes nöd icke mindre att komma utför igen, ty hela den andra sidan var bara spegelglas, över två mil i bredden och sex i längden, och på höjden voro mer än

sextiotusen kvinnor, som speglade sig med högsta förnöjelse; ty var och en, som betraktade sig i denna spegel, såg sig sådan hon önskade att vara. Man hade kunnat skratta sig till döds åt de behagsjuka kvinnornas många löjliga åthävor och kroppsställningar, vilka även hade ditlockat en stor hop manliga åskådare, som förlustade sig åt dem. Ännu hade aldrig någon av kvinnorna hunnit bergets högsta topp; de blevo därför högligen förvånade, då de sågo Florinna överst på berget och ropade, somliga av medlidande: »Huru skall väl den arma varelsen komma utför!» Andra av ängslan: »Hon torde väl vara så galen att gå på vårt spegelglas och skämma bort det för oss.» Drottningen stod rådlös och visste ej vad hon skulle taga sig för; därpå slog hon sönder det andra ägget, varur kommo två duvor, spända för en vagn, som inom några ögonblick blev så stor, att hon kunde med bekvämlighet sitta däri, och knappast var det skett, förr än duvorna begynte flyga och föra henne så sakteligen utför. »Mina små vänner», sade hon till dem, »viljen I föra mig till konung Amundus, så skolen I icke hava tjänat någon otacksam.» Duvorna lydde; de vilade icke vare sig dag eller natt, förr än de kommo till porten av den stad, där konung Amundi slott var. Då steg Florinna ur vagnen och gav vardera en varm kyss, den de mera aktade än många skänker.

O, huru slog icke hjärtat i Florinnas bröst, när hon besinnade huru nära hennes käraste var. Hon frågade de förbigående var hon kunde finna konung

Amundus. De skrattade och sade: »Vad vill du honom, kära trappsoperska? Gå först och tvätta dig.» Drottningen svarade ingenting häruppå utan gick sakta sin väg och frågade andra var hon skulle ställa sig, att hon kunde få se konung Amundus. Man gav henne till svar, att han dagen därpå skulle följa Forella till kyrkan för att där vigas med henne. Vid denna underrättelse blev hon så överväldigad av sorg, att hon varken förmådde tala eller svara. Hon satte sig ned på en sten utanför en port, drog håret ned i ansiktet, för att ingen skulle känna igen henne, och sade för sig själv: »Jag olyckliga har då kommit endast för att vara vittne till min oväns seger och därigenom göra den ännu större! Det är då för hennes skull, som han blivit mig trolös, och det ehuru jag föraktade min egen välfärd för att frälsa hans liv!»

Dagen därpå skyndade hon till kyrkan men måste utstå många stötar av vakten, innan hon kom nog nära att få se tronen, som man uppfört åt konungen och Forella, vilken redan alla höllo i samma vördnad, som om hon vore deras drottning. Florinna satte sig invid en pelare och såg nu konungen komma, så älskligare och skönare, än han någonsin varit. Efter honom följde Forella uti dyrbara kläder men lika vanskaplig, som hon var uppblåst och högfärdig. »Vem är du», sade hon, »som understår dig att komma min höga person så nära och nalkas min gyllene tron?» Florinna svarade: »Man kallar mig Trappsoperskan och jag kommer från fjärran land att sälja eder sällsamma ting.» Därmed tog hon ur

sin påse de smaragdarmband, som konungen givit henne i tornet. »Ha ha», sade Forella, »se där ett par stiliga glasringar; vad vill du ha för dem?» Och därvid visade hon dem för Amundus. Vid åsynen av dessa armband kom han ihåg, att Florinna fått dem av honom; han bleknade och teg en lång stund stilla, fruktande att låta märka sig. Äntligen svarade han: »Jag tror, att dessa armband äro mer värda än hela mitt rike, ty i hela världen finnes icke mer än ett par till, som liknar dessa.» Forella gick tillbaka till sin tron, där hon ej såg bättre ut än bödeln på sin stege, och frågade ännu en gång vad armbanden kostade. »Ni lär knappast kunna betala dem, min fru», sade Florinna, »om jag skulle begära för dem så mycket, som de äro värda; därför är det bättre jag föreslår eder ett ringa pris. Om ni vill laga så, att jag denna natt får sova i konungens ekokammare, så vill jag skänka eder dem.» — »Det skall du säkert få, Trappsoperska», svarade Forelle, varvid hon skrattade som en fånig människa och visade sina vackra tänder, som icke voro olika vildsvinsbetar. Konungen vårdade sig icke att efterfråga, varifrån armbanden voro komna, emedan hon, som sålde dem, föreföll honom alltför ringa och föraktlig; men man bör veta, att medan han ännu var Fågel blå, hade han berättat för Florinna om ekokammaren, vilken var så gjord, att allt vad man där talade sakta för sig själv det kunde konungen höra i sitt sovrum.

Man förde alltså Florinna in i ekokammaren efter Forellas befallning. Hon klagade där över sina

missöden till dess dager vart ljus, och konungens kammartjänare, som hade hört henne sucka och tala för sig själv, berättade det för Forella, vilken frågade henne vad det var för buller hon gjort under natten. Florinna svarade, att hon visste av ingenting, emedan hon hade insomnat tungt och förmodligen talat i sömnen. Vad konungen beträffar, så hade han av en särskild orsak icke hört ett ord; ty alltsedan han begynte älska Florinna, hade han aldrig kunnat sova lugnt, utan man måste alltid giva honom en sömndryck, när han gick till sängs.

Florinna led en del av den följande dagen av en obeskrivlig otålighet. »Om han hört mina ord», sade hon, »så måtte han icke akta dem; men har han icke hört dem, huru skall jag ställa mig, att han må få höra dem?» Hon hade nu ingenting sällsamt i behåll utom åtskilliga ädla stenar; men sådana hade Forella förut, och därför måste något annat upptänkas att väcka hennes åtrå. Florinna tog alltså sin tillflykt till de båda äggen, hon ännu hade kvar; hon slog sönder det ena, då därur framkom en liten stålvagn, dragen av sex gröna möss och med en röd råtta till körsven. Uti vagnen sutto fyra stycken gycklaredockor, som bedrevo allehanda gycklerier, särskilt tvenne zigenerskor, som icke gåvo någon dansmästare efter i att dansa passepied och saraband. Florinna gladde sig mycket åt detta fynd, och mot aftonen, då Forella plägade gå ut att förlusta sig, ställde sig Florinna i en gång, där hon gick fram, och lät mössen löpa med vagnen. Forella förundrade sig mycket

över ett så ovanligt konststycke och ropade två, tre gånger: »Vad kostar det? Vad vill du hava därför?» — »Fråga de kloka i riket, vartill de skatta det», svarade Florinna; men Forella, som icke ville vara någon underordnad, sade: »Förtreta mig icke längre med din orena närvaro utan säg mig genast vad det kostar.» — »Att jag må ännu en natt få sova i ekokammaren», svarade Florinna. Forella vände sig till sina fruntimmer och sade: »Haven I någonsin sett en sådan toka, som icke bättre vet taga sin fördel i akt vid dylika sakers försäljande?»

Natten därpå kom alltså Florinna åter i ekokammaren och talade där allt vad hon någonsin kunde upptänka att beveka konungen; men även nu hade han tagit in en sömndryck om aftonen och hörde icke det ringaste av alltsammans. Kammartjänaren som hört det sade, att denna bondpiga icke måtte vara rätt klok; kärleken måtte hava förvillat hennes huvud. Florinna avbidade dagen för att se vad verkan hennes ord haft. »Ack», sade hon, »har han då alldeles tillslutit sina öron för mig? Vill han icke mera höra sin Florinna, som förut varit honom så kär? Men vilken dårskap att älska honom ännu! Jag är väl värd att lida detta för honom, då jag ej kan slita honom ur mitt hjärta!» Allt detta oaktat kunde hon dock icke upphöra att älska honom och beslöt att göra ännu ett försök att återvinna hans ömhet. Hon hade nu blott ett enda ägg kvar. Även det slog hon sönder, och därur kom en pastej med sex fåglar uti, vilka sjöngo de vackraste sånger, spådde

och gåvo råd i sjukdomar såsom de erfarnaste läkare. Florinna fägnade sig mycket åt denna underbara pastej och gick därmed ut i förmaket, där kammartjänaren sade till henne: »Vet du Trappsoperska att, om konungen icke tog in om aftnarna för att få sova, så hade han länge sedan blivit förryckt av ditt pladder hela nätterna igenom.» Härav erfor nu Florinna till sin stora glädje orsaken till den kallsinnighet, som hon tyckte konungen hava visat. Hon tog därför med handen i påsen och sade till kammartjänaren: »Jag är så viss att icke störa konungen i sin sömn, även om han ej tog in något därför, att jag vill giva dig dessa pärlor och diamanter, om du lovar mig att i afton, då jag får sova i ekokammaren, icke giva konungen någon sömndryck.» Kammartjänaren var icke svår att övertala härtill. En stund därefter kom Forella och fick se Florinna med sin pastej, den hon låtsade vilja äta upp. »Vad gör du där, Trappsoperska?» ropade hon. »Jag håller på att äta upp ett par sångare och spåmän», sade hon, och i detsamma begynte alla fåglarna låta höra sig: ett par sjöngo, en tredje ropade: »Giv mig ett par styver, så säger jag vad dig hända skall», och en kanariefågel överröstade alla de övriga, skrikande: »Tyst, tyst! Jag är en läkare, som botar alla sjukdomar utom dem kärleken förorsakar.» — »Sannerligen», sade Forella, »detta är en kostelig pastej, vad vill du hava för den?» — »Det vanliga, att få ännu en natt sova i ekokammaren», svarade Florinna. — »Det skall du få, Trappsoperska», sade Forella, helt

glad att få äga en sådan sällsamhet. Florinna var ej mindre glad i sitt hjärta, synnerligast som hon nu hoppades, att konungen säkert skulle komma att höra vad hon hade att säga.

När aftonen var inne, lät hon således åter föra sig in i ekokammaren, innerligt önskande, att kammartjänaren måtte hålla sitt löfte. Så snart hon nu trodde, att alla voro insomnade, begynte hon med sin vanliga klagan: »Ack, för vilka faror har jag ej utsatt mig, då jag begivit mig på vägen att uppsöka dig, som nu flyr mig och föresatt dig att taga Forella till äkta! Vad har jag då brutit mot dig, att du övergivit mig och förgätit vad du så dyrt besvurit? Påminner du dig då icke mera din förvandling, min ömhet och våra kärliga möten?» Detta och allt annat, som tillförne förefallit dem emellan, uppräknade hon så noga, att man väl kunde förmärka, huru troget det var fästat i hennes minne. Konungen, som icke fick någon blund i sina ögon den natten, hörde tydligen sin Florinnas ord och röst men kunde icke begripa, varifrån de kommo. Hans kärleksfulla hjärta förde honom dock hans älskade så livligt till minnes, att han icke kunde avhålla sig att svara henne: »Ack, grymma Florinna, är det väl möjligt, att ni är här och att ni överlämnat mig i vår gemensamma oväns händer?» Florinna lät icke svar fela häruppå och sade, att om han ville tala vid Trappsoperskan, så skulle han få nöjaktig upplysning om hela hemligheten. Konungen sände då genast sin kammartjänare att kalla till honom Trappsoperskan, men kammar-

tjänaren sade, att det var omöjligt, emedan hon sov i ekokammaren. Nu visste konungen icke vad han skulle tänka. Omöjligt föreföll det honom, att en så mäktig drottning som Florinna skulle hava förklätt sig till en trappsoperska; men ej mindre ogörligt förekom det honom, att hennes röst skulle så helt och hållet likna Florinnas, och att någon annan än hon själv skulle veta så mycket om vad de haft sig emellan. Under dessa tvivel steg han upp, klädde sig i hast och gick utför en lönntrappa ned till ekokammaren; den var väl stängd, men han öppnade den utan svårighet med en huvudnyckel, som tog upp alla lås i slottet.

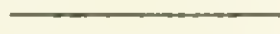
Han träffade Florinna, klädd i en taftnattrock, som hon dolt under sina slarvor; hennes sköna hår låg utåt axlarna, hon hade kastat sig på en säng, och lampan, som hängde ett stycke därifrån, brann helt dunkelt. Konungen steg in i hast och överväldigad av sin kärlek och sin sinnesrörelse kunde han icke yttra ett ord utan kastade sig för hennes fötter, fuktade hennes händer med sina tårar och hade så när förgåtts av fröjd och sorg och de många tankar, som nu på en gång strömmade till hans hjärna. Drottningen blev å sin sida icke mindre häpen; hennes hjärta klappade så, att knappast en suck kunde tränga sig fram ur hennes bröst, hon såg på honom med ofrånvända ögon utan att kunna framföra det ringaste ord, och om hon än förmått tala honom till, så hade hon dock icke kunnat göra honom några förebråelser, ty den glädje, hon fann av hans närvaro, kom henne

att alldeles förgäta vad hon trott sig hava att anklaga honom för. Slutligen förtäljde de varandra alltsammans och, var på sin sida, ursäktade sig för sina misstankar; deras kärlek blev upplivad i all sin förra styrka, och det enda de numera fruktade var den kloka Sysis.

Men i samma ögonblick infann sig svartkonstmästaren, konungens vän, och med honom den namnkunniga trollkvinnan Gentile, densamma som givit Florinna de fyra äggen. Dessa båda förklarade efter en vänlig hälsning att de till konungens och drottningens bästa förenat sin makt och visdom, så att de icke längre behövde frukta Sysis, utan bröllopet kunde utan uppskov gå i fullbordan.

Det vore svårt att beskriva vilken glädje denna försäkran uppväckte i de båda ungas kärliga hjärtan. Så snart dager vart, lät man förkunna hovet vad som hänt, varåt alla gladde sig och fägnade sig att få se Florinna. När dessa nyheter kommo för Forellas öron, lopp hon strax till konungen och blev högeligen häpen att där träffa Florinna. Hon ville utbryta i förebråelser, men så snart hon öppnade munnen, blev hon av svartkonstmästaren och trollkvinnan förvandlad till en fläckig so, vilket bäst passade hennes natur, växt och utseende. Då dröjde hon ej längre kvar utan lopp grymtande bort åt gården, där hennes gelikar voro, och ett allmänt skratt hördes över de lustiga krumsprång hon gjorde. Konung Amundus och drottning Florinna sågo sig således befriade från en varelse, som gjort dem så

mycken förtret, och tänkte numera på intet annat än sin bröllopsfest, vilken firades med all den prakt och ståt, som höves sådana personer, och efter så många olyckor, som de utstått, fingo de äntligen nu leva med varandra i ostörd glädje och förnöjelse.

Sankte Per och Broder Lustig.

et var en gång ett långvarigt krig, och då det vart slut, blevo många soldater avskedade. Broder Lustig fick också sitt avsked och ingenting mer än litet komissbröd och fyra skillingar i penningar; därmed drog han sina färde. Men Sankte Per hade som en fattig tiggare satt sig utmed vägen, och då Broder Lustig kom, bad han honom om en allmosa. Då sade denne: »Kära vän, vad skall jag giva dig? Jag har varit soldat och fått mitt avsked och för resten ingenting utom litet komissbröd och fyra skillingar, och när det är slut, så måste jag tigga såväl som du. Men något skall du i alla fall få». Därpå delade han brödet i fyra delar, gav aposteln den ena delen och tillika en skilling. Sankte Per tackade honom, gick längre fram och satte sig åter som tiggare men i annan skepnad utmed vägen, som soldaten skulle gå, och då denne kom, bad han honom liksom förra gången

om en allmosa. Broder Lustig sade som förut och gav honom åter en fjärdedel av brödet och en skilling. Sankte Per tackade, gick längre fram, satte sig i förväg som en annan tiggare och bad åter Broder Lustig om en allmosa. Denne gav honom även nu tredje fjärdedelen av brödet och tredje skillingen. Sankte Per tackade, och Broder Lustig fortsatte sin väg men hade nu ej mer än en fjärdedel av brödet och en skilling. Därmed gick han in i ett värdshus, åt sitt bröd och köpte dricka för skillingen. Då han slutat gick han vidare, och då mötte han åter Sankte Per men i en avskedad soldats skepnad, som sade till honom: »God dag, kamrat, kan du ge mig ett stycke bröd och en skilling till dricka?» — »Var skulle jag taga det ifrån?» svarade Broder Lustig. »Jag har fått mitt avsked och för övrigt intet utom litet komissbröd och fyra skillingar i penningar. Tre tiggare har jag mött på landsvägen, var och en av dem har jag givit en fjärdedel av mitt bröd och en skilling i penningar; nu är jag pank, och om du inte har mer än jag, så kunna vi följas åt för att tigga». — »Nej, det kan just icke behövas», svarade Sankte Per, »jag förstår mig litet på läkarekonsten, och därmed kan jag nog förtjäna mig så mycket, som jag behöver». — »Men jag», sade Broder Lustig, »förstår mig alls intet på sådant, därför får jag väl gå ensam och tigga». — Du kan följa med mig», sade Sankte Per; »om jag förtjänar något, skall du få hälften med». — »Det var riktigt bra», sade Broder Lustig, och så följdes de åt.

Därpå gingo de till slottet —

De gamla goda sagorna. I. Sid. 147.

De kommo till en bondstuga, och som de hörde en ömklig jämmer och klagan därinne, så gingo de in. Där låg mannen och drogs med döden, och hustrun grät och jämrade sig. »Håll upp med ert gråtande», sade Sankte Per, »jag skall göra er man frisk», tog så en salva ur fickan och botade på ögonblicket den sjuke, så att han stod upp alldeles frisk. Mannen och hustrun sade nu i deras hjärtans glädje: »Hur skola vi belöna er? Vad få vi giva er?» Men Sankte Per ville ej emottaga något, och ju mer de trugade honom, dess mer vägrade han. Men Broder Lustig stötte Sankte Per i armen och sade: »Tag emot du, tag emot du, vi behöva det nog!» Slutligen bad bondhustrun, att Sankte Per åtminstone måtte emottaga ett lam, men han ville alldeles icke. Då stötte Broder Lustig honom i sidan och sade: »Tag då emot, ditt dumma nöt, vi behöva det ju!» Sankte Per svarade: »Ja, jag skall emottaga lammet, men jag bär det icke, vill du ha det, så får du själv bära det». — »Därmed har ingen nöd», sade Broder Lustig och tog lammet på axlarna. De gingo nu vidare och kommo till en skog; men då började lammet att bli tungt för Broder Lustig och han kände sig dessutom hungrig, varför han sade: »Se här är en vacker plats, här kunna vi vila och steka vårt lam». — »Alltför gärna», svarade Sankte Per, »men jag förstår mig ej på att laga mat, därför får du själv göra det. Jag skall emellertid gå och se mig litet omkring. Men du får ej börja äta, förr än jag är tillbaka, jag skall nog infinna mig i rättan tid». — »Gå

du», sade Broder Lustig, »jag skall nog draga försorg om steken». — Sankte Per gick nu bort, och Broder Lustig gjorde eld och tillagade steken på bästa sätt sig göra lät. Då steken redan en lång stund varit färdig och Sankte Per ej återkom, började Broder Lustig att äta, skar ur hjärtat och åt upp det helt och hållet. Strax därefter kom Sankte Per tillbaka och sade: »Du kan gärna äta upp hela lammet, jag vill bara ha hjärtat, giv mig det». — Då tog Broder Lustig kniv och gaffel och låtsade, som om han sökte efter hjärtat men ej kunde finna det. »Vart har det då tagit vägen?» frågade Sankte Per. »Det vet jag inte», svarade Broder Lustig; »men nu kommer jag ihåg det; ä' vi inte ett par riktiga narrar, som söka efter hjärtat? Ett lam har ju icke något hjärta». — »Det var något helt nytt», sade Sankte Per, »alla andra djur ha ju hjärta, varför skulle då lammet vara utan?» — »Nej, kamrat, tänk du bara efter, så skall du påminna dig, att det verkligen ej har något.» — »Nå väl», sade Sankte Per, »finns där intet hjärta, så kan du spisa hela lammet ensam». — Broder Lustig åt och gömde resten i ränseln.

De gingo längre fram och kommo till ett träsk, som de måste vada över. »Gå du förut», sade Sankte Per. »Nej», svarade Broder Lustig, »gå du förut!» Han tänkte: »om vattnet är för djupt för honom, så låter jag bli att gå dit». Då vadade Sankte Per över, och vattnet gick honom till knäna. Nu skulle Broder Lustig också gå över, men vattnet steg allt högre och högre, ända till halsen på honom.

Han ropte då: »Broder, hjälp mig!» Sankte Per sade: »Vill du då tillstå, att du ätit upp lammets hjärta?» — »Nej, det har jag icke gjort.» Då steg vattnet ända till munnen. »Hjälp mig, broder!» — »Vill du då tillstå, att du ätit upp lammets hjärta?» — »Nej, det har jag icke gjort!» Sankte Per ville likväl ej låta honom drunkna utan lät vattnet sjunka och hjälpte honom över.

De drogo nu vidare och kommo till ett rike, där de fingo höra, att prinsessan var dödssjuk. »Hallå, min bror», sade soldaten, »det är en fångst för oss! Göra vi henne frisk, så äro vi hulpna för all vår tid». Men han tyckte, att Sankte Per gick nog långsamt. »Nå, tag benen med dig, bror lille», sade soldaten, »att vi hinna fram medan det ännu är tid». Men Sankte Per gick beständigt långsammare, huru mycket Broder Lustig än skyndade på honom, tills de slutligen fingo höra, att prinsessan var död. »Där ha vi det», sade soldaten, »det är följden av din sömniga gång». — »Var du bara lugn», sade Sankte Per, »jag kan långt mer än bota sjuka, jag kan även uppväcka döda». — »Nå, om det är sant, så vill jag giva mig tillfreds; men då ska vi åtminstone ha halva riket för besväret.» Därpå gingo de till slottet, där allting antydde den djupaste sorg; men Sankte Per sade till konungen, att han ville göra prinsessan levande igen. Han blev nu införd till den döda, lät sätta en stor kittel med vatten på elden att koka och avlägsnade alla närvarande utom Broder Lustig. Därpå skar han lös alla den dödas lemmar och kastade dem

i vattnet, lade dem i kitteln och lät dem koka. Då allt köttet var fallet från benen, tog han dem allesamman, lade dem på bordet i sin naturliga ordning och befallde den döda stå upp. Och när han tredje gången gjort det, uppreste sig prinsessan, levande, frisk och skön. Konungen blev nu av hjärtat glad och sade till Sankte Per: »Begär din lön, och om du också fordrar mitt halva rike, så vill jag giva dig det». Men Sankte Per svarade, att han ej fordrade någonting. — »Du dummer Jöns», tänkte Broder Lustig, stötte Sankte Per i sidan och sade: »Var då inte tokig, om du ej behöver något, så behöver nog jag». Sankte Per ville ändå ej emottaga något, men som konungen såg, att Broder Lustig gärna ville ha något, så lät han skattmästaren fylla hans ränsel med guld.

Nu vandrade de vidare, och då de kommo till en stor skog, sade Sankte Per: »Nu skola vi dela guldet». — Därpå delade han guldet i trenne delar. Då tänkte Broder Lustig: »Nu har han åter en skruv lös, som gör tre delar, då vi äro blott två». Men Sankte Per sade: »Nu har jag ganska noga delat det, en del för mig, en del för dig och en del för den, som åt upp lammets hjärta». — »Å, det har jag gjort!» svarade Broder Lustig och strök hurtigt guldet till sig. »Du kan tro mig, att det är sant.» — »Huru kan detta vara sant? Ett lamm har ju intet hjärta?» — »Å jo, kära bror, visst har lammet ett hjärta, såväl som alla andra djur; varför skulle det ensamt vara utan?» — »Nå väl», sade Sankte Per,

»behåll du allt guldet allena, men jag blir ej längre hos dig utan vill gå min väg ensam». — »Som du vill, hjärtans bror», svarade soldaten, »lev väl!»

Sankte Per gick en annan väg, och Broder Lustig tänkte: »Det är bra, att han går förut, ty han är likväl en nästan för allvarsam reskamrat». — Nu hade han visserligen guld nog men förstod ej att hushålla därmed utan slösade och skänkte bort till höger och vänster. Då kom han till ett land, där han fick höra, att prinsessan var död. »Aha», tänkte han, »det skall bli bra, jag vill göra henne levande igen och låta betala mig, så det förslår». Han gick alltså till konungen och tillbjöd sig att uppväcka den döda. Konungen hade hört, att en avskedad soldat drog omkring och uppväckte döda, och trodde, att Broder Lustig var den mannen; men som han ej fullkomligt litade på honom, tillfrågade han sina rådsherrar, vilka sade att, då hans dotter vore död, så kunde han väl våga försöket. Broder Lustig lät hämta vatten i en kittel, avlägsnade alla närvarande, skar lemmarna från varandra, kastade dem i vattnet och gjorde eld under kitteln, alldeles som han sett Sankte Per göra. Vattnet kokade och köttet föll av; då tog han upp benen och lade dem på bordet men förstod ej i vad ordning de skulle ligga utan lade dem allesamman upp och nedvänt. Därpå ställde han sig framför bordet och befallde den döda stå upp och gjorde det tre gånger till, men lika förgäves. »Din sakramentskade prinsessa, stig upp, säger jag, eller ock skall hin ta dig!» Som han sagt detta, kom Sankte Per in genom fönstret

i samma skepnad som förr och sade: »Du ogudaktiga människa, vad har du för dig? Hur kan den döda uppstå, då du på det sättet har kastat hennes ben om varandra?» — »Kära bror, jag har gjort så gott jag kunnat», svarade soldaten. — »Denna gång vill jag hjälpa dig ur nöden», sade Sankte Per, »men det säger jag dig, om du en gång till företager dig sådant, så är du olycklig; ej heller får du begära eller emottaga något av konungen.» Därpå lade han benen i deras naturliga ordning och befallde henne stå upp, och prinsessan stod upp, frisk och skön som förut. Sankte Per begav sig därpå ut genom fönstret, och Broder Lustig var glad, att det lyckats så väl, men förargade sig också däröver, att han ej tordes emottaga något. »Jag ville väl veta», tänkte han, »vad han har för flugor i huvudet; vad han ger med ena handen, det tar han igen med den andra.»

Konungen tillbjöd Broder Lustig allt vad han ville hava, men han tordes ej emottaga något; dock bragte han det genom förblommerat och listigt tal därhän, att konungen lät fylla hans ränsel med guld; och därmed drog han sina färde. Utanför porten stod Sankte Per och sade: »Se, vad du är för en människa; har jag ej förbjudit dig att emottaga något, och likväl har du låtit fylla din ränsel med guld». — »Vad rår jag för det», svarade Broder Lustig, »när man stoppar dit det?» — »Det säger jag dig, att om du ännu en gång befattar dig med dylikt, så går det dig aldrig väl.» — »Å, söta bror, frukta ingenting, nu har jag guld, och då behöver jag ej gå

och tvätta benknotor.» — »Ja, det lär visst räcka länge; men på det du ej mer skall gå på förbudna vägar, så vill jag giva din ränsel den förmågan att allt, vad du önskar dig uti densamma, skall genast vara där. Lev väl, nu ser du mig aldrig mera!» — »Gud välsigne dig!» sade Broder Lustig. — »Det var rätt väl, att han gick; jag skall visst icke sörja dig, du besynnerliga människa», tänkte han. Men den kraft Sankte Per meddelat hans ränsel kom han ej ihåg.

Broder Lustig vandrade omkring med sitt guld och förslösade alltsammans liksom förra gången. Då han slutligen ej hade mer än 4 skillingar kvar, kom han till ett värdshus och tänkte: »Att hålla på dessa 4 skillingar är ej värt!» lät så giva sig för 3 skillingar vin och för 1 skilling bröd. Under det han satt och drack, stack lukten av gåsstek honom i näsan. Broder Lustig kikade ikring sig och fick se, att värden hade två stekta gäss stående i kakelugnen. Då föll det honom in, att hans kamrat sagt att vad han önskade i sin ränsel det skulle komma dit. »Gott», tänkte han, »jag vill försöka med gässen!» Han gick alltså ut, och utanför dörren sade han: »Jag önskar, att de två stekta gässen, som stå i kakelugnen, vore i min ränsel!» Därpå öppnade han den och såg att de båda gässen lågo där. »Ack», sade han, »det var en skön inrättning; nu är jag en behållen man», begav sig till en äng och tog fram stekarna. Under det han satt och spisade, kommo tvenne gesäller gående och sågo begärligt på den

ena gåsen, som ännu var orörd. Broder Lustig tyckte sig hava nog av en, ropade gesällerna och gav dem den andra. De tackade honom och gingo till värdshuset, läto där giva sig vin och bröd, togo fram gåsen, som de fått, och började spisa. Värdinnan såg detta och sade till sin man: »De sitta och äta gåsstek, se efter, om det icke är en av våra, som stodo i kakelugnen». Värden såg efter, men kakelugnen var tom. »Vad, ni tjuvpack, viljen I äta gåsstek på det sättet? Betala genast eller skall jag prygla eder gula och gröna». De svarade, att de ej stulit gåsen utan erhållit den till skänks av en avskedad soldat ute på ängen. — »Ni ska ej sätta vaxnäsa på mig», sade värden, »soldaten har varit här, och han gick som en ärlig karl härifrån, ty honom höll jag ögonen på, men I ären tjuvar och skolen prompt betala». Som de ej kunde betala, tog värden käppen och piskade ut dem.

Broder Lustig fortsatte sin väg och kom till ett präktigt slott, utmed vilket stod ett dåligt värdshus. Han gick in och bad om nattkvarter, men värden avvisade honom sägande: »Här finns ingen plats, huset är fullt av främmande». — »Det förundrar mig», sade Broder Lustig, »att de komma till er och ej till det präktiga slottet». — »Ja», svarade värden, »det är ej narri att ligga där en natt. Ännu har ingen, som försökt det, kommit levande därifrån». — »Om andra försökt det», sade Broder Lustig, »vill även jag försöka det». — »Låt ni bli det, det kostar er hals». — »Å, inte skall det kosta halsen heller;

giv mig bara nyckeln samt mat och dryck.» — Då gav värden honom nyckeln samt mat och dryck, och därmed gick Broder Lustig in i slottet, intog sin aftonmåltid, och då han slutligen blev sömnig, lade han sig på golvet, ty där fanns ingen säng. Han somnade snart, men om natten väcktes han av ett starkt buller. Han satte sig upp och såg nio svarta onda andar, som slutit en ring omkring honom och dansade. Broder Lustig sade: »Dansa ni, så länge ni orka, men kom bara icke mig för nära». — Men andarna kommo allt närmare och närmare, så att Broder Lustig slutligen blev ond, tog en stol och slog ikring sig med den. Nio andar mot en soldat var likväl för mycket, så att när han slog till en ryckte en annan honom i håret o. s. v. »Aj, aj, usla pack,» ropade han, »nu blir det för mycket rasande, men vänta bara litet!» Och därpå sade han: »Jag önskar alla nio andarna i min ränsel». Ett tu tre, så voro alla där; han spände igen och kastade den på golvet. Nu blev det alldeles tyst, varför Broder Lustig ånyo lade sig och sov till ljusa dagen. Då kommo värden och den adelsman, som var ägare till slottet, för att se hur det gått med honom. När de sågo honom frisk och munter, blevo de förundrade och frågade honom, om andarna ej stört honom? »Å, nej», sade Broder Lustig, »jag har dem alla nio i min ränsel; nu kan ni åter i frid och ro bebo ert slott, ty hädanefter skall det visst aldrig spöka där.» Adelsmannen tackade honom och belönade honom frikostigt samt erbjöd, att om han ville bliva kvar i

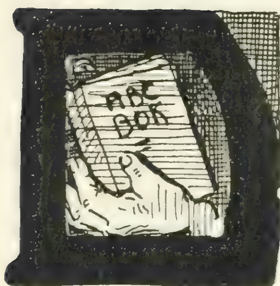
hans tjänst, så skulle han bliva försörjd till döddagar. Han svarade: »Nej, jag är van att vandra omkring och vill nu fortsätta min väg».

Därefter gick Broder Lustig till en smedja, lade ränseln med de nio andarna uti på städet och bad smederna att slå på. De slogo av alla krafter med sina stora hamrar, så att andarna höllo en ömkelig låt. När han öppnade ränseln, voro åtta döda, men en, som setat i ett veck, var ännu levande, smög sig ut och for åter till helvetet.

Sedermera vandrade Broder Lustig långt och länge omkring i världen, men slutligen blev han gammal och tänkte på sin död. Då gick han till en eremit, som var känd som en from man, och sade till honom: »Nu är jag trött att längre vandra omkring och önskar nu att komma till himmelriket». — Eremiten svarade: »Här äro tvenne vägar, den ena är bred och behaglig, den förer till helvetet; den andra är trång och besvärlig, den förer till himmelen». »Då vore jag väl en narr», tänkte Broder Lustig, »om jag skulle gå den trånga och besvärliga», begav sig åstad den behagliga vägen och kom slutligen till en stor, svart port, som var helvetesporten. Broder Lustig klappade på, och portvakten tittade ut för att se, vem det var; men då han fick se Broder Lustig, blev han förfärad, ty han var just den nionde anden, som sluppit ur ränseln med ett blått öga. Därpå slog han hastigt igen porten, sprang till sin förman och sade: »Därute står en karl med en ränsel på ryggen och vill in men låt honom för all del icke slippa

hit, ty då önskar han hela helvetet i sin ränsel; han har en gång förskräckligt låtit bulta mig». Alltså ropade de ut till Broder Lustig, att han skulle gå sin väg, emedan han där ej fick slippa in. — »Vilja de ej hava mig här», tänkte han, »så får jag väl se mig om att slippa in i himmelriket; på någotdera stället skola de väl taga emot mig.» Han vände nu om igen och gick, tills han kom till himmelrikets port. Sankte Per höll just vakt vid porten. Broder Lustig kände igen honom och tänkte: »Här har jag bekanta, och då går det nog bättre». Men Sankte Per sade: »Jag tror, att du vill in i himmelen?» — »Ja, kära bror», svarade han, »låt upp porten för mig, på något ställe skall jag väl in! Om de velat emottaga mig i helvetet, så hade jag ej kommit hit». — »Nej», svarade Sankte Per, »du slipper ej in». — »Nå väl, efter du ej vill släppa mig in, så kan du återfå din ränsel, att jag ej mer må hava något att göra med dig.» — »Giv hit», sade Sankte Per, emottog ränseln genom gallret och hängde den på sidan av sin stol. Då sade Broder Lustig: »Nu önskar jag mig själv i ränseln». — Ett tu tre var han där och satt nu i himlen, och då måste Sankte Per låta honom bli kvar.

Doktor Allvetande.

et var en gång, jag tror i Slaraffenlandet, vartill denna tilldragelse bäst passar, en fattig bonde, som levde i en liten dålig by och hade i arv av far och farfar fått namnet Kräfta; men då det i allt för honom gick framåt, som vi snart få se, så var han ju ingen kräfta utan hette blott så. Folket i byn sade, att han var ett dumhuvud, men därav trodde han ej en bokstav, ty han tänkte för sig själv: »Du har likväl stora tankar i huvudet, det fattas dig blott att kunna meddela dem.» Och så måtte det väl även hava varit. I huvudet lågo de stora tankarna visserligen, men lika säkert är det, att ingen enda slapp ut, så väl behöll han dem gömda i sin hjärna. Men att de voro rätt stora tankar, slöt han därav, att de alltid gingo ut på att han skulle bliva en stor, förnäm och rik man, för vilken alla människor borde buga sig och som alltid kunde göra sig goda dagar utan

att behöva arbeta. Han blev emellertid vad han var: en fattig bonde men med stora tankar.

En dag hade han med sina två magra oxar kört in till staden ett lass ved och sålt det till en stor och förnäm läkare för två riksdaler. När han fick sina penningar, satt doktorn till bords, åt och drack det bästa och raraste som fanns, och rummet, varuti han spisade, var så präktigt och ståtligt. Då utkläcktes den första stora tanken ur vår Kräftas huvud. Han tänkte: om jag kunde bliva en sådan doktor, så behövde jag intet mera! Att han kunde bliva det, ansåg han icke omöjligt, men huru det skulle gå till, det visste han icke. Således blev han ännu en stund stående villrådig men fattade slutligen mod och frågade läkaren, om han ej också kunde bliva doktor, ty han ville det så gärna. »Jo visst», svarade denne, »om du får veta hemligheten, så kan det gå ganska lätt, och jag vill förtro dig den. Du skall sälja dina oxar och din vagn och köpa dig en abc-bok, men den måste vara inbunden i guldpapper, och på sista bladet i boken bör den röda tuppen stå, som hackar olydiga barn. Just en sådan abc-bok måste det vara, annars gagnar den dig på intet vis. Sedan låter du måla dig en skylt med dessa ord: Här bor doktor Allvetande. Därefter skaffar du dig sådana kläder, som passa för en läkare, nämligen en rabarberfärgad rock och en blommig väst, som räcker ned till knäna, varigenom du får ett lärt och förnämt utseende; ty du är visserligen ganska förståndig, men du ser icke så ut, och därpå beror det dock egentligen, men

rocken skall hjälpa alltsammans. Dessa trenne ting äro huvudsaken. Vill du, så kan du dessutom gå på apoteket och köpa dig några medikamenter, vilka som helst. Dem kan du blanda tillsammans huru du behagar, därmed är icke så noga, ehuru det också något litet hör till doktorerandet. När du någon gång ej rätt vet, var du skall börja eller sluta — ty sådant händer ock understundom —, så tar du ett glas friskt vatten och dryper något medikament däri, så att vattnet får färg och lukt av droppar. Därav förordnar du 20 à 30 men för allt i världen icke flera, ty annars kunde den sjuke komma att taga in för sista gången. Avhjälpa de där dropparna icke sjukdomen, så underhålla de likväl läkaren.»

Bonden gjorde ganska noggrant vad honom blivit föreskrivet och började därefter genast att praktisera. Sedan han därmed fortfarit någon kort tid hände sig, att några påsar med guldmynt blevo stulna från en rik greve, utan att man kunde upptäcka, vem som förövat stölden, ehuru man gjorde många efterspaningar och utlovade en stor belöning därför. Slutligen sade man: »Doktor Allvetande, som vet allt, måste väl också veta detta.» Greven tänkte: det är sant, lät genast spänna för sin vagn och for till byn, där skylten gav honom tillräcklig anvisning. Han stannade också där, steg in till vår doktor och frågade honom, om han vore doktor Allvetande. »Ja visst», svarade bonden, »vem skulle väl eljest vara det?» Nu berättade greven, att man stulit från honom mycket penningar, men att man icke kunnat upptäcka vilka

tjuvarna varit. Han bad därför doktorn vara så god och komma med för att undersöka saken, ty hustjuvar måste det utan tvivel varit. Doktorn lovade att komma men förbehöll sig, att hans hustru Ursula måtte få följa med, vartill han hade sina giltiga skäl, ty Ursula gav honom alltid goda råd.

Ursula fick alltså följa med. Hon satte på sig den bästa mössa hon hade och klädde sig i sin vackraste klänning, ty hon hade ju blivit doktorinna och åkte till och med i en greves vagn och i hans sällskap.

När de kommo till grevens slott, var middagstiden inne, och doktorn blev tillika med sin fru bjuden att spisa vid grevens bord. Så snart de intagit sina platser, kom en betjänt in med en kostlig rätt, som luktade ganska rart i bondens näsa. Då stötte han sin hustru i sidan och sade: »Se, Ursula, det är *den första!*» Han mente nämligen, att det var den första rätten, men betjänten, som tillika med sina kamrater stulit penningarna och redan förut hyst en viss farhåga för doktorns allvetenhet, trodde honom nu hava sagt, att han vore den första tjuven. Detta berättade han för sina kamrater, vilka därav försattes i stor fruktan.

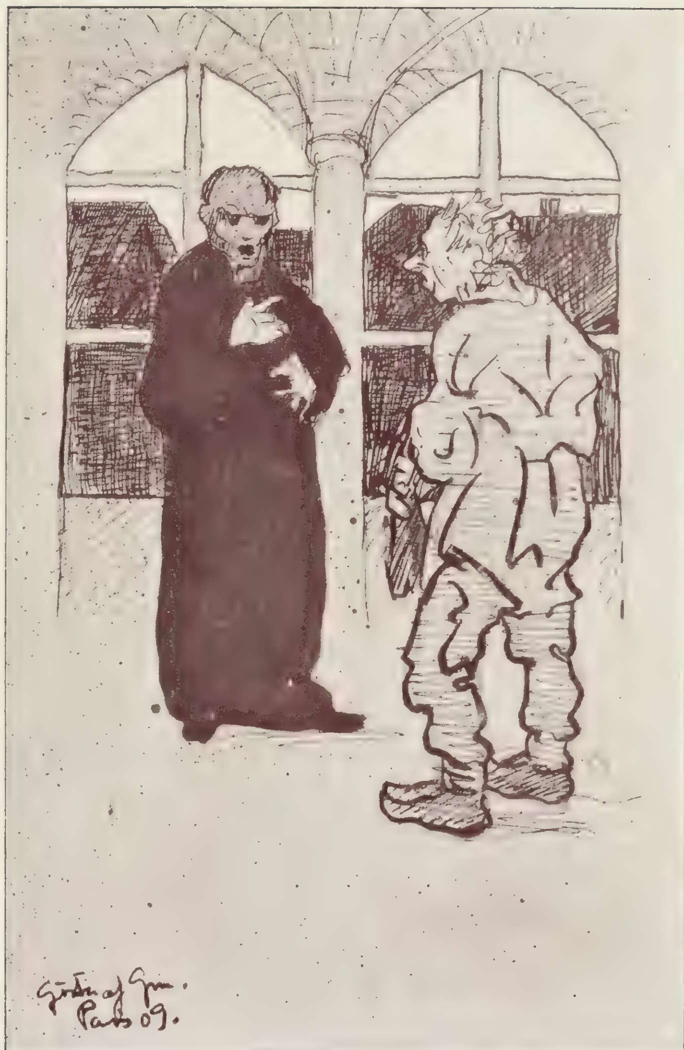
När den andra betjänten inbar andra rätten, stötte doktorn åter sin hustru i sidan och sade: »Ser du, Ursula, det är den andra!» då betjänten genast lagade, att han snart kom ut. Den tredje betjänten gick det icke bättre. Nu kom den fjärde med ett övertäckt fat, och greven, som ville pröva sin doktors kunskap,

bad honom säga vad som var däruti, emedan han ju vore doktor Allvetande! Doktorn råkade nu i stort bekymmer och utropade i sin ångest: »Du stackars Kräfta!» Och se, händelsen gjorde, att det verkligen var kräftor på fatet. Greven var utom sig av förvåning och sade: »När ni visste detta, så vet ni utan tvivel också, vem som stulit penningarna.»

Nu ryckte en betjänt doktorn oförmärkt i rocken och gav honom en hemlig vink att gå ut. Där stodo de fyra betjänterna, vilka stulit penningarna och ville gärna giva dem tillbaka, blott han gåve sitt löfte att icke förråda dem, ty då kommo de alla i galgen. De lovade honom alla de penningar de ägde, om han ville skona dem i detta fall, samt förde honom sedan till stället, där de stulna guldmynten voro gömda. Härmed var doktorn tillfreds och gick tillbaka in till greven.

När måltiden var slutad, sade han: »Nu vill jag se efter i min bok, var de stulna penningarna äro.» Därpå började han bläddra i abc-boken efter tuppen. Men det var ännu en femte betjänt på grevens slott, som noga betraktade karlen, medan han så letade i boken. »Den karlen ser ju så dum ut som en spån», tänkte betjänten, »vad kan väl en sådan veta?» Men han var likväl icke rätt säker, emedan han hade ett ont samvete, och kröp därför in i den stora spiseln för att lyssna på vad doktorn skulle säga.

Emellertid hade vår doktor under bläddrandet i abc-boken icke lyckats få rätt på den granna tuppen, varför han började åter vända om bladen, det ena efter det andra, under det han vätte på fingrarna,

"Du skall sälja dina oxar och din vagn och köpa dig en abc-bok . . ."

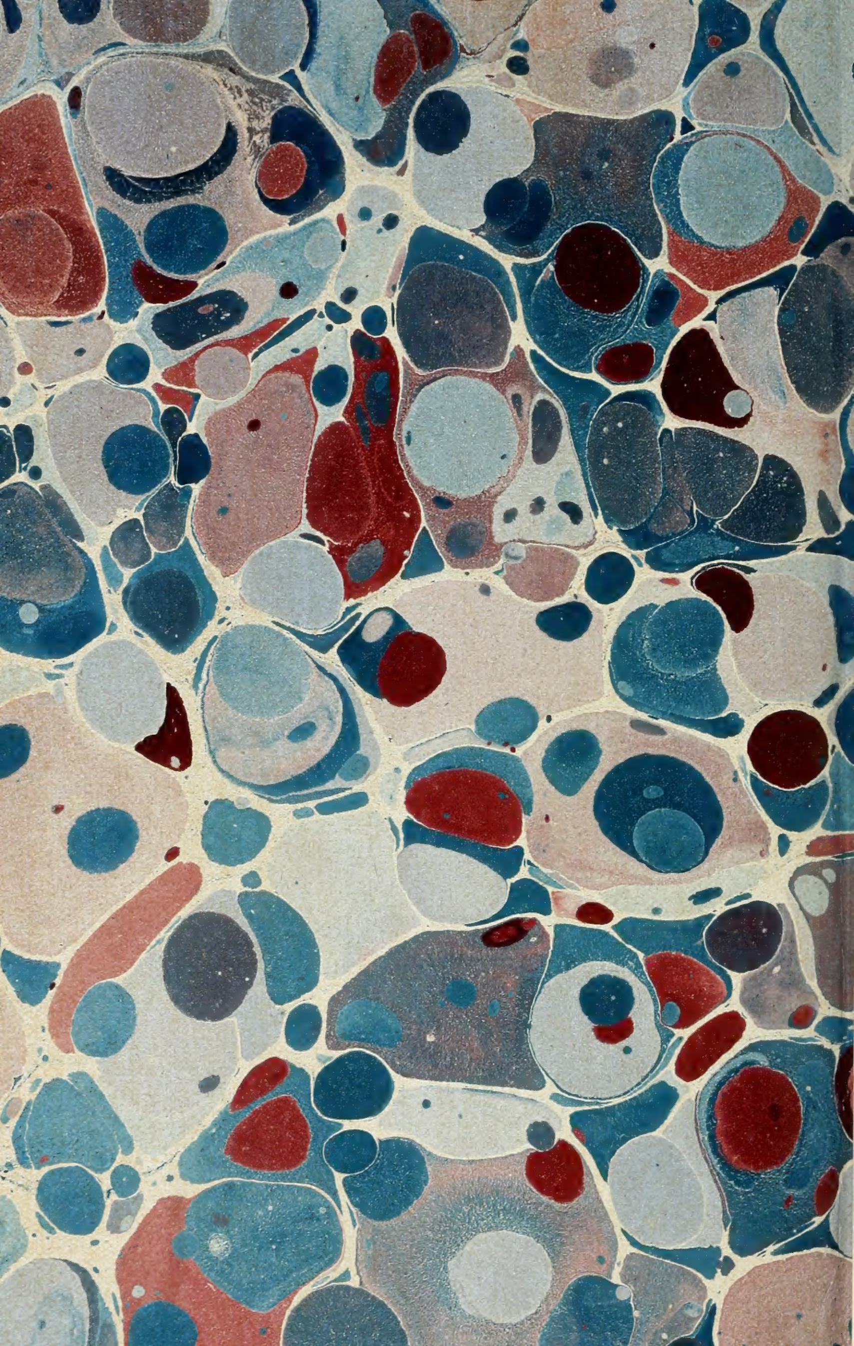
och sade: »Jag vet likväl, att han är där, och skall väl få fram honom.» Betjänten i spisen trodde, att doktorn menade honom, varför han bestört sprang ut bakom spisskärmen och sade till de andra: »Den fördömda karlen vet också allting!»

Nu visade doktorn greven var det stulna låg, men vilken som tagit det, ville han icke säga, varför han ock skördade belöningar från båda hållen. Greven gav honom en stor summa penningar, för det han tillrättaskaffat det stulna, och betjänterna gåvo honom allt vad de ägde, på det han ej skulle röja dem. Dessutom utbredde sig överallt ryktet om hans allvetenhet, och han blev genom sina kurer allt rikare och rikare, ehuru de aldrig hjälpte, utom när den gode Guden hjälpte; dock behöll doktorn alltid ensam hedern. Med ett ord, vår Kräfta blev en rik och ryktbar man och åtnjöt allmänt anseende såsom den allvetande doktorn.

Några kloka huvuden hade väl kommit hans vishetskälla på spåren och försäkrade, att det var ur en abc-bok, han hämtade hela sin allvetenhet, men vem kunde väl tro sådant orimligt förtal? Vår doktor själv skrattade blott åt dem, kallade dem dumhuvuden och fick allt gott och hyggligt folk på sin sida.

INNEHÅLL.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 02 05 02 022 8